Active Learning

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

ภาษาไทย
หลักภาษาและการใช้ภาษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ม.๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ตัวอย่าง
คู่มือครู
อจท.
ใช้ประกอบการสอนคู่กับหนังสือเรียน

- สร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
- ส่งเสริมการเรียนรู้ Active Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะ
- ใช้วิธีสอนหลากหลาย ตามธรรมชาติวิชา
- มีคำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา
- มีแนวทาง และเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย
- แม่งโซนสำหรับครูผู้สอน สำหรับนักเรียน
- เพิ่มคลังสื่อ Digital : PowerPoint, Interactive 3D, Simulation และอื่นๆ ให้การสอน ง่าย สนุก ได้ผลสัมฤทธิ์

หนังสือเล่มนี้อยู่ในระหว่างส่งตรวจพิจารณา
เนื้อหาอาจมีการปรับปรุงแก้ไข

● กัลยา สหชาติโกสีย์ ● ศรีวรรณ ช้อยหิรัญ
● ภาสกร พงษ์สิทธากร ● ระวีวรรณ อินทรประพันธ์

อักษร

▲ ภาพปกนี้มีขนาดเท่ากับหนังสือเรียนฉบับจริงของนักเรียน

ดาวน์โหลด แผนการจัดการเรียนรู้
www.aksorn.com/download

ผู้เรียบเรียงคู่มือครู ๐ สายงานวิชาการ อจท.

คู่มือครู

ภาษาไทย

หลักภาษาและการใช้ภาษา ม.1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้เรียบเรียงคู่มือครู

สายงานวิชาการ อจท.

บรรณาธิการคู่มือครู

นางสาวพิชญาพร เพชรรัตน์

นางสาวนรีกานต์ ศรีสินธ์

พิมพ์ครั้งที่ 1

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

รหัสสินค้า 2101001

อักษร
www.aksorn.com

จัดพิมพ์และจำหน่ายทั่วประเทศโดย
บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด
142 ถนนตะนาว เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200
โทร. 0 2622 2999 (อัตโนมัติ 20 คู่สาย)
พิมพ์ที่ : **บริษัท ไทยร่มเกล้า จำกัด** โทร. 0 2903 9101-6

คำแนะนำการใช้

คู่มือครูรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษา ม.1 จัดทำขึ้นสำหรับให้ครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางวางแผนการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการประกันคุณภาพผู้เรียนตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกครูผู้สอน

การจัดการเรียนรู้ Active Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ช่วยสร้างความเข้าใจในกระบวนการออกแบบการจัดการเรียนการสอน Active Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำอธิบายรายวิชา แสดงขอบข่ายเนื้อหาสาระของรายวิชา ซึ่งครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรกำหนด

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้รายวิชา ระบุตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง ช่วยให้เห็นภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาก่อนที่จะลงมือสอนจริง

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้ ช่วยสร้างความเข้าใจและเห็นภาพรวมในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้

สาระสำคัญสำหรับครู ช่วยให้เห็นภาพรวมคอนเซปต์ และเนื้อหาสำคัญของหน่วยการเรียนรู้

คลังข้อสอบ ช่วยอำนวยความสะดวกในการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบกลางภาคและข้อสอบปลายภาคที่ตรงตามตัวชี้วัด

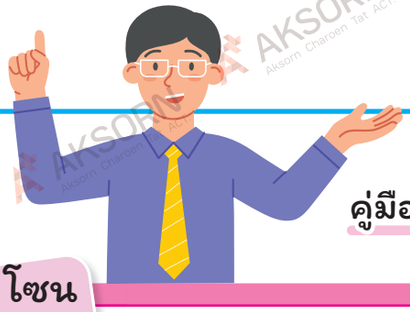

คู่มือครูมีองค์ประกอบที่ง่ายต่อการใช้งาน

โซน 1 สำหรับครูผู้สอน

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยแนะนำขั้นตอนการสอน และการจัดกิจกรรมอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัด

นำ | สอน | สรุป | ประเมิน

ตัวชี้วัดระหว่างทาง (ระหว่างทาง) **ตัวชี้วัดปลายทาง** (ปลายทาง)

ระบุกิจกรรมสะท้อนตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง

Active Learning เพื่อนำไปสู่สมรรถนะ

แนวทางการจัดการเรียนรู้ Active Learning ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการคิด การสำรวจค้นหา การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และการลงมือทำ เพื่อนำผู้เรียนไปสู่สมรรถนะ

เกร็ดแนะครู

ความรู้เสริมสำหรับครู ข้อเสนอแนะ ข้อสังเกต แนวทางการจัดกิจกรรม และอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน

ใบกิจกรรมและใบงาน

ช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ด้วยการจัดทำใบกิจกรรมและใบงานให้เข้าถึงง่ายผ่านการสแกน QR Code

โดยใช้*หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษา ม.1* และ *แบบฝึกหัด พัฒนาสมรรถนะรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษา ม.1* ของบริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด เป็นสื่อหลัก (Core Materials) ประกอบการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

โซน 2 สำหรับผู้เรียน

ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์สำหรับครู เพื่อนำไปประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน

เป้าหมาย การเรียนรู้

ชี้แจงเป้าหมายให้ทราบว่า หน่วยการเรียนรู้นี้ต้องการเน้นให้ผู้เรียนบรรลุอะไร ทำอะไรได้ หรือผลลัพธ์ที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นกับผู้เรียน

นักเรียนควรรู้

ความรู้เพิ่มเติมจากเนื้อหา สำหรับอธิบายเสริมให้กับผู้เรียน

ข้อสอบเน้น การคิด

ตัวอย่างข้อสอบที่มุ่งเน้นการคิด มีทั้งปรนัย-อัตนัย พร้อมเฉลยอย่างละเอียด

กิจกรรม สร้างเสริม

เสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมซ่อมเสริมสำหรับผู้เรียนที่ควรได้รับการพัฒนาการเรียนรู้

กิจกรรม ท้าทาย

เสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรม เพื่อต่อยอดสำหรับผู้เรียนที่เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และต้องการท้าทายความสามารถในระดับที่สูงขึ้น

สื่อ Digital

เสริมพลังการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อดิจิทัลที่หลากหลาย เข้าถึงง่ายด้วยการสแกน QR Code

- คลิปอักษรเรียนสรุป
- PowerPoint
- Smart Infographic
- Audio

ตัวอย่าง : PowerPoint

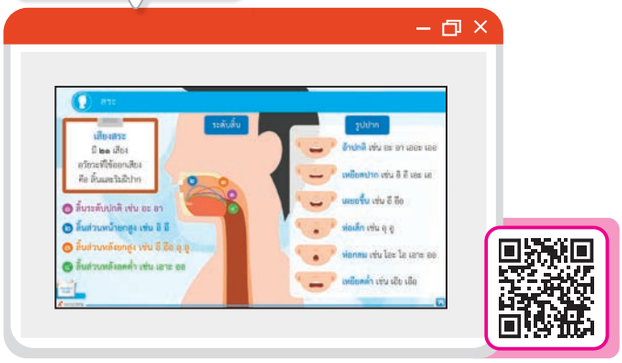

คลังข้อสอบ

วิชาภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษา ม.1

ข้อสอบ กลางภาค

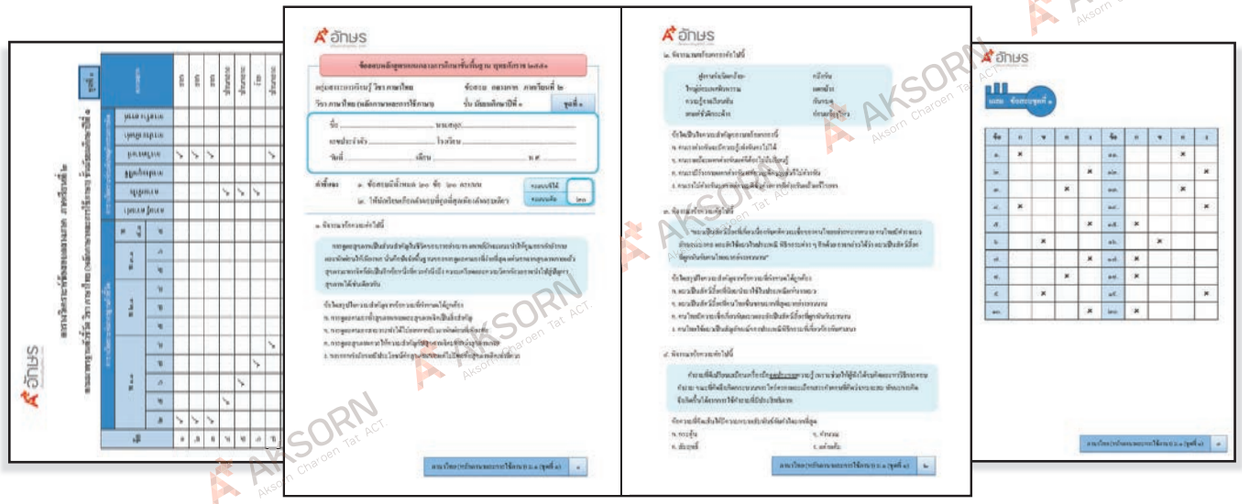

ข้อสอบ ปลายภาค

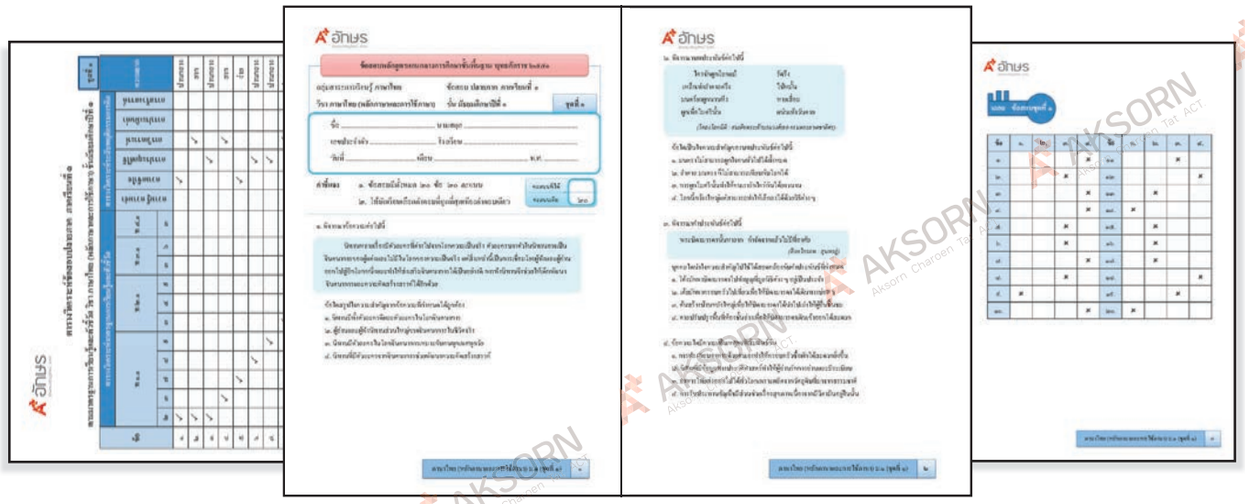

https://www.aksorn.com/qrcode/TMEXTHM1

การจัดการเรียนรู้ Active Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้ Active Learning เป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้นำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณค่า มาลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เพื่อสร้างความรู้ของตนเองและสื่อสารได้ด้วยความเข้าใจ จนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้และเกิดสมรรถนะ (Competency) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ **Active Learning** มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ **การเรียนรู้ผ่านการคิด การเรียนรู้จากการสำรวจและค้นหา การเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน** และ**การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ** โดยการจัดการเรียนรู้ **Active Learning** ต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับตัวชี้วัด จุดเน้นของสาระ และธรรมชาติของวิชา เพื่อทำให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้ **Active Learning** ที่มีประสิทธิภาพและนำผู้เรียนไปสู่สมรรถนะมีหลากหลายวิธี

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ Active Learning

การเรียนรู้ผ่านการคิด

เน้นวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนจะมีส่วนสำคัญในกระบวนการคิด เพื่อต่อยอดการเรียนรู้ของตนเอง

การเรียนรู้จากการสำรวจและค้นหา

เน้นกระตุ้นให้ผู้เรียนได้สำรวจค้นหา โดยเชื่อมโยงความสนใจและประสบการณ์โดยตรงระหว่างเรื่องที่สอนกับความสนใจของตนเอง

การเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้ได้ภายใต้การแนะนำของผู้สอน หรือการทำงานร่วมกับเพื่อน รวมถึงมีการสื่อสารและนำเสนอผลงานให้ผู้อื่นได้รับรู้

การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ

เน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสลงมือปฏิบัติผ่านการร่วมมือกันวางแผน วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างชิ้นงานหรือนวัตกรรม

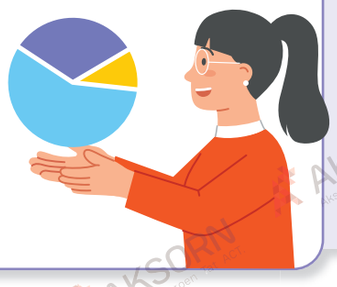

ตัวอย่าง วิธีการจัดการเรียนรู้ Active Learning

- **กระบวนการปฏิบัติ** (Practice Teaching)
- **วิธีสอนแบบใช้กรณีตัวอย่าง** (Case)
- **กระบวนการทางภูมิศาสตร์** (Geo Literacy)
- **วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง** (Simulation)
- **วิธีสอนแบบแก้ปัญหา** (Problem Solving Method)
- **วิธีสอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อย** (Small Group Discussion)
- **การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน** (Brain-Based Learning)
- **การเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบสอบ** (Inquiry-Based Learning)
- **การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน** (Project-Based Learning)
- **รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบความรู้** (5Es Instructional Model)
- **การเรียนการสอนเน้นมโนทัศน์** (Concept Based Teaching and Learning)
- **รูปแบบการสอน PPP Model**
- **วิธีสอน Task-Based Language Teaching**

คู่มือครูรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษา ม.1 รวมถึงสื่อการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษา ม.1 ผู้จัดทำได้ออกแบบการสอน (Instructional Design) ให้เป็นการจัดการเรียนรู้ **Active Learning** โดยใช้กระบวนการความรู้ ความเข้าใจเป็นกระบวนการหลัก เนื่องจากเป็นกระบวนการการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับจุดเน้นของสาระและธรรมชาติวิชา อีกทั้งยังใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนอื่น ๆ และเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ร่วมในการออกแบบจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด อีกทั้งยังบรรลุสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้

คำอธิบายรายวิชา

ภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลาเรียน 80 ชั่วโมง/ปี

ฝึกทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด การวิเคราะห์ และประเมินค่าวรรณกรรม โดยศึกษาเกี่ยวกับการอ่านออกเสียง การอ่านในชีวิตประจำวัน ฝึกทักษะการคัดลายมือ การเขียนบรรยายประสบการณ์ การเขียนเรียงความ การเขียนย่อความ การเขียนจดหมายส่วนตัวและกิจธุระ การเขียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วิจารณ์ หรือโต้แย้งจากสื่อต่าง ๆ เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า เขียนโครงงาน ฝึกทักษะการพูดสรุปใจความสำคัญ การเล่าเรื่องย่อ การแสดงความคิดเห็น การประเมินความน่าเชื่อถือเรื่องจากการฟังและการดู พูดรายงานการศึกษาค้นคว้า และศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของเสียงในภาษาไทย การสร้างคำ การวิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค การวิเคราะห์ความแตกต่างของภาษาพูดและภาษาเขียน การจำแนกและใช้สำนวนที่เป็นคำพังเพย และสุภาษิต การแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11

ใช้กระบวนการอ่านเพื่อสร้างความรู้ความคิดนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต กระบวนการเขียนเขียนสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการฟัง การดู และการพูด สามารถเลือกฟังและดู และพูดแสดงความรู้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา พลังภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา วิเคราะห์วิจารณ์วรรณกรรมอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง รักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ และมีนิสัยรักการอ่าน การเขียน มีมารยาทในการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด

ตัวชี้วัด

มาตรฐาน	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มฐ. ท 1.1	ม.1/1, ม.1/3, ม.1/5, ม.1/6, ม.1/7, ม.1/9	ม.1/2, ม.1/4, ม.1/8
มฐ. ท 2.1	ม.1/1, ม.1/3, ม.1/4, ม.1/5, ม.1/6, ม.1/7 ม.1/8, ม.1/9	ม.1/2
มฐ. ท 3.1	ม.1/2, ม.1/3, ม.1/6	ม.1/1, ม.1/4, ม.1/5
มฐ. ท 4.1	ม.1/1, ม.1/2, ม.1/5	ม.1/3, ม.1/4, ม.1/6
	20 ตัวชี้วัด	10 ตัวชี้วัด

รวม 30 ตัวชี้วัด

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้รายวิชา

ภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษา ม.1

ตอนที่ 1 การพัฒนาทักษะการอ่าน

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
1 การอ่านออกเสียง 7 *ชั่วโมง*	**ตัวชี้วัดระหว่างทาง** 1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ถูกต้องเหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน (มฐ. ท 1.1 ม.1/1)	**สมรรถนะที่ 1** ความสามารถในการสื่อสาร **ตัวชี้วัดที่ 1** ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน **พฤติกรรมบ่งชี้** 1. พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูด้วยภาษาของตนเองได้ 2. พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูด้วยภาษาของตนเองได้	- ประเมินการอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว - ประเมินการอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง - สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ - สังเกตสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน - ประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	- หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 - PowerPoint เรื่อง การอ่านออกเสียง - เอกสารประกอบการสอน เรื่อง การอ่านออกเสียงร้อยแก้ว - เอกสารประกอบการสอน เรื่อง บทบรรยายตำนานดอกกุหลาบ - คลิปตัวอย่างรายการสั้น ที่มีพิธีกรดำเนินรายการ - คลิปตัวอย่างการอ่านบทร้อยกรอง - สื่อเสียงการอ่านบทร้อยกรองประเภทกลอน กาพย์ และโคลง - Audio เรื่อง นิราศภูเขาทอง - Audio เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา - Audio เรื่อง โคลงโลกนิติ

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
2 การอ่านในชีวิตประจำวัน **10** *ชั่วโมง*	**ตัวชี้วัดระหว่างทาง** 1. ระบุเหตุและผล และข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน (มฐ. ท 1.1 ม.1/3) 2. ตีความคำยากในเอกสารวิชาการโดยพิจารณาจากบริบท (มฐ. ท 1.1 ม.1/5) 3. ระบุข้อสังเกตและความสมเหตุสมผลของงานเขียนประเภทชักจูงโน้มน้าวใจ (มฐ. ท 1.1 ม.1/6) 4. ปฏิบัติตามคู่มือแนะนำวิธีการใช้งานของเครื่องมือหรือเครื่องใช้ในระดับที่ยากขึ้น (มฐ. ท 1.1 ม.1/7) 5. วิเคราะห์คุณค่าที่ได้รับจากการอ่านอย่างหลากหลายเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาชีวิต (มฐ. ท 1.1 ม.1/8) 6. มีมารยาทในการอ่าน (มฐ. ท 1.1 ม.1/9) **ตัวชี้วัดปลายทาง** 1. จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน (มฐ. ท 1.1 ม.1/2) 2. ระบุและอธิบายคำเปรียบเทียบและคำที่มีหลายความหมายในบริบทต่าง ๆ จากการอ่าน (มฐ. ท 1.1 ม.1/4)	**1) สมรรถนะที่ 1** ความสามารถในการสื่อสาร **ตัวชี้วัดที่ 1** ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองด้วยการพูด และการเขียน **พฤติกรรมบ่งชี้** 1. พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูด้วยภาษาของตนเองได้ **2) สมรรถนะที่ 2** ความสามารถในการคิด **ตัวชี้วัดที่ 1** คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) **พฤติกรรมบ่งชี้** 3. สามารถระบุหลักการสำคัญ แนวคิด หรือความรู้ที่ปรากฏในข้อมูลที่พบเห็นในบริบทของการดำเนินชีวิตประจำวัน **3) สมรรถนะที่ 4** ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต **ตัวชี้วัดที่ 2** เรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง **พฤติกรรมบ่งชี้** 2. สามารถเชื่อมโยงความรู้	- สังเกตการสนทนา การซักถาม และการตอบคำถาม - ตรวจใบกิจกรรม เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ - ตรวจใบกิจกรรม เรื่อง การพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น - สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม - ประเมินผลงานการอ่านงานเขียนประเภทชักจูงโน้มน้าว - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ - สังเกตสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน - ประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	- หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 - PowerPoint เรื่อง การอ่านในชีวิตประจำวัน - ใบกิจกรรม เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ - ตัวอย่างงานเขียนหลากหลายประเภท - ใบกิจกรรม เรื่อง การพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น - คลิปวิดีโออักษรเรียน สรุป เรื่อง การอ่านในชีวิตประจำวัน

ตอนที่ 2 การพัฒนาทักษะการเขียน

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
1 การเขียนสื่อสารด้วยถ้อยคำ **4** *ชั่วโมง*	**ตัวชี้วัดระหว่างทาง** 1. คัดลายมือตัวบรรจงครึ่งบรรทัด (มฐ. ท 2.1 ม.1/1) 2. มีมารยาทในการเขียน (มฐ. ท 2.1 ม.1/9) **ตัวชี้วัดปลายทาง** 1. เขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสม และสละสลวย (มฐ. ท 2.1 ม.1/2)	**1) สมรรถนะที่ 1** ความสามารถในการสื่อสาร **ตัวชี้วัดที่ 1** ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน **พฤติกรรมบ่งชี้** 3. เขียนถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูด้วยภาษาของตนเองได้ **2) สมรรถนะที่ 2** ความสามารถในการคิด **ตัวชี้วัดที่ 1** คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) **พฤติกรรมบ่งชี้** 2. หาความสัมพันธ์ของส่วนประกอบต่าง ๆ ของข้อมูลที่พบเห็นในบริบทของการดำเนินชีวิตประจำวัน 3. สามารถระบุหลักการสำคัญ แนวคิด หรือความรู้ที่ปรากฏในข้อมูลที่พบเห็นในบริบท	- สังเกตการซักถามและการตอบคำถาม - สังเกตการฝึกปฏิบัติการคัดลายมือ - ตรวจใบงาน เรื่อง การใช้ภาษาประกอบการเขียน - สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ - สังเกตสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน - ประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	- หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 - PowerPoint เรื่อง การเขียนสื่อสารด้วยถ้อยคำ - ตัวอย่างลายมือรูปแบบต่าง ๆ - ใบความรู้ เรื่อง การเขียนสื่อสารที่ดี - ใบงาน เรื่อง การใช้ภาษาประกอบการเขียน - คลิปอักษรเรียนสรุป เรื่อง การเขียนสื่อสารด้วยถ้อยคำ
2 การเขียนเพื่อการสื่อสาร **14** *ชั่วโมง*	**ตัวชี้วัดระหว่างทาง** 1. เขียนบรรยายประสบการณ์ โดยระบุสาระสำคัญและรายละเอียดสนับสนุน (มฐ. ท 2.1 ม.1/3) 2. เขียนเรียงความ (มฐ. ท 2.1 ม.1/4) 3. เขียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน (มฐ. ท 2.1 ม.1/5) 4. เขียนจดหมายส่วนตัวและจดหมายธุรกิจ (มฐ. ท 2.1 ม.1/7) 5. เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าและโครงงาน (มฐ. ท 2.1 ม.1/8) 6. มีมารยาทในการเขียน (มฐ. ท 2.1 ม.1/9) **ตัวชี้วัดปลายทาง** 1. เขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสม และสละสลวย (มฐ. ท 2.1 ม.1/2)	**1) สมรรถนะที่ 1** ความสามารถในการสื่อสาร **ตัวชี้วัดที่ 1** ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองด้วยการพูด และการเขียน **พฤติกรรมบ่งชี้** 1. พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูด้วยภาษาของตนเองได้ 3. เขียนถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูด้วยภาษาของตนเองได้ 4. เขียนถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูด้วยภาษาของตนเองได้ **2) สมรรถนะที่ 2** ความสามารถในการคิด **ตัวชี้วัดที่ 1** คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์)	- ตรวจใบงาน เรื่อง การเขียนคำนำ - ตรวจใบงาน เรื่อง การเขียนเนื้อเรื่อง - ตรวจใบงาน เรื่อง การเขียนสรุป - ตรวจใบงาน เรื่อง การเขียนส่วนประกอบของเรียงความ - ตรวจใบงาน เรื่อง การเขียนบรรยายประสบการณ์ - ตรวจใบงาน เรื่อง การจับใจความสำคัญ - ตรวจใบงาน เรื่อง การเขียนย่อความนิทาน - ตรวจใบงาน เรื่อง รูปแบบของจดหมายกิจธุระ - ตรวจใบงาน เรื่อง องค์ประกอบของรายงานการศึกษาค้นคว้า	- หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 - PowerPoint เรื่อง การเขียนเพื่อการสื่อสาร - ใบงาน เรื่อง การเขียนคำนำ - ใบงาน เรื่อง การเขียนเนื้อเรื่อง - ใบงาน เรื่อง การเขียนสรุป - ใบงาน เรื่อง การเขียนส่วนประกอบของเรียงความ - ใบงาน เรื่อง การเขียนบรรยายประสบการณ์ - ใบงาน เรื่อง การจับใจความสำคัญ - ใบงาน เรื่อง การเขียนย่อความนิทาน

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
		พฤติกรรมบ่งชี้ 2. หาความสัมพันธ์ของส่วนประกอบต่าง ๆ ของข้อมูลที่พบเห็นในบริบทของการดำเนินชีวิตประจำวัน 3. สามารถระบุหลักการสำคัญ แนวคิด หรือความรู้ที่ปรากฏในข้อมูลที่พบเห็นในบริบทของการดำเนินชีวิตประจำวัน **3) สมรรถนะที่ 4** ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต **ตัวชี้วัดที่ 3** ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข **พฤติกรรมบ่งชี้** 1. ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ สามารถแสดงความคิดเห็นของตน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	- สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ - สังเกตสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน - ประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	- ใบงาน เรื่อง รูปแบบของจดหมายกิจธุระ - ใบงาน เรื่อง องค์ประกอบของรายงานการศึกษาค้นคว้า - ตัวอย่างโครงงาน เรื่อง การศึกษาที่มาของภาษาในการตั้งชื่อจริง
3 การเขียนแสดงความคิดเห็นจากสื่อ **12** *ชั่วโมง*	**ตัวชี้วัดระหว่างทาง** 1. เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาระจากสื่อที่ได้รับ (มฐ. ท 2.1 ม.1/6)	**1) สมรรถนะที่ 1** ความสามารถในการสื่อสาร **ตัวชี้วัดที่ 1** ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน **พฤติกรรมบ่งชี้** 4. เขียนถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูด้วยภาษาของตนเองได้ **2) สมรรถนะที่ 2** ความสามารถในการคิด **ตัวชี้วัดที่ 1** คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) **พฤติกรรมบ่งชี้** 2. หาความสัมพันธ์ของส่วนประกอบต่าง ๆ ของข้อมูลพบเห็นในบริบทของการดำเนินชีวิตประจำวัน 3. สามารถระบุหลักการสำคัญ แนวคิด หรือความรู้ที่ปรากฏในข้อมูลที่พบเห็นในบริบทของการดำเนินชีวิตประจำวัน **3) สมรรถนะที่ 4** ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต **ตัวชี้วัดที่ 2** เรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง **พฤติกรรมบ่งชี้** 2. สามารถเชื่อมโยงความรู้	- สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม - ตรวจใบกิจกรรม เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็นจากข่าว - ตรวจใบกิจกรรม เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็นจากบทความวิชาการ - สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ - สังเกตสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน - ประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	- หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 - PowerPoint เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็นจากสื่อ - ตัวอย่างการเขียนแสดงความคิดเห็นแบบภาษาพูด - ตัวอย่างการเขียนแสดงความคิดเห็นแบบภาษาเขียน - ใบความรู้ เรื่อง องค์ประกอบสำคัญในการเขียนแสดงความคิดเห็น - คลิปวิดีโอบทสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็น - ใบกิจกรรม เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็นจากข่าว - ใบกิจกรรม เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็นจากบทความวิชาการ - คลิปอักษรเรียนสรุป เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็นจากสื่อ

ตอนที่ 3 การพัฒนาทักษะการฟัง การดู และการพูด

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
1 การฟังและการดูสื่อ 3 *ชั่วโมง*	**ตัวชี้วัดระหว่างทาง** 1. มีมารยาทในการฟังและดู (มฐ. ท 3.1 ม.1/6)	**1) สมรรถนะที่ 1** ความสามารถในการสื่อสาร **ตัวชี้วัดที่ 1** ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน **พฤติกรรมบ่งชี้** 1. พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูด้วยภาษาของตนเองได้ **2) สมรรถนะที่ 2** ความสามารถในการคิด **ตัวชี้วัดที่ 1** คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) **พฤติกรรมบ่งชี้** 3. สามารถระบุหลักการสำคัญ แนวคิด หรือความรู้ที่ปรากฏในข้อมูลที่พบเห็นในบริบทของการดำเนินชีวิตประจำวัน	- ตรวจใบงาน เรื่อง การฟังและการดูสื่อ - ตรวจใบงาน เรื่อง ความสำคัญและมารยาทในการพูด - สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ - ประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	- หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 - PowerPoint เรื่อง การฟังและการดูสื่อ - ใบความรู้ เรื่อง ความสำคัญและมารยาทในการพูด - ใบงาน เรื่อง การฟังและการดูสื่อ - ใบงาน เรื่อง ความสำคัญและมารยาทในการพูด - คลิปรายการทางโทรทัศน์หรือสื่อออนไลน์ประเภทต่าง ๆ - คลิปอักษรเรียนสรุป เรื่อง การฟังและการดูสื่อ

AKSORN Aksorn Charoen Tat ACT.

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
2 การฟัง การดู และการพูดในชีวิตประจำวัน **9** *ชั่วโมง*	**ตัวชี้วัดระหว่างทาง** 1. เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่ฟังและดู (มฐ. ท 3.1 ม.1/2) 2. พูดแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์เกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู (มฐ. ท 3.1 ม.1/3) 3. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด (มฐ. ท 3.1 ม.1/6) **ตัวชี้วัดปลายทาง** 1. พูดสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังและดู (มฐ. ท 3.1 ม.1/1) 2. ประเมินความน่าเชื่อถือของสื่อที่มีเนื้อหาโน้มน้าวใจ (มฐ. ท 3.1 ม.1/4) 3. พูดรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้าจากการฟัง การดู และการสนทนา (มฐ. ท 3.1 ม.1/5)	**1) สมรรถนะที่ 1** ความสามารถในการสื่อสาร **ตัวชี้วัดที่ 1** ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน **พฤติกรรมบ่งชี้** 1. พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูด้วยภาษาของตนเองได้ **2) สมรรถนะที่ 2** ความสามารถในการคิด **ตัวชี้วัดที่ 1** คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) **พฤติกรรมบ่งชี้** 3. สามารถระบุหลักการสำคัญ แนวคิด หรือความรู้ที่ปรากฏในข้อมูลที่พบเห็นในบริบทของการดำเนินชีวิตประจำวัน **ตัวชี้วัดที่ 2** คิดขั้นสูง (การคิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ) **พฤติกรรมบ่งชี้** 2. คิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการคิดในทางบวก และสามารถประยุกต์สร้างสรรค์สิ่งใหม่ เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคม **3) สมรรถนะที่ 4** ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต **ตัวชี้วัดที่ 3** ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข **พฤติกรรมบ่งชี้** 6. ใช้ภาษา กิริยา ท่าทางเหมาะสมกับบุคคล และโอกาสตามมารยาทสังคม	- สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม - ประเมินการเล่าเรื่องจากการฟัง และการดูสื่อ - ประเมินการพูดเชิงวิชาการ - ประเมินการพูดเชิงสร้างสรรค์ - สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ - สังเกตสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน - ประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	- หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 - PowerPoint เรื่อง การฟัง การดู และการพูดในชีวิตประจำวัน - คลิปตัวอย่างการพูดจากผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการพูด - คลิปตัวอย่างการสื่อสารแบบการประชุม - คลิปตัวอย่างการพูดเชิงสร้างสรรค์ - คลิปอักษรเรียนสรุปเรื่อง การฟัง การดู และการพูดในชีวิตประจำวัน

ตอนที่ 4 หลักการใช้ภาษา

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
1 เสียงในภาษาไทยและการสร้างคำ 7 *ชั่วโมง*	**ตัวชี้วัดระหว่างทาง** 1. อธิบายลักษณะของเสียงในภาษาไทย (มฐ. ท 4.1 ม.1/1) 2. สร้างคำในภาษาไทย (มฐ. ท 4.1 ม.1/2)	**1) สมรรถนะที่ 1** ความสามารถในการสื่อสาร **ตัวชี้วัดที่ 1** ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน **พฤติกรรมบ่งชี้** 1. พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูด้วยภาษาของตนเองได้ **2) สมรรถนะที่ 2** ความสามารถในการคิด **ตัวชี้วัดที่ 1** คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) **พฤติกรรมบ่งชี้** 3. สามารถระบุหลักการสำคัญ แนวคิด หรือความรู้ที่ปรากฏในข้อมูลที่พบเห็นในบริบทของการดำเนินชีวิตประจำวัน **ตัวชี้วัดที่ 2** คิดขั้นสูง (การคิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ) **พฤติกรรมบ่งชี้** 2. คิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ คิดในทางบวก และสามารถประยุกต์สร้างสรรค์สิ่งใหม่เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคม	- ประเมินการอ่านออกเสียง - ตรวจใบงาน เรื่อง สระในภาษาไทย - ตรวจใบงาน เรื่อง เสียงต้นเสียงท้ายคำ - ตรวจใบกิจกรรม เรื่อง การออกเสียงภาษาไทย - ตรวจใบกิจกรรม เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย - ตรวจใบกิจกรรม เรื่อง คำพ้องและความหมาย - สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ - ประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	- หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 - PowerPoint เรื่อง เสียงในภาษาไทยและการสร้างคำ - ใบงาน เรื่อง สระในภาษาไทย - ใบงาน เรื่อง เสียงต้นเสียงท้ายคำ - ใบงาน เรื่อง การออกเสียงภาษาไทย - ใบกิจกรรม เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย - ใบกิจกรรม เรื่อง คำพ้องและความหมาย - บัตรคำ - คลิปอักษรเรียนสรุป เรื่อง เสียงในภาษาไทยและการสร้างคำ

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
2 ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค **5** *ชั่วโมง*	**ตัวชี้วัดปลายทาง** 1. วิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค (มฐ. ท 4.1 ม.1/3)	**1) สมรรถนะที่ 1** ความสามารถในการสื่อสาร **ตัวชี้วัดที่ 1** ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน **พฤติกรรมบ่งชี้** 1. พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูด้วยภาษาของตนเองได้ 2. พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูด้วยภาษาของตนเองได้ **2) สมรรถนะที่ 2** ความสามารถในการคิด **ตัวชี้วัดที่ 1** คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) **พฤติกรรมบ่งชี้** 1. จำแนก จัดหมวดหมู่ จัดลำดับความสำคัญและเปรียบเทียบข้อมูลในบริบทของการดำเนินชีวิตประจำวัน 2. หาความสัมพันธ์วนประกอบต่าง ๆ ของข้อมูลที่พบเห็นในบริบทของการดำเนินชีวิตประจำวัน	- สังเกตการตอบคำถามและการซักถาม - ตรวจใบงาน เรื่อง ชนิดของคำ - ตรวจใบกิจกรรม เรื่อง ลำดับคำสร้างประโยค - สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม - ประเมินการนำเสนอผลงาน เรื่อง การวิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของประโยค - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ - ประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	- หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 - PowerPoint เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค - ใบงาน เรื่อง ชนิดของคำ - ใบกิจกรรม เรื่อง ลำดับคำสร้างประโยค - ตารางวิเคราะห์ประโยค - เว็บไซต์ข่าวหรือหนังสือพิมพ์รายวัน - เพลงชนิดของคำ - คลิปอักษรเรียนสรุป เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
3 ความแตกต่างของภาษา **4** *ชั่วโมง*	**ตัวชี้วัดปลายทาง** 1. วิเคราะห์ความแตกต่างของภาษาพูดและภาษาเขียน (มฐ. ท 4.1 ม.1/4)	**1) สมรรถนะที่ 1** ความสามารถในการสื่อสาร **ตัวชี้วัดที่ 1** ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน **พฤติกรรมบ่งชี้** 2. พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูด้วยภาษาของตนเองได้ **2) สมรรถนะที่ 2** ความสามารถในการคิด **ตัวชี้วัดที่ 1** คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) **พฤติกรรมบ่งชี้** 1. จำแนก จัดหมวดหมู่ จัดลำดับความสำคัญและเปรียบเทียบข้อมูลในบริบทของการดำเนินชีวิตประจำวัน 2. หาความสัมพันธ์ของส่วนประกอบต่าง ๆ ของข้อมูลที่พบเห็นในบริบทของการดำเนินชีวิตประจำวัน **3) สมรรถนะที่ 4** ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต **ตัวชี้วัดที่ 2** เรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง **พฤติกรรมบ่งชี้** 2. สามารถเชื่อมโยงความรู้	- สังเกตการตอบคำถามและการสนทนา - ตรวจใบงาน เรื่อง ลักษณะของภาษาพูด - ตรวจใบงาน เรื่อง ลักษณะของภาษาเขียน - ตรวจใบงาน เรื่อง ความแตกต่างระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียน - สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม - ประเมินผลงานการวิเคราะห์ภาษาพูดและภาษาเขียนจากบทความสารคดี - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ - ประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	- หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 - PowerPoint เรื่อง ความแตกต่างของภาษา - ใบงาน เรื่อง ลักษณะของภาษาพูด - ใบงาน เรื่อง ลักษณะของภาษาเขียน - ใบงานเรื่อง ความแตกต่างระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียน

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
4 สำนวน คำพังเพย และสุภาษิต **2** *ชั่วโมง*	**ตัวชี้วัดปลายทาง** 1. จำแนกและใช้สำนวนที่เป็นคำพังเพยและสุภาษิต (มฐ. ท 4.1 ม.1/6)	**1) สมรรถนะที่ 1** ความสามารถในการสื่อสาร **ตัวชี้วัดที่ 1** ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน **พฤติกรรมบ่งชี้** 2. พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูด้วยภาษาของตนเองได้ **2) สมรรถนะที่ 2** ความสามารถในการคิด **ตัวชี้วัดที่ 1** คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) **พฤติกรรมบ่งชี้** 1. จำแนก จัดหมวดหมู่ จัดลำดับความสำคัญและเปรียบเทียบข้อมูลในบริบทของการดำเนินชีวิตประจำวัน **3) สมรรถนะที่ 4** ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต **ตัวชี้วัดที่ 2** เรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง **พฤติกรรมบ่งชี้** 2. สามารถเชื่อมโยงความรู้	- สังเกตการซักถามและการตอบคำถาม - ตรวจใบงาน เรื่อง สำนวน คำพังเพย สุภาษิต - ประเมินผลงานหนังสือเล่มเล็ก เรื่อง คำพังเพยและสุภาษิต - สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ - ประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	- หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 - PowerPoint เรื่อง สำนวน คำพังเพย และสุภาษิต - ใบงาน เรื่อง สำนวน คำพังเพย สุภาษิต - เกมต่อสำนวน คำพังเพย และสุภาษิต
5 การแต่งบทร้อยกรอง **3** *ชั่วโมง*	**ตัวชี้วัดระหว่างทาง** 1. แต่งบทร้อยกรอง (มฐ. ท 4.1 ม.1/5)	**1) สมรรถนะที่ 1** ความสามารถในการสื่อสาร **ตัวชี้วัดที่ 1** ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน **พฤติกรรมบ่งชี้** 1. พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูด้วยภาษาของตนเองได้ **2) สมรรถนะที่ 2** ความสามารถในการคิด **ตัวชี้วัดที่ 1** คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) **พฤติกรรมบ่งชี้** 3. สามารถระบุหลักการสำคัญ แนวคิด หรือความรู้ที่ปรากฏในข้อมูลที่พบเห็นในบริบทของการดำเนินชีวิตประจำวัน	- สังเกตการตอบคำถามและการซักถาม - ตรวจใบงาน เรื่อง หลักการแต่งกาพย์ยานี 11 - สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ - ประเมินสมรรถนะสำคัญ	- หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 - PowerPoint เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง - ตัวอย่างกาพย์ยานี 11 - ใบงาน เรื่อง หลักการแต่งกาพย์ยานี 11

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้	โครงสร้างการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้	สาระสำคัญสำหรับครู	แนวทางการจัดการเรียนรู้
ตอนที่ 1 การพัฒนาทักษะการอ่าน			
หน่วยตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านออกเสียง	T3	T4	T5-T15
• การอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว			T6-T9
• การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง			T10-T14
คำถามและกิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1			T15
หน่วยตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การอ่านในชีวิตประจำวัน	T16-T18	T19	T20-T33
• การอ่านจับใจความสำคัญ			T21-T25
• การอ่านตีความ			T26-T31
• การอ่านและปฏิบัติตามเอกสารคู่มือ			T32
• มารยาทการอ่าน			T32
คำถามและกิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 2			T33
ตอนที่ 2 การพัฒนาทักษะการเขียน			
หน่วยตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การเขียนสื่อสารด้วยถ้อยคำ	T35	T36	T37-T47
• ลายมือกับการเขียนสื่อสาร			T38-T42
• การใช้ภาษาประกอบการเขียน			T43-T44
• มารยาทในการเขียน			T45
คำถามและกิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1			T47
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การเขียนเพื่อการสื่อสาร	T48-T50	T51	T52-T77
• การเขียนเรียงความ			T53-T57
• การเขียนสื่อสาร			T58-T62
• การเขียนย่อความ			T63-T67
• การเขียนจดหมาย			T68-T70
• การเขียนรายงาน			T71-T73
• การเขียนโครงงาน			T73-T76
คำถามและกิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 2			T77
หน่วยตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การเขียนแสดงความคิดเห็นจากสื่อ	T78-T80	T81	T82-T89
• หลักการเขียนแสดงความคิดเห็น			T83
• การเขียนแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อต่าง ๆ			T83-T88
คำถามและกิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 3			T89

หน่วยการเรียนรู้	โครงสร้างการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้	สาระสำคัญสำหรับครู	แนวทางการจัดการเรียนรู้
ตอนที่ 3 การพัฒนาทักษะการฟัง การดู และการพูด			
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 **การฟังและการดูสื่อ**	T91	T92	T93–T100
• การสื่อสารจากการฟังและการดู			T94-T95
• จุดมุ่งหมายของการรับสารด้วยทักษะการฟัง การดู			T96
• ลักษณะของผู้ฟัง ผู้ดูที่ดี			T96-T97
• มารยาทในการฟัง การดูสื่อต่าง ๆ			T98-T99
คำถามและกิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1			T100
หน่วยตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 **การฟัง การดู และการพูดในชีวิตประจำวัน**	T101–T103	T104–T105	T106–T118
• การพูดจับใจความสำคัญจากการฟังและการดูสื่อ			T107-T111
• การเล่าเรื่องจากจากการฟังและการดูสื่อ			T112-T113
• การพูดเชิงวิชาการ			T114-T115
• การพูดเชิงสร้างสรรค์			T116-T117
คำถามและกิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 2			T118
ตอนที่ 4 หลักการใช้ภาษา			
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 **เสียงในภาษาไทยและการสร้างคำ**	T120–T122	T123–T124	T125–T148
• เสียงในภาษาไทย			T126-T140
• พลังของภาษา			T141-T142
• การสร้างคำ			T143-T146
• คำพ้อง			T146-T147
คำถามและกิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 1			T148
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 **ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค**	T149–T151	T152	T153–T167
• ลักษณะของพยางค์ คำ วลี และประโยค			T154
• ส่วนประกอบของประโยคในการสื่อสาร			T155
• ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค			T156-T166
คำถามและกิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 2			T167
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 **ความแตกต่างของภาษา**	T168	T169	T170–T177
• ลักษณะของภาษาพูดและภาษาเขียน			T171-T173
• ระดับภาษาที่ใช้ในการพูดและการเขียน			T174
• เปรียบเทียบภาษาพูดและภาษาเขียน			T175-T176
คำถามและกิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 3			T177

หน่วยการเรียนรู้	โครงสร้างการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้	สาระสำคัญสำหรับครู	แนวทางการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ **4 สำนวน คำพังเพย และสุภาษิต**	T178	T179	T180-T185
• ความหมายของสำนวน คำพังเพย และสุภาษิต			T181
• ที่มาของสำนวน คำพังเพย และสุภาษิต			T182-T184
คำถามและกิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 4			T185
หน่วยการเรียนรู้ที่ **5 การแต่งบทร้อยกรอง**	T186	T187	T188-T195
• การแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์			T189
• กาพย์ยานี 11			T189-T191
• กาพย์ฉบัง 16			T191-T192
• กาพย์สุรางคนางค์ 28			T193-T194
คำถามและกิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ 5			T195

ตอนที่ ๑ การพัฒนาทักษะการอ่าน

หน่วยที่ ๑

หน่วยที่ ๒

แมลงเอ๋ยแมลงผึ้ง
ได้น้ำหวานเก็บไว้ในรังนอน
เปรียบบัณฑิตรักการอ่านหนังสือ
ยิ่งอ่านมากยิ่งมีปรีชาชาญ

เที่ยวเคล้าคลึงดอกไม้ไซ้เกสร
ไม่เดือดร้อนเพราะขยันหมั่นทำงาน
ปัญญาคือน้ำผึ้งซึ่งหอมหวาน
ความคิดอ่านฟูเฟื่องเปรื่องปราดเอย

(ดอกสร้อยร้อยแปด : ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

หนังสือเล่มนี้อยู่ในระหว่างพิจารณาเนื้อหาอาจมีการปรับปรุงเพิ่ม

เกร็ดแนะครู

การเรียนการสอนในตอนที่ 1 การพัฒนาทักษะการอ่าน ครูควรสร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการอ่านให้แก่นักเรียน โดยชักจูงและชักนำให้มองเห็นความสำคัญของการอ่าน ให้นักเรียนได้เรียนรู้ทฤษฎีแล้วจึงลงมือปฏิบัติ โดยอ่านงานเขียนที่หลากหลาย ในเบื้องต้นครูอาจเป็นผู้กำหนดกรอบ ภายหลังอาจตรวจสอบทักษะการรับสารของนักเรียน โดยให้นักเรียนเลือกอ่านด้วยตนเอง เมื่อนักเรียนได้ศึกษาการเรียนการสอนในตอนที่ 1 แล้ว นักเรียนจะสามารถนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอ่านประเภทต่าง ๆ ไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของตนเองให้มีประสิทธิภาพ และเป็นการอ่านที่ได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง

AKSORN Aksorn Charoen Tat ACT.

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้ตอนที่ 1 หน่วยที่ 1

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้เล่มจริงจะมีแสดงทุกหน่วย เล่มตัวอย่างมีแสดงเฉพาะบางหน่วยเท่านั้น

แผนการจัดการเรียนรู้	จุดประสงค์	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	กระบวนการเรียนรู้	การประเมิน	สื่อที่ใช้
แผนฯ ที่ 1 การอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว 3 *ชั่วโมง*	1. อธิบายหลักการอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วแบบบรรยายและพรรณนาได้ (K) 2. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วแบบบรรยายได้ถูกต้องเหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน (S, A) 3. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วแบบพรรณนาให้เห็นภาพได้ถูกต้อง เหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน (S, A)	**สมรรถนะที่ 1** ความสามารถในการสื่อสาร **ตัวชี้วัดที่ 1** ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน **พฤติกรรมบ่งชี้** 1. พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูด้วยภาษาของตนเองได้	วิธีสอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion)	- ประเมินการอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว - สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - สังเกตสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	- หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 - PowerPoint เรื่อง การอ่านออกเสียง - เอกสารประกอบการสอน เรื่อง บทบรรยายตำนานดอกกุหลาบ - คลิปวิดีโอตัวอย่างรายการสั้นที่มีพิธีกรดำเนินรายการ
แผนฯ ที่ 2 การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง 4 *ชั่วโมง*	1. อธิบายหลักการอ่านออกเสียงบทร้อยกรองได้ (K) 2. อ่านออกเสียงบทร้อยกรองประเภทกลอนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ไพเราะ (S, A) 3. อ่านออกเสียงบทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 โดยคำนึงถึงความถูกต้อง ไพเราะ (S, A) 4. อ่านออกเสียงบทร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ไพเราะ (S, A)	**สมรรถนะที่ 1** ความสามารถในการสื่อสาร **ตัวชี้วัดที่ 1** ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน **พฤติกรรมบ่งชี้** 1. พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูด้วยภาษาของตนเองได้ **พฤติกรรมบ่งชี้** 2. พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูด้วยภาษาของตนเองได้	กระบวนการปฏิบัติ (Practice Teaching)	- ประเมินการอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง - สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - ประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	- หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 - PowerPoint เรื่อง การอ่านออกเสียง - Audio เรื่อง นิราศภูเขาทอง - Audio เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา - Audio เรื่อง โคลงโลกนิติ

สาระสำคัญสำหรับครู

สาระสำคัญสำหรับครู
เล่มจริงจะมีแสดงทุกหน่วย
เล่มตัวอย่างมีแสดงเฉพาะ
บางหน่วยเท่านั้น

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านออกเสียง

การอ่านออกเสียงในสถานการณ์จริง มีองค์ประกอบสำคัญที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ การออกเสียงอักขรวิธีให้ถูกต้องและการเว้นวรรคให้เหมาะสม นอกจากนี้ การจะอ่านออกเสียงให้ประสบผลสำเร็จผู้อ่านออกเสียงต้องเลือกใช้รูปแบบการออกเสียงให้สอดคล้องกับปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วย ดังนี้

ปัจจัยที่ควรคำนึง นอกจากการออกเสียง

รูปแบบของกิจกรรม

กิจกรรมหรืองานที่จัดขึ้นแต่ละงานจะมีรูปแบบที่แตกต่างกัน จึงต้องเลือกใช้เสียงและการนำเสนอที่ต่างกันด้วย เช่น

งานมงคล : ควรมีใบหน้ายิ้มแย้ม อ่านออกเสียงให้ชัดเจน แต่ไม่ตะเบ็งเสียง

งานอวมงคล : ไม่ควรแสดงใบหน้ายิ้มแย้ม หรือโศกเศร้าเกินสมควร ควรอ่านออกเสียงช้าและใช้น้ำเสียงทุ้ม นุ่ม

ลักษณะสถานที่

ขนาดและลักษณะของสถานที่เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยกำหนดหรือควบคุมการใช้เสียง เช่น

ขนาดสถานที่ไม่กว้างหรือสถานที่ที่เงียบ : ไม่ควรอ่านออกเสียงดังเกินไปจนกลายเป็นการรบกวนผู้ฟัง

ขนาดสถานที่กว้างหรือสถานที่ที่มีเสียงรบกวน : ควรออกเสียงดังและชัดถ้อยชัดคำ เพื่อไม่ให้การสื่อสารเกิดความผิดพลาด

จำนวนผู้ฟัง

จำนวนของผู้ฟังไม่ว่าจำนวนมากหรือน้อย ย่อมส่งผลต่อการควบคุมอัตราความช้าและเร็วของการอ่านออกเสียง เช่น

ผู้ฟังมีจำนวนมาก : ผู้อ่านควรอ่านออกเสียงให้มีจังหวะช้า เพราะต้องคำนึงถึงความหลากหลายของผู้ฟังทั้งประสบการณ์และความรู้ของแต่ละบุคคล

ผู้ฟังมีจำนวนน้อย : ผู้อ่านสามารถอ่านออกเสียงในจังหวะที่เร็วได้ เพราะจำนวนผู้ฟังน้อย บุคคลจึงไม่ค่อยมีความแตกต่างหลากหลายมากนัก ทั้งนี้ ผู้อ่านก็ไม่ควรอ่านเร็วจนเกิดการสื่อสารผิดพลาดไม่ได้ใจความ

ปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งขององค์ประกอบในการอ่านออกเสียงในสถานการณ์จริง ซึ่งยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ผู้อ่านไม่สามารถควบคุมได้อีกมากมาย เช่น การอ่านออกเสียงในที่โล่งแจ้ง อาจมีสภาพอากาศไม่เป็นใจ การอ่านออกเสียงในที่กว้างใหญ่ แต่ไม่มีอุปกรณ์ขยายเสียง ดังนั้น ก่อนการอ่านออกเสียงทุกครั้ง นอกจากการเตรียมตัวในการออกเสียงให้ถูกต้องแล้ว ผู้อ่านยังต้องมีสติและสมาธิ เตรียมพร้อมรับมือกับอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้อยู่เสมอ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

การอ่านออกเสียง

การอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นการสื่อสารที่สำคัญ เพราะเป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้ และความรู้สึกของผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งการจะทำให้ผู้รับสารเข้าใจจนเกิดความรู้ความบันเทิงได้ ผู้อ่านควรรู้หลักในการอ่านทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง เพื่อนำมาใช้ให้เหมาะสมจึงจะทำให้การอ่านออกเสียงนั้นน่าฟัง ผู้ฟังรู้สึกคล้อยตาม และการฝึกอ่านออกเสียงที่ถูกต้องจะเป็นพื้นฐานที่ดีในการท่องบทอาขยานด้วย

ตัวชี้วัด

ท ๑.๑ ม.๑/๑

- อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ถูกต้องเหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- การอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วที่เป็นบทบรรยาย
- การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง เช่น กลอนสุภาพ กลอนสักวา กาพย์ยานี ๑๑ กาพย์ฉบัง ๑๖ กาพย์สุรางคนางค์ ๒๘ และโคลงสี่สุภาพ

หนังสือเพิ่มเติมในระบบจำหน่ายเพื่อการค้าเท่านั้น เนื้อหาอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้

วิธีสอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อย

ขั้นนำ

1. นักเรียนร่วมกันดูภาพประกอบหน้าหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 จากนั้นครูตั้งคำถามกับนักเรียนว่า
   - จากภาพที่นักเรียนเห็น สามารถคาดเดาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นภายในภาพว่าเป็นลักษณะใดได้บ้าง

   (แนวตอบ *นักเรียนสามารถคาดเดาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นภายในภาพได้อย่างหลากหลาย โดยสถานการณ์ที่นักเรียนตอบต้องเกี่ยวกับทักษะการอ่านออกเสียง เช่น กำลังอ่านนิทาน อ่านสคริปต์สำหรับการประชาสัมพันธ์ อัดเสียงเพื่อลงเสียงโฆษณา)*

เกร็ดแนะครู

ในหน่วยการเรียนรู้นี้ เป็นการเน้นปฏิบัติการอ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ครูจึงจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อยและกระบวนปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสฝึกทักษะการอ่านออกเสียงในหลากหลายรูปแบบและเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

เป้าหมายการเรียนรู้

การเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้นี้ เป้าหมายสำคัญ คือ นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ โดยคำนึงถึงอักขรวิธีการเว้นวรรคตอน การออกเสียงได้ถูกต้องตามลักษณะคำประพันธ์ ใช้น้ำเสียงให้สอดคล้องกับอารมณ์ของบทอ่าน รวมทั้งการวางท่าทางได้อย่างเหมาะสม

การบรรลุเป้าหมายดังกล่าว นักเรียนควรฝึกอ่านออกเสียงบทอ่านที่หลากหลายและร่วมกันกำหนดเกณฑ์มาตรฐานสำหรับวัดคุณภาพการอ่านเพื่อใช้ประเมินการอ่านของตนเองและเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน

สื่อ Digital

PowerPoint

ใช้คำถามกระตุ้นความสนใจ จาก PowerPoint ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 ตอนที่ 1 หน่วยที่การเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การอ่านออกเสียง https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPTHM10

ขั้นนำ

2. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ดังนี้
   - นักเรียนคิดว่า การอ่านออกเสียงมีความจำเป็นต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันอย่างไร

     (แนวตอบ *การอ่านออกเสียงเป็นพื้นฐานในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระต่าง ๆ ให้ผู้ฟังรับรู้ เข้าใจ และปฏิบัติตาม เช่น การอ่านประกาศ แถลงการณ์ รวมถึงการอ่านออกเสียงทำให้ได้รับอรรถรส ความบันเทิง เช่น การอ่านนิทาน เรื่องสั้น การอ่านออกเสียงจึงมีความจำเป็นอย่างมากในชีวิตประจำวัน*)
3. นักเรียนชมรายการสั้น ๆ รูปแบบต่าง ๆ ที่ครูเตรียมมา เช่น พอดแคสต์ (Podcast) หนังสือเสียง (Audio book) คลิปวิดีโอผู้ประกาศข่าว แล้วร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ภาษาของพิธีกร

๑ การอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว

การอ่านออกเสียงร้อยแก้ว หมายถึง การอ่านถ้อยคำที่มีผู้เรียบเรียงหรือประพันธ์ไว้โดยเปล่งเสียง และวางจังหวะเสียงให้เป็นไปตามความนิยมและเหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน มีการใช้ลีลาของเสียงไปตามเจตนารมณ์ของผู้ประพันธ์ เพื่อถ่ายทอดอารมณ์นั้น ๆ ไปสู่ผู้ฟัง ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกคล้อยตามไปกับเรื่องราวหรือรสของบทประพันธ์ที่อ่าน (1)

๑.๑ หลักเกณฑ์การอ่าน (2)

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการอ่านออกเสียงร้อยแก้ว มีดังนี้

๑) ก่อนอ่านควรศึกษาเรื่องที่อ่านให้เข้าใจโดยศึกษาสาระสำคัญของเรื่องและข้อความทุกข้อความเพื่อจะแบ่งวรรคตอนในการอ่านได้อย่างเหมาะสม

๒) อ่านออกเสียงดังพอเหมาะกับสถานที่และจำนวนผู้ฟัง ให้ได้ยินทั่วกัน ไม่ดังหรือค่อยเกินไป

๓) อ่านให้คล่อง ฟังรื่นหู และออกเสียงให้ถูกต้องตามอักขรวิธี ชัดถ้อยชัดคำ โดยเฉพาะตัว ร ล หรือคำควบกล้ำ

๔) อ่านออกเสียงให้เป็นเสียงพูดอย่างธรรมชาติที่สุด

๕) เน้นเสียงและถ้อยคำตามน้ำหนักความสำคัญของใจความ ใช้เสียงและจังหวะให้เป็นไปตามเนื้อเรื่อง เช่น ดุ อ้อนวอน จริงจัง โกรธ

๖) อ่านออกเสียงให้เหมาะกับประเภทของเรื่อง รู้จักใส่อารมณ์ให้เหมาะสมตามเนื้อเรื่อง

๗) ขณะที่อ่าน ควรสบสายตาผู้ฟังในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ

๘) การอ่านในที่ประชุมชน ต้องจับหรือถือบทอ่านให้เหมาะสม และยืนทรงตัวในท่าที่สง่า

ผู้ทำหน้าที่ดำเนินรายการ ควรมีทักษะด้านการอ่านออกเสียงเป็นอย่างดี สามารถออกเสียงได้ไพเราะ และสื่อความได้ชัดเจน

หนังสือเล่มนี้ต้องใช้ประกอบกับแบบฝึกหัดรายวิชาภาษาไทย เพื่อการพัฒนาทักษะ

นักเรียนควรรู้

(1) **รสของบทประพันธ์** เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงสภาวะของอารมณ์ในบทประพันธ์ ได้แก่ เสาวรจนี คือ บทชมโฉมตัวละคร ชมความงามของธรรมชาติ นารีปราโมทย์ คือ บทเกี้ยวพาราสี พิโรธวาทัง คือ บทแสดงความโกรธ ตัดพ้อ และสัลลาปังคพิสัย คือ บทคร่ำครวญ โศกเศร้า ซึ่งนักเรียนสามารถซาบซึ้งกับรสของบทประพันธ์โดยการอ่านวรรณคดีเรื่องต่าง ๆ เช่น มัทนะพาธา อิเหนา ขุนช้างขุนแผน

(2) **หลักเกณฑ์การอ่าน** ปัจจัยพื้นฐานของการอ่านออกเสียงประกอบด้วยสายตา น้ำเสียง และการสร้างอารมณ์ให้เหมาะสมกับบทอ่าน สิ่งสำคัญต่อมาคือ ผู้อ่านจะต้องเรียนรู้หลักเกณฑ์ในการอ่านอย่างครบถ้วน ใส่ใจทุกรายละเอียด และต้องมีความเพียรพยายามในการฝึกซ้อม นำทฤษฎีหรือหลักเกณฑ์ที่ได้เรียนรู้มาใช้ฝึกปฏิบัติกับบทอ่านจริง โดยเริ่มจากการเลือกบทอ่านที่ประทับใจก่อน แล้วฝึกฝนจนชำนาญ จากนั้นจึงฝึกกับบทอ่านที่หลากหลายยิ่งขึ้น

ข้อสอบเน้น การคิด

บุคคลในข้อใดอ่านออกเสียงในที่สาธารณะได้สมบูรณ์ที่สุด

1. ทิวเขาอ่านออกเสียงชัดถ้อยชัดคำ เพื่อให้กลบเสียงการพลิกหน้าหนังสือไปมาขณะอ่าน
2. พิมพ์ก้มหน้าอ่านอย่างตั้งใจ เพื่อจะได้อ่านออกเสียงและเว้นวรรคตอนได้อย่างถูกต้อง
3. ตะวันนั่งลำตัวตั้งตรง สบตาผู้ฟังเป็นระยะ และเน้นเสียงตามน้ำหนักความสำคัญของใจความขณะอ่านออกเสียง
4. กอหญ้าอ่านออกเสียงด้วยท่ายืนทิ้งสะโพก พักขา เพื่อให้สามารถอ่านออกเสียงได้อย่างธรรมชาติ

(วิเคราะห์คำตอบ *การอ่านออกเสียงในที่สาธารณะ อากัปกิริยาต่าง ๆ จะอยู่ในสายตาของผู้ฟัง เพื่อให้การอ่านออกเสียงแต่ละครั้งมีความสมบูรณ์ ผู้อ่านจึงควรที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับบุคลิกภาพในการอ่านด้วย ดังนั้น จึงตอบข้อ 3.*)

๑.๒ วิธีการอ่าน

ในการฝึกอ่านออกเสียงข้อความที่เป็นร้อยแก้ว จะใช้เครื่องหมายแบ่งวรรคตอนในการอ่านเพื่อเป็นการเว้นช่วงจังหวะการอ่าน ดังนี้

เครื่องหมาย	หมายถึง
/	การหยุดเว้นช่วงจังหวะสั้น ๆ
//	การหยุดเว้นช่วงจังหวะที่ยาวกว่าเครื่องหมาย /
(ขีดเส้นใต้)	การเน้นหรือการเพิ่มน้ำหนักของเสียง

การอ่านออกเสียงข้อความที่เป็นร้อยแก้ว มีวิธีการอ่าน ๒ วิธี ดังนี้

๑) วิธีการอ่านแบบบรรยาย[1] ออกเสียงให้ถูกต้อง ชัดถ้อยชัดคำ เว้นวรรคตอนให้เหมาะสม เน้นเสียงและถ้อยคำตามน้ำหนักความสำคัญของใจความ เพื่อจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าถึงจุดมุ่งหมายของเรื่องได้ดี

ตัวอย่าง การฝึกอ่านออกเสียงแบบบรรยายไม่เน้นการแสดงอารมณ์

ในปัจจุบันกล่าวกันว่า/เรากำลังอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์หรือเรียกอีกอย่างว่าโลกไร้พรมแดน// แต่จะเรียกอย่างไรก็ตามเถิด/การอ่าน/ก็เป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนในทศวรรษนี้/เพราะโลกของการศึกษามิได้จำกัดอยู่ภายในห้องเรียนที่มีลักษณะรูปทรงสี่เหลี่ยมแคบ ๆ/เท่านั้น//แต่ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศต่าง ๆ/ได้ย่อโลกให้เล็กลงเท่าที่เราอยากรู้ได้รวดเร็ว/ในชั่วลัดนิ้วมือเดียวอย่างที่คนโบราณกล่าวไว้//จะมีสื่อให้เลือกอ่านอย่างหลากหลาย//ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ที่เราคุ้นเคย/ไปจนถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เรียกว่า/"อินเทอร์เน็ต"/เพราะการต่อสู้รุกรานกันของมนุษย์ยุคใหม่/จะใช้ข้อมูล/สติปัญญาและคุณภาพของคนในชาติ//มากกว่าการใช้กำลังอาวุธเข้าประหัตประหารกัน//หากคนในชาติด้อยคุณภาพ/ขาดการเรียนรู้/จะถูกครอบงำทางปัญญาได้ง่าย ๆ/จากสื่อต่าง ๆ

(ชาติก้าวไกลด้วยคนไทยรักการอ่าน : มานพ ศรีเทียม)

ชวนคิด ชวนคุย

การอ่านเว้นวรรคตอนไม่ถูกต้องจะก่อให้เกิดผลอย่างไร

ขั้นสอน

กำหนดประเด็นในการอภิปราย

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มและยกตัวอย่างพิธีกรที่สนใจ พร้อมกำหนดประเด็นในการอภิปราย เช่น จุดเด่นของพิธีกรในการอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของการอ่านออกเสียง

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2. นักเรียนเลือกประเด็นที่สนใจ แล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว

เกร็ดแนะครู

ครูควรจัดเตรียมบทอ่านที่มีลักษณะเป็นบทบรรยายสำหรับให้นักเรียนได้ร่วมกันฝึกฝนเพิ่มเติม โดยอาจค้นหาจากเรื่องสั้น นวนิยาย บทความต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ เพจรีวิว นอกจากนักเรียนจะได้ฝึกอ่านออกเสียงแล้ว ยังได้รับความรู้เพิ่มเติมหรือข่าวสารในชีวิตประจำวันอีกด้วย

ข้อสอบเน้น การคิด

การฝึกซ้อมอ่านออกเสียงร้อยแก้วด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอจะช่วยเพิ่มพูนทักษะการอ่านออกเสียงให้แก่นักเรียนได้อย่างไร จงแสดงความคิดเห็น

(แนวตอบ การฝึกซ้อมอ่านออกเสียงร้อยแก้วด้วยตนเองจะทำให้เกิดทักษะความชำนาญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อฝึกอ่านจากบทอ่านที่มีความหลากหลาย มีระดับความยากง่ายแตกต่างกัน เมื่อพบคำที่ไม่เคยอ่านมาก่อน ก็จะสามารถค้นคว้าวิธีการอ่านได้จากพจนานุกรม ทำให้มีคลังคำมากขึ้น ดังนั้น การฝึกซ้อมอ่านออกเสียงด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอจึงเปรียบเสมือนการทำตนเองให้พร้อมอยู่เสมอ เหมือนนักรบที่จะฝึกการใช้อาวุธอยู่ตลอดเวลา)

นักเรียนควรรู้

[1] **บรรยาย** คือ ลักษณะของงานเขียนประเภทหนึ่งที่เน้นการดำเนินเรื่องว่าใคร ทำอะไร ทำอย่างไร ที่ไหน และเมื่อไร เช่น "หล่อนนึกถึงบ้านริมสวนในวัยเด็ก ที่มักจะชวนเพื่อน ๆ มุดรั้วลวดหนามเข้าไปเล่นในสวนเล็ก ๆ แห่งนั้น เก็บชมพู่ มะปราง หรือละมุดสีดาที่ติดกิ่งเรี่ย ๆ กินกันอย่างเพลิดเพลิน"

แนวตอบ ชวนคิดชวนคุย

การอ่านเว้นวรรคตอนไม่ถูกต้องอาจทำให้เข้าใจความหมายคลาดเคลื่อน หรือทำให้สื่อความผิดไปจากเจตนาที่ผู้อ่านต้องการจะสื่อสาร ดังนั้น การอ่านออกเสียงจึงต้องมีการเตรียมตัวก่อนการอ่านจริง ต้องทำความเข้าใจเนื้อหาและแบ่งวรรคตอนไว้ก่อน จึงจะช่วยลดความผิดพลาดในการอ่านและช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อหาได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน

ขั้นสอน

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

3. ครูชวนนักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นอื่นเพิ่มเติม เช่น
   - นักเรียนคิดว่า การเว้นจังหวะของพิธีกรเหมาะสมหรือไม่ และการแบ่งวรรคตอนมีส่วนช่วยในการอ่านออกเสียงอย่างไร
     (แนวตอบ เหมาะสม ช่วยให้อ่านได้ง่ายขึ้นและอ่านได้ถูกต้อง)
   - ลักษณะการอ่านของพิธีกรที่อ่านแบบบรรยายและพิธีกรที่อ่านแบบพรรณนาแตกต่างกันอย่างไร
     (แนวตอบ พิธีกรที่อ่านบรรยายจะเน้นออกเสียงชัดถ้อยชัดคำ จะให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวมากกว่า ส่วนการอ่านแบบพรรณนาจะเน้นให้เห็นภาพและเกิดจินตนาการ)

สรุปผลการอภิปราย

4. ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอข้อมูลที่ได้หน้าชั้นเรียน โดยให้นักเรียนกลุ่มอื่นสรุปความเข้าใจจากการนำเสนอของเพื่อน ๆ

ตัวอย่าง การฝึกอ่านออกเสียงแบบบรรยายเน้นการแสดงอารมณ์

เกวียนโขยกขลุกขลักไปอย่างเชื่องช้า/เสียงเพลาเสียดสีไปกับดุม/ดังเสียงแหลมเล็ก/สลับกับเสียงกระดิ่งวัว/ดังตามจังหวะการก้าวเดินของวัวชราสองตัวนั้น/ฟังเป็นเพลงมาร์ชประจำทุ่ง/ที่มีตัวโน้ตธรรมชาติเป็นผู้กำหนดทำนอง//บางครั้ง/มันฟังดูเศร้าซึม/เหมือนอย่างเสียงของเกวียนเล่มนี้//

ชายชรานั่งขยับไม้แส้อยู่บนเกวียน/แกแกว่งไม้อยู่กลางอากาศ/ขณะไล่วัวด้วยเสียงแหบพร่า/แกคงไม่กล้าเอาไม้แส้แตะหลังวัว/ให้มันระคายเคืองและเจ็บปวดใจ/สังขารอันร่วงโรยของไอ้แก้ว ไอ้ไหม/วัวคู่ยากก็ไม่ต่างจากเจ้าของมากนัก//หนังหย่อนยานรัดรูปลงไปโชว์กระดูก/เรี่ยวแรงของมันค่อยหมดลงไป/จนเกือบจะลากขาตนเองไม่ไหว//ถ้าแกมั่งมีหรือพอมีใช้/ก็จะปลดเกษียณให้วัวคู่ยาก/มันได้พักผ่อนยามชราบ้าง//แต่มันจนใจ/เพราะแม้แต่ตัวแกเองก็ยังไม่ได้พัก/แม้ย่างเข้า ๖๕ แล้ว/ชีวิตที่เข้มข้นเมื่อตอนหนุ่ม ๆ/ได้กลายเป็นความหลังอันยืดยาว/มีนิยายชีวิตที่เล่าให้ลูกหลานฟังได้หลายวันหลายคืนกว่าจะจบ//

ตะวันคล้อยต่ำลงไป/พาดยอดไม้ชายทุ่งโน่นแล้ว/วัวเดินช้าลง ๆ//เหมือนมันจะล้มลง/สิ้นใจ ตายเสียก่อนถึงที่หมาย/แกหันมามองดูฟืนในเกวียน//แล้วหันไปมองวัว/รู้สึกสงสารไอ้แก้ว ไอ้ไหมจนหัวใจสะท้อน//แกรู้ดีว่า/มันเหนื่อยสายตัวแทบขาด//แม้แต่แกนั่งมาบนเกวียน/ยังเหนื่อยเพลียจนจะหมดแรง//แกหยิบฟืนโยนทิ้งข้างทางเสียสองสามดุ้น//

ไอ้แก้ว/ไอ้ไหม/อยู่กับแกมาตั้งแต่เป็นวัวรุ่นหนุ่ม/ยังไม่รู้งาน//แกจำได้ว่า/วันแรกเอาไอ้วัวหนุ่มสองตัวเทียมเกวียน/มันตื่นพาแกวิ่งไปตลอดทุ่ง//กว่าจะฝึกให้บ่ามันเคยแบกเกวียนได้ต้องใช้เวลานาน//พอมันเป็นวัวหนุ่มฉกรรจ์งานคล่อง/เทียมเกวียนลัดอ้อมยังไม่ทันเสร็จ//มันก็วิ่งกรากราวกับม้ายนต์/ไม้แส้ไม่เคยใช้เลย/ทั้งเวลาไถนาและลากเกวียน//

แกยังจำได้ว่า/เคยมีคนเอาวัวมาแลกถึงสองคู่/แกก็ไม่ยอม//แกรักมันเหมือนลูก/เสร็จงานจะอาบน้ำ/ล้างขนให้มันเป็นเงาวับ//กลางคืนยังได้นอนมุ้งอย่างมีความสุข/ไม่ให้ยุงริ้นรบกวน/มันเคยโดนขโมยไปเรียกค่าไถ่ถึงสองหน/ค่าตัวจึงเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าตัว//

ชีวิตของชาวนาจน ๆ อย่างลุงอ๋า/ต้องดิ้นรนอยู่กลางทุ่งนาอันเปล่าเปลี่ยว//ยิ่งห่างไกลความเจริญมากเท่าไร/มือกฎหมายก็เข้าไปไม่ถึง/กลายเป็นกฎหมู่/กฎนักเลง//ต้องพึ่งตัวเอง/พึ่งพี่น้อง//ชีวิตที่ซื่อ/ราบเรียบเป็นเส้นตรงของแก/ไม่มีอำนาจพอจะเป็นที่เกรงใจของใคร//นักเลงไม่เคยกลัวความดี/มันกลัวปืน

(เกวียนชรา : นิมิตร ภูมิถาวร) ①

ทบทวนเนื้อหาเพื่อเตรียมพร้อมสู่การสอบวัดระดับความรู้ความสามารถ (ปีการศึกษา ๒๕๖๓ ม.๔, ๕, ๖ ทั่วประเทศ)

นักเรียนควรรู้

① **นิมิตร ภูมิถาวร** เป็นนักเขียนที่ถ่ายทอดเรื่องราวสะท้อนปัญหาและวิถีชีวิตของคนในชนบท เช่น ปัญหาด้านการศึกษา ปัญหาด้านการประกอบอาชีพ ปัญหาด้านชีวิตความเป็นอยู่ เพื่อตีแผ่ให้ผู้อ่านได้รับรู้และตระหนักถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมชนบท โดยการเขียนแต่ละครั้ง นิมิตร ภูมิถาวร จะถือคติที่ว่า "ต้องเขียนเพื่อสร้างสรรค์ ถ้าเขียนแล้วไม่มีสาระอะไรเลย สู้ไม่เขียนเสียดีกว่า" ทำให้งานเขียนของนิมิตร ภูมิถาวร เป็นผลงานที่โดดเด่นและเป็นที่รู้จักในแวดวงนักอ่านจนได้รับรางวัลอย่างมากมาย เช่น นวนิยายเรื่อง แด่คุณครูด้วยคมแฝก เป็นเรื่องราวที่สะท้อนปัญหาต่าง ๆ ของการศึกษาในท้องถิ่นที่ห่างไกลความเจริญจนอาจนำไปสู่ความล้มเหลวทางการศึกษาได้

ข้อสอบเน้น การคิด

นักเรียนคิดว่า เพราะเหตุใดการอ่านงานเขียนประเภทนิทานหรือเรื่องสั้น จำเป็นต้องใช้ระดับเสียงให้มีความแตกต่างกันในขณะที่อ่าน

(แนวตอบ การอ่านนิทานหรือเรื่องสั้นที่มีจุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างจินตนาการให้แก่ผู้ฟัง การใช้ระดับเสียงให้แตกต่างในขณะที่อ่าน กล่าวคือ การใช้เสียงหนัก เบา สูง ต่ำ จะช่วยทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ความรู้สึกคล้อยตามและสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาของเรื่องได้ง่ายขึ้น แตกต่างจากการอ่านออกเสียงโดยทั่ว ๆ ไป เช่น การอ่านออกเสียงพระบรมราโชวาท ปาฐกถาแถลงการณ์ที่ผู้อ่านออกเสียงจะเน้นไปที่การอ่านให้ถูกต้องตามอักขรวิธี แบ่งวรรคตอนให้เหมาะสม)

๒) วิธีการอ่านแบบพรรณนา(1)ให้เห็นภาพ ควรออกเสียงให้เป็นเสียงพูดอย่างธรรมชาติที่สุด ใช้น้ำเสียงและอารมณ์ในการอ่านให้เหมาะสมกับเนื้อความ บทสนทนา และบทบรรยาย ใช้น้ำเสียงแตกต่างกัน เน้นเสียง ใช้เสียงและจังหวะให้เป็นไปตามเนื้อเรื่อง

ตัวอย่าง **การฝึกอ่านออกเสียงแบบพรรณนาให้เห็นภาพ**

ฉันเป็นสายน้ำที่ไหลเอื่อย ๆ อยู่ในลำคลอง/ฉันไหลผ่านบ้านเรือน/ชุมชนต่าง ๆ//บางครั้งมีผู้คนทิ้งขยะลงมาใส่ฉัน/ทำให้ตัวฉันมีกลิ่นเหม็น/เป็นที่รังเกียจของคนทั่วไป//แม้แต่สัตว์น้ำที่อาศัยอยู่ร่วมกับฉันอย่างมีความสุข/ก็พลอยได้รับความเดือดร้อนไปด้วย//บางตัวก็ป่วยไข้หายใจพะงาบ ๆ/เขาพยายามพูดกับฉันว่า//

"โอย/น้ำจ๋า/ช่วยไหลแรง ๆ//พาพวกฉันให้พ้นไปจากบริเวณนี้ทีเถอะ/พวกฉันอยากไปอยู่ในที่ที่มีน้ำสะอาดกว่านี้"//

"เอาเถอะ/ฉันจะพยายามพาพวกเธอไปอาศัยอยู่ที่ทะเลอันกว้างใหญ่/พวกเธอจะได้มีน้ำสะอาด ๆ อยู่/อดทนหน่อยนะ//ฉันเองก็ไม่อยากอาศัยอยู่ที่นี่เหมือนกัน"//

ว่าแล้วฉันก็ไหลลงไปสู่ทะเลอันกว้างใหญ่/โดยมีฝูงปลาประคองตัวลอยตามไป/ก่อนจากกันปลาตัวหนึ่งหันมาพูดกับฉันว่า//

"ขอบคุณมากสายน้ำผู้อารี/พวกฉันจะไม่ลืมพระคุณของท่านเลย"//

"ไม่เป็นไรหรอก/เราต้องพึ่งพาอาศัยกันอยู่แล้ว"/ฉันตอบ//แล้วฝูงปลาก็ว่ายน้ำจากไป

("เรียวรุ้งเหนือทุ่งกว้าง" ใน **กว่าจะมาเป็นฝน** : บัฐพร ตุกชูแสง)

จากวิธีการอ่านแบบบรรยาย และแบบพรรณนาให้เห็นภาพข้างต้น จะเห็นได้ว่า มีวิธีการอ่านที่แตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสาร ดังนั้น ผู้อ่านควรทำความเข้าใจเนื้อหาและเจตนาของผู้ส่งสารก่อนอ่านสารนั้น แล้วจึงถ่ายทอดด้วยถ้อยคำที่ถูกต้อง ชัดเจน เว้นจังหวะให้เหมาะสม หากต้องใช้น้ำเสียง อารมณ์ประกอบการอ่าน ควรเลือกใช้ให้สอดคล้องตามเนื้อเรื่อง เพื่อให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพและผู้อ่านสามารถเกิดอารมณ์ความรู้สึกคล้อยตาม

ชวนคิด ชวนคุย

ในชีวิตจริงมีสถานการณ์อะไรบ้าง ที่ต้องอาศัยทักษะการอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว

กรุณาเลือกเนื้อเรื่องประกอบการอ่านให้สอดคล้องกับความสนใจ

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปหลักการอ่านออกเสียงร้อยแก้วแบบบรรยายและแบบพรรณนา
2. ครูให้นักเรียนสืบค้นบทความที่สนใจ พร้อมระบุว่าเป็นบทร้อยแก้วแบบบรรยายหรือพรรณนา หรือครูอาจใช้เอกสารประกอบการสอน เรื่อง **บทบรรยายตำนานดอกกุหลาบ** จากนั้นให้นักเรียนฝึกอ่านออกเสียง

ระหว่างทาง

เอกสารประกอบการสอน

ขั้นประเมิน

1. ครูประเมินการอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว
2. ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล
3. ครูสังเกตความสามารถในการสื่อสาร โดยใช้แบบสังเกตสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

แบบสังเกต

ข้อสอบเน้น การคิด

การอ่านในข้อใดถ้าเว้นวรรคตอนผิดจะทำให้ความหมายผิดไปจากเจตนาเดิม

1. ประเทศไทยตั้งอยู่ในทวีปเอเชีย
2. ดวงจันทร์เป็นดาวเคราะห์ที่หมุนรอบโลก
3. เมื่อนักเรียนเดินผ่านครูต้องทำความเคารพ
4. สิ่งประดิษฐ์คือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์

(วิเคราะห์คำตอบ ข้อ 1. อ่านว่า ประเทศไทย/ตั้งอยู่/ในทวีปเอเชีย ข้อ 2. อ่านว่า ดวงจันทร์/เป็น/ดาวเคราะห์/ที่หมุนรอบโลก ข้อ 4. อ่านว่า สิ่งประดิษฐ์/คือ/สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น/เพื่อใช้ประโยชน์ ส่วนข้อ 3. หากอ่านว่า เมื่อนักเรียนเดินผ่าน/ครูต้องทำความเคารพ จะมีความหมายไปอีกประเด็นหนึ่ง ที่ถูกต้องควรอ่านว่า เมื่อนักเรียน/เดินผ่านครู/ต้องทำความเคารพ ดังนั้น จึงตอบข้อ 3.)

นักเรียนควรรู้

(1) **พรรณนา** เรื่องราวที่กล่าวอย่างละเอียดลึกซึ้ง โดยใส่อารมณ์ ความรู้สึกลงไปในบทประพันธ์ เพื่อทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพได้ชัดเจน ไม่เน้นการดำเนินเรื่อง ใช้สำหรับการพรรณนาความงามของสถานที่ ความรู้สึก เช่น "ภาพนั้นขาวอร่ามนวลใยอยู่ท่ามกลางความมืดมิด มีแสงสีน้ำเงินแผ่กระจายห้อมล้อมราวกับรัศมีจากสรวงสวรรค์ เป็นหินอ่อนขนาดพอดีไม่ใหญ่เทอะทะและไม่เล็กจนบอบบาง เป็นรูปสลักองค์พระเยซูคริสต์นอนทอดระทวยสิ้นใจอยู่บนตักพระนางมารี ท่าทางที่พระนางมารีก้มมองบุตรชายที่หาชีวิตไม่แล้วในอ้อมกอดแสดงใบหน้าสงบนิ่งอย่างคนที่ปลงตกแล้วทุกอย่าง เป็นภาพที่เศร้าซึ้งยากจะหาคำใดมาบรรยายได้..."

แนวตอบ ชวนคิดชวนคุย

อาจพบได้ในหลายสถานการณ์ เช่น การอ่านนิทานก่อนนอน การอ่านนิทานสำหรับผู้พิการทางการมองเห็น การอ่านสุนทรพจน์หน้าชั้นเรียน การประกอบอาชีพเป็นผู้ประกาศข่าว

กระบวนการปฏิบัติ

ขั้นนำ

1. ครูเปิดสื่อเกี่ยวกับการอ่านบทร้อยกรอง เช่น คลิปวิดีโอการแข่งขันการอ่านบทร้อยกรอง แล้วตั้งคำถามให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น
   - บทร้อยกรองที่นักเรียนได้ฟัง หากอ่านโดยไม่ใส่ท่วงทำนอง จะทำให้ได้รับความรู้สึกที่แตกต่างกันอย่างไร เพราะเหตุใด *(แนวตอบ การอ่านออกเสียงร้อยกรองโดยปราศจากการใส่ท่วงทำนองอาจทำให้ผู้ฟังสูญเสียอรรถรสในขณะที่ฟัง เพราะการอ่านโดยมีทำนองเสียงสูง-ต่ำ หนัก-เบา ยาว-สั้น ตามจังหวะลีลาของร้อยกรองจะช่วยถ่ายทอดอารมณ์ไปยังผู้ฟังได้ชัดเจนและสมจริง)*
   - นักเรียนจะนำความรู้ เรื่อง การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง ไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร *(แนวตอบ พิจารณาคำตอบของนักเรียนโดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)*

๒ การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง

การอ่านออกเสียงร้อยกรอง เป็นการอ่านที่มุ่งให้เกิดความเพลิดเพลิน ซาบซึ้งในรสของบทประพันธ์ ซึ่งจะต้องอ่านอย่างมีจังหวะ ลีลา และท่วงทำนองตามลักษณะของคำประพันธ์แต่ละชนิด การอ่านบทร้อยกรอง อ่านได้ ๒ แบบ ดังนี้

อ่านออกเสียงธรรมดา เป็นการอ่านออกเสียงพูดตามปกติเหมือนอ่านร้อยแก้ว แต่มีจังหวะวรรคตอน มีการเน้นสัมผัสตามลักษณะบังคับของคำประพันธ์แต่ละชนิด

อ่านทำนองเสนาะ เป็นการอ่านมีสำเนียงสูง ต่ำ หนัก เบา ยาว สั้น เป็นทำนองเหมือนเสียงดนตรี มีการเอื้อนเสียง เน้นสัมผัส ตามจังหวะ ลีลา และท่วงทำนองที่แตกต่างไปตามลักษณะบังคับของคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ ให้ชัดเจน ไพเราะ เหมาะสม ทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์คล้อยตาม

๒.๑ หลักเกณฑ์ในการอ่าน

หลักทั่วไปของการอ่านออกเสียงร้อยกรองที่ควรคำนึงถึง มีดังต่อไปนี้

๑) ศึกษาลักษณะบังคับของคำประพันธ์แต่ละชนิดที่จะอ่านให้เข้าใจแจ่มแจ้ง เช่น การแบ่งจังหวะ จำนวนคำ สัมผัส เสียงวรรณยุกต์ เสียงหนักเบา

๒) อ่านให้ถูกต้องตามลักษณะบังคับของคำประพันธ์ชนิดนั้น ๆ

๓) อ่านออกเสียงคำให้ชัดเจน ถูกต้อง โดยเฉพาะคำที่ออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำ

๔) อ่านเสียงดังพอสมควรที่ผู้ฟังจะได้ยินทั่วถึง ไม่ดังหรือค่อยจนเกินไป

๕) อ่านมีจังหวะ วรรคตอน รู้จักทอดจังหวะ เอื้อนเสียง หรือหลบเสียง

๖) คำที่รับสัมผัสกัน ต้องอ่านเน้นเสียงให้ชัด ถ้าเป็นสัมผัสนอกต้องทอดเสียงให้มีจังหวะยาวกว่าธรรมดา

๗) อ่านเอื้อสัมผัสในเพื่อเพิ่มความไพเราะ เช่น

บทอ่าน	อ่านว่า	เพื่อให้สัมผัสกับ
อันรักษาศีลสัตย์กตเวที	กัด-ตะ-เว-ที	สัตย์ (สัด - กัด)
ข้าขอเคารพอภิวันท์	อบ-พิ-วัน	เคารพ (รบ - อบ)
ไม่มีกษัตริย์ครองปฐพี	ปัด-ถะ-พี	กษัตริย์ (สัด - ปัด)
คิดถึงบาทบพิตรอดิศร	อะ-ดิด-สอน	บพิตร (พิด - ดิด)

๘) คำที่มีพยางค์เกินให้อ่านเร็วและเบา เพื่อให้เสียงไปตกอยู่พยางค์ที่ต้องการ

๙) มีศิลปะในการใช้เสียง รู้จักเอื้อนเสียงให้เกิดความไพเราะ และใช้เสียงแสดงความรู้สึกให้เหมาะกับข้อความ เพื่อรักษาบรรยากาศของเรื่องที่อ่าน

๑๐) เมื่ออ่านถึงตอนจะจบบทต้องเอื้อนเสียงและทอดจังหวะให้ช้าลง จนกระทั่งจบบท

สื่อ Digital

PowerPoint

ฝึกทักษะการอ่านออกเสียงบทร้อยกรองประเภทกลอนเพิ่มเติม จาก PowerPoint ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 ตอนที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การอ่านออกเสียง https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPTHM10

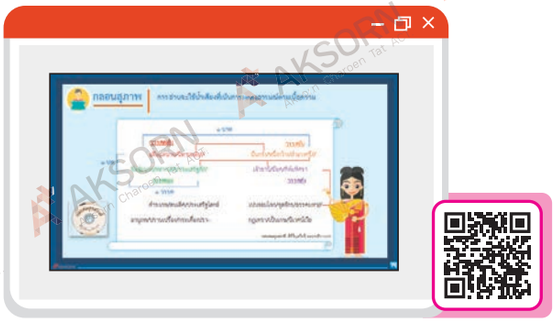

ข้อสอบเน้น การคิด

หากนักเรียนอ่านออกเสียงร้อยกรองจนเกิดความชำนาญแล้ว สิ่งใดที่ควรจะฝึกฝนเพิ่มให้การอ่านออกเสียงเกิดความไพเราะยิ่งขึ้น

1. ฝึกฝนอัตราเร็วในการอ่าน
2. ฝึกฝนศิลปะในการใช้เสียง
3. ฝึกฝนการออกเสียงให้ดังพอเหมาะ
4. ฝึกฝนความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ

(วิเคราะห์คำตอบ เมื่อพิจารณาตัวเลือกแล้ว ข้อ 1. ข้อ 3. และข้อ 4. เป็นการฝึกฝนโดยทั่วไปตามหลักเกณฑ์เพื่อให้เกิดความชำนาญ แต่ผู้อ่านที่อ่านออกเสียงร้อยกรองจนชำนาญแล้ว สิ่งที่ควรฝึกฝนเพื่อให้เกิดความไพเราะ คือ ศิลปะในการใช้เสียง เพราะการมีกลวิธีพิเศษเกี่ยวกับการใช้เสียงจะทำให้การอ่านออกเสียงในแต่ละครั้งเกิดความไพเราะ และมีเสน่ห์ชวนฟังยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงตอบข้อ 2.)

การอ่านบทร้อยกรองหรือทำนองเสนาะให้ไพเราะและประทับใจผู้ฟังนั้น ผู้อ่านควรมีความพร้อมทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ กล่าวคือ ก่อนอ่านทำนองเสนาะควรรักษาสุขภาพให้ดี ตั้งสติให้มั่นคง ไม่ตื่นเต้น ตกใจ หรือประหม่า ควรมีสมาธิทั้งก่อนอ่านและขณะอ่าน โดยก่อนอ่านควรตรวจดูบทอ่านอย่างคร่าว ๆ และรวดเร็ว เพื่อพิจารณาว่าเนื้อหากล่าวถึงเรื่องใด ควรอ่านใส่อารมณ์แบบใด รวมทั้งกวาดสายตาพิจารณาคำยากหรือการผันวรรณยุกต์และการสะกดคำอื่น ๆ เพื่อจะได้อ่านให้ถูกต้องตามอักขรวิธีไม่มีข้อผิดพลาด

๒.๒ วิธีการอ่าน

ในการอ่านทำนองเสนาะจากคำประพันธ์จะมีเครื่องหมายแบ่งวรรคตอนในการอ่าน ดังนี้

เครื่องหมาย	หมายถึง
/	การหยุดเว้นช่วงจังหวะสั้น ๆ
//	การหยุดเว้นช่วงจังหวะที่ยาวกว่าเครื่องหมาย /

๑) กลอนสุภาพ คือ กลอนแปด เป็นคำประพันธ์ที่นิยมแต่งกันมาแต่โบราณ กลอนสุภาพมีหลายชนิด ได้แก่ สักวา ดอกสร้อย เสภา นิราศ เพลงยาว ซึ่งแต่ละชนิดมีลักษณะบังคับที่ต่างกัน แต่กลอนทุกชนิดมีลีลาหรือกระบวนความบรรยายทำนองเดียวกัน ดังเช่น

กลอนสุภาพ (กลอนแปด) บทหนึ่งมี ๒ บาท ซึ่ง ๑ บาท จะมี ๒ วรรค โดยมีวรรคละ ๗ - ๙ คำ วรรคแรก เรียกว่า วรรคสดับ วรรคที่สอง เรียกว่า วรรครับ วรรคที่สาม เรียกว่า วรรครอง และวรรคที่สี่ เรียกว่า วรรคส่ง

การอ่านกลอนสุภาพ นิยมอ่านเสียงสูง ๒ วรรค และเสียงต่ำ ๒ วรรค

การแบ่งจังหวะวรรคในการอ่าน แบ่งดังนี้

วรรคละ ๗ คำ อ่าน ๒/๒/๓ ○○/○○/○○○

วรรคละ ๘ คำ อ่าน ๓/๒/๓ ○○○/○○/○○○

วรรคละ ๙ คำ อ่าน ๓/๓/๓ ○○○/○○○/○○○

กลอนสุภาพ (กลอนแปด)

บาทเอกอ่านเสียงสูง

กลอนสุภาพ/แปดคำ/ประจำบ่อน//
ตอนต้นสาม/ตอนสอง/สองแสดง//
กำหนดบท/ระยะ/กะสัมผัส//
วางจังหวะ/กะทำนอง/ต้องกระบวน//

บาทโทอ่านเสียงต่ำ

อ่านสามตอน/ทุกวรรค/ประจักษ์แถลง//
ตอนสามแจ้ง/สามคำ/ครบจำนวน//
ให้ฟาดฟัด/ชัดความ/ตามกระสวน//
จึงจะชวน/ฟังเสนาะ/เพราะจับใจ

(ประชุม ลำนำ : หลวงธรรมาภิมณฑ์ (ถึก))

ขั้นสอน

สังเกต รับรู้

1. นักเรียนสังเกตลักษณะการแบ่งวรรคตอนจากตัวอย่างบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ
2. ครูเปิดสื่อการอ่านบทร้อยกรองประเภทกลอนหรืออาจใช้สื่อ Audio เรื่อง นิราศภูเขาทอง เปิดให้นักเรียนฟัง
3. นักเรียนร่วมกันฝึกอ่านออกเสียงไปพร้อมสื่อที่ครูเปิด แล้วครูเสนอแนะในส่วนที่บกพร่อง

ระหว่างทาง

เกร็ดแนะครู

ครูให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกลวิธีการใช้เสียงในการอ่านทำนองเสนาะให้เหมาะสมกับเนื้อหาและอารมณ์ความรู้สึกในบทประพันธ์ เช่น กลวิธีการทอดเสียง เมื่ออ่านใกล้จะจบต้องอ่านทอดเสียงผ่อนจังหวะให้ช้าลง หรืออาจใช้ในการเปลี่ยนบทประพันธ์ที่ปรับจากอารมณ์หนึ่งไปสู่อารมณ์หนึ่ง กลวิธีการครั่นเสียง คือ การทำเสียงให้สะดุดเมื่ออ่านถึงตอนที่สะเทือนอารมณ์ กลวิธีการครวญเสียง คือ การเอื้อนเสียงให้เกิดความรู้สึกตามอารมณ์ของการคร่ำครวญ รำพัน วิงวอน หรือโศกเศร้า กลวิธีการกระแทกเสียง คือ การลงเสียงให้หนักเป็นพิเศษ เมื่อต้องแสดงอารมณ์โกรธหรือแสดงความเข้มแข็ง เช่น ในบทพิโรธวาทัง โดยกลวิธีข้างต้นนี้ เป็นเพียงเทคนิคส่วนหนึ่งในการอ่านออกเสียงบทร้อยกรองให้มีความเสนาะไพเราะยิ่งขึ้น และยังเป็นส่วนช่วยในการสร้างอรรถรสให้เกิดแก่ผู้ฟัง

ข้อสอบเน้น การคิด

ข้อใดเว้นวรรคตอนถูกต้อง

1. สีดำเป็นสีเช่นเขม่า
2. บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์มหาสมุทร จำกัด
3. เล่าเรื่องย้อนต้นคือ การเล่าเรื่องย้อนสลับกันไปมาระหว่างอดีตกับปัจจุบัน
4. นายแดงอยู่ที่บ้านคุณพ่อของเขาที่ขุมแสงแต่พี่ชายของเขาอยู่ที่บ้านซื้อใหม่ในกรุงเทพฯ

(วิเคราะห์คำตอบ การเว้นช่องว่างระหว่างคำ ข้อความ ประโยคให้ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญต่อการเขียนสื่อสาร ข้อ 1. คำว่า "เช่น" ที่มีความหมายว่า "เหมือน" หรือ "อย่าง" ไม่ต้องเว้นวรรคเล็กทั้งหน้าและหลัง ข้อ 2. ไม่ต้องเว้นวรรคระหว่างคำนำหน้าชื่อที่แสดงฐานะของนิติบุคคล ข้อ 3. ต้องเว้นวรรคเล็กทั้งหน้าและหลังคำว่า "คือ" ข้อ 4. ในประโยครวมต้องเว้นวรรคเล็กระหว่างประโยคย่อยกับประโยคหลัก ดังนั้น จึงตอบข้อ 1.)

สื่อ Digital

Audio

ฝึกทักษะการอ่านออกเสียงบทร้อยกรองประเภทกลอนเพิ่มเติม จากการฟังสื่อ Audio เรื่อง นิราศภูเขาทอง https://www.aksorn.com/qrcode/TMAUTHM10

ขั้นสอน

สังเกต รับรู้และทำตามแบบ

4. ครูใช้คำถามเกี่ยวกับบทร้อยกรองประเภทกาพย์ เพื่อให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น เช่น
   - กาพย์ยานี 11 ตัวเลข 11 มีความหมายว่าอย่างไร
     (แนวตอบ ตัวเลขที่ระบุไว้ท้ายกาพย์ หมายถึงจำนวนคำที่กำหนดใน 1 บาท กล่าวคือ ในแต่ละบาทของกาพย์ยานี 11 มี 11 คำ)
   - หากให้นักเรียนอ่านออกเสียงกลอนประเภทกาพย์ยานี 11 นักเรียนจะนึกถึงกาพย์ยานี 11 จากวรรณคดีเรื่องใดเป็นเรื่องแรก ยกตัวอย่างบทประพันธ์ 1–2 บท
     (แนวตอบ พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)
5. ครูเปิดสื่อการอ่านบทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 หรืออาจใช้สื่อ Audio เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา แล้วให้นักเรียนพิจารณาการออกเสียงและการแบ่งวรรคตอน
6. นักเรียนร่วมกันฝึกอ่านออกเสียงไปพร้อมสื่อที่ครูเปิด แล้วครูเสนอแนะในส่วนที่บกพร่อง

สำหรับกลอนสักวา ดอกสร้อย และนิราศ จะแบ่งวรรคในการอ่านเหมือนการอ่านกลอนสุภาพข้างต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กลอนสักวา

สักวา/หวานอื่น/มีหมื่นแสน// ไม่เหมือนแม้น/พจมาน/ที่หวานหอม//
กลิ่นประเทียบ/เปรียบดวง/พวงพะยอม// อาจจะน้อม/จิตโน้ม/ด้วยโลมลม//
แม้นล้อลาม/หยามหยาบ/ไม่ปลาบปลื้ม// ดังดูดดื่ม/บอระเพ็ด/ต้องเข็ดขม//
ผู้ดีไพร่/ไม่ประกอบ/ชอบอารมณ์// ใครฟังลม/เมินหน้า/ระอาเอย

(สักวาหวานอื่นมีหมื่นแสน : พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงบดินทรไพศาลโสภณ)

ส่วนกลอนหก อ่านเว้นจังหวะ ดังนี้
วรรคละ ๖ คำ อ่าน ๒/๒/๒ ○○/○○/○○

กลอนหก

นางเหลือบ/นัยนา/มาแล// คือแข/ส่องสรวง/ดวงจักษ์//
สบเนตร/นางยิ้ม/พริ้มพักตร์// ยั่วรัก/ยิ่งเร่ง/ใจร้อน

(กนกนคร : กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์)

๒) กาพย์ยานี ๑๑ เป็นกาพย์ที่มีลีลาไพเราะ จังหวะ กระบวนการอ่านเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการพรรณนาชมความงามและการบรรยายปลุกเร้าอารมณ์

กาพย์ยานี ๑๑ มีจำนวนคำในแต่ละบาท ๑๑ คำ แบ่งเป็นวรรคหน้า ๕ คำ วรรคหลัง ๖ คำ การอ่านกาพย์ยานี ๑๑ ในบาทโทนั้น นิยมอ่านเสียงสูงกว่าปกติจึงจะเกิดความไพเราะ การแบ่งจังหวะวรรคในการอ่าน มีดังนี้

วรรคหน้า ๕ คำ อ่าน ๒/๓ ○○/○○○ วรรคหลัง ๖ คำ อ่าน ๓/๓ ○○○/○○○

กาพย์ยานี ๑๑

เรื่อยเรื่อย/มารอนรอน// ทิพากร/จะตกต่ำ//
สนธยา/จะใกล้ค่ำ// คำนึงหน้า/เจ้าตราตรู// (บาทโท อ่านเสียงสูง)
เรื่อยเรื่อย/มาเรียงเรียง// นกบินเฉียง/ไปทั้งหมู่// (บาทโท อ่านเสียงสูง)
ตัวเดียว/มาพลัดคู่// เหมือนพี่อยู่/ผู้เดียวดาย (บาทโท อ่านเสียงสูง)

(กาพย์เห่เรือ : เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร)

หนังสือเล่มนี้เป็นสื่อสำหรับการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้จำหน่าย

สื่อ Digital

Audio

ฝึกทักษะการอ่านออกเสียงบทร้อยกรองประเภทกาพย์เพิ่มเติม จากการฟังสื่อ Audio เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา https://www.aksorn.com/qrcode/TMAUTHM10

ข้อสอบเน้น การคิด

ประโยคใดหากเว้นวรรค *ไม่ถูกต้อง* จะทำให้ความหมายกำกวม

1. น้ำลดตอผุด
2. น้ำขึ้นให้รีบตัก
3. น้ำแข็งหมดแล้ว
4. น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาตาย

(วิเคราะห์คำตอบ ประโยค "น้ำลดตอผุด" "น้ำขึ้นให้รีบตัก" และ "น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาตาย" หากแบ่งเว้นวรรคไม่ถูกต้องก็ยังสามารถเข้าใจความหมายได้ แต่ประโยค "น้ำแข็งหมดแล้ว" หากเว้นวรรคไม่ถูกต้องจะสามารถสื่อความได้ 2 ความหมาย ได้แก่ น้ำแข็ง/หมดแล้ว หมายถึง น้ำแข็งที่มีอยู่หมดแล้ว และ น้ำ/แข็งหมดแล้ว หมายถึง น้ำเปลี่ยนสถานะจากของเหลวเป็นของแข็งแล้ว ดังนั้น จึงตอบข้อ 3.)

๓) กาพย์ฉบัง ๑๖ จะอ่านเสียงสูงเสมอกันทุกวรรค หรือจะอ่านวรรคที่ ๒ ให้ต่ำกว่าวรรคแรกและวรรคหลัง ๑ บันไดเสียงก็ได้ จังหวะของกาพย์ฉบัง วรรคที่มี ๖ คำจะแบ่ง ๒/๒/๒ ○○/○○/○○ เป็นส่วนใหญ่ แต่บางวรรคก็ต้องดูเนื้อความเป็นหลัก อาจแบ่งจังหวะเป็น ๒/๔ ○○/○○○○ เพราะคำที่กวีใช้ควรอ่านให้เสียงต่อเนื่องกัน ส่วนวรรคที่มี ๔ คำ ให้แบ่งจังหวะเป็น ๒/๒ ○○/○○

กาพย์ฉบัง ๑๖

กลางไพร/ไก่ขัน/บรรเลง// ฟังเสียง/เพียงเพลง//
ซอเจ้ง/จำเรียง/เวียงวัง//
ยูงทอง/ร้องกะโต้งโห่งดัง// ① เพียงฆ้อง/กลองระฆัง//
แตรสังข์/กังสดาล/ขานเสียง

(กาพย์พระไชยสุริยา : สุนทรภู่)

๔) กาพย์สุรางคนางค์ ๒๘ จะอ่านเสียงกลาง ๆ เสมอกัน ยกเว้นวรรคที่ ๔ อ่านเสียงสูงกว่าวรรคอื่น ๆ ๑ บันไดเสียง หรือเพิ่มความไพเราะโดยอ่านวรรคที่ ๒ และวรรคที่ ๖ เสียงต่ำกว่าวรรคแรก ๑ บันไดเสียง หรือวรรคที่ ๒ อ่านเหมือนเดิมแต่อ่านวรรคที่ ๖ เสียงต่ำ เพียงวรรคเดียวก็ได้ จังหวะของกาพย์สุรางคนางค์ ๒๘ จะอยู่กลางวรรค ทุกวรรคเป็น ๒/๒ ○○/○○ (ยกเว้นคำที่ต้องอ่านต่อเนื่องกัน)

กาพย์สุรางคนางค์ ๒๘

วันนั้น/จันทร//
มีดารากร// เป็นบริวาร//
เห็นสิ้น/ดินฟ้า// ในป่า/ท่าธาร//
มาลี/คลี่บาน// ใบก้าน/อรชร

อ่านเสียงสูง

(กาพย์พระไชยสุริยา : สุนทรภู่)

๕) โคลงสี่สุภาพ บทหนึ่งมี ๓๐ คำ โดย ๑ บท มี ๔ บาท วรรคหน้าในบาทที่ ๑-๔ มี ๕ คำ ส่วนวรรคหลังมี ๒ คำ แต่บาทที่ ๔ วรรคหลังจะมี ๔ คำ (อาจมีคำสร้อย ๒ คำในบาทที่ ๑ และ ๓)

การอ่านโคลงสี่สุภาพ นิยมอ่านออกเสียงต่ำที่ท้ายวรรคของบาทที่ ๒ ออกเสียงสูงที่ท้ายวรรคหน้าของบาทที่ ๓ และทอดเสียงที่ท้ายวรรคแรกของแต่ละบาท นิยมอ่านด้วยระดับเดียวกันทั้งบท แต่บางคำจะขึ้นลงสูงต่ำตามเสียงของวรรณยุกต์ ยกเว้นวรรคแรกของบาทที่ ๓ จะอ่านเสียงสูงกว่าทุกวรรค ๑ บันไดเสียง

หนังสือเพื่อเนื้อใน/หน้าแสดงตัวอย่างสำหรับการเขียนเพื่อนำไปเพื่อการพิมพ์ทางเดียวเท่านั้น

ขั้นสอน

สังเกต รับรู้และทำตามแบบ

7. นักเรียนพิจารณาการออกเสียงและการแบ่งวรรคตอนระหว่างกาพย์ฉบัง 16 กับกาพย์สุรางคนางค์ 28 จากนั้นเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง
8. ครูใช้คำถามกระตุ้นความคิดเกี่ยวกับโคลงสี่สุภาพ เช่น
   - การอ่านออกเสียงโคลงสี่สุภาพกับโคลงกระทู้ นักเรียนคิดว่า มีรูปแบบการอ่านเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร

   (แนวตอบ พิจารณาคำตอบของนักเรียนโดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)
9. ครูเปิดสื่อการอ่านบทร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพ หรืออาจใช้สื่อ Audio เรื่อง โคลงโลกนิติ เพื่อให้นักเรียนพิจารณาการออกเสียงและการแบ่งวรรคตอน
10. นักเรียนร่วมกันฝึกอ่านออกเสียงไปพร้อมสื่อที่ครูเปิด แล้วครูเสนอแนะในส่วนที่บกพร่อง

ข้อสอบเน้น การคิด

จากร้อยกรองที่กำหนดให้ต่อไปนี้ นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าจะใช้น้ำเสียงและลีลาท่าทางขณะอ่านอย่างไร

"หนาวลมห่มผ้าห่อน หายหนาว
ฟ้าพร่ำน้ำค้างพราว พร่างฟ้า
เด่นเดือนเกลื่อนกลาศดาว ดวงเด่น
ใจเปล่าเศร้าซบหน้า นึกน้องหมองใจ"

(นิราศสุพรรณ : สุนทรภู่)

(แนวตอบ ร้อยกรองข้างต้นเป็นบทเศร้า คร่ำครวญ ผู้อ่านจึงควรใช้น้ำเสียงในลักษณะที่เรียกว่า "ครั่นเสียง" และ "เครือเสียง" อ่านให้ช้าและเนิบกว่าปกติ ปรับสีหน้าให้เศร้าสร้อยเพื่อสร้างอารมณ์ความรู้สึกคล้อยตามให้เกิดแก่ผู้ฟัง)

นักเรียนควรรู้

① **ยูงทองร้องกะโต้งโห่งดัง** บทประพันธ์นี้เป็นการเลียนเสียงธรรมชาติโดยการนำเสียงที่ได้ยินมาบรรยาย ทั้งนี้ ยังมีการเปรียบเสียงนกยูงร้อง "กะโต้งโห่ง" ที่ดังกังวานคล้ายกับเสียงฆ้อง กลองระฆัง แตร สังข์ และกังสดาลประสานกัน จึงแสดงให้เห็นว่ากวีมีการสรรคำใช้เป็นอย่างดี จนทำให้บทประพันธ์นี้เป็นภาพพจน์ที่สร้างมโนภาพหรือสร้างจินตภาพให้แก่ผู้อ่าน

ขั้นสอน

ทำเองโดยไม่มีแบบและฝึกให้ชำนาญ

11. นักเรียนแบ่งกลุ่ม ค้นคว้าบทร้อยกรองที่กลุ่มตนเองสนใจ พร้อมระบุประเภท
12. นักเรียนร่วมกันแบ่งวรรคตอนและอ่านออกเสียง โดยสมาชิกภายในกลุ่มร่วมกันตรวจสอบ
13. ครูอาจสังเกตและเสนอแนะในส่วนที่บกพร่องเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข
14. นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอการอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง โดยครูอาจกำหนดประเด็นการนำเสนอ เช่น บทประพันธ์ที่เลือกมามีลักษณะเด่นอย่างไร วิธีการอ่านออกเสียงและการเว้นวรรคมีความแตกต่างจากบทประพันธ์ประเภทอื่นๆ อย่างไร

ระหว่างทาง

โดยปกติ โคลงสี่สุภาพมีการแบ่งจังหวะในการอ่าน ดังนี้

แผนผัง โคลงสี่สุภาพ

○○/○○̇○̌/ ○○/(○○)/
○○̇/○○○/ ○̇○̌/
อ่านเสียงสูง — ○○/○̇○○/ ○○̇/(○○)/
○○̇/○○○̌/ ○̇○̌/○○

วรรคที่มี ๕ คำ จะแบ่งจังหวะเป็น ๒/๓ หรือ ๓/๒ หรืออื่นๆ ให้พิจารณาจากความหมายของคำเป็นหลักและหากมีคำรับสัมผัสอยู่ในวรรค จังหวะต้องตกตรงคำรับสัมผัสเสมอ เช่น

เสียงฦๅ/เสียงเล่าอ้าง/ อันใด/พี่เอย/
เสียงย่อม/ยอยศใคร/ ทั่วหล้า/
สองเขือ/พี่หลับใหล/ ลืมตื่น/ฤๅพี่/
สองพี่/คิดเองอ้า/ อย่าได้/ถามเผือ

(ลิลิตพระลอ : ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง)

นาคี/มีพิษเพี้ยง/ สุริโย/
เลื้อยบ่ทำ/เดโช/ แช่มช้า/
พิษน้อย/หยิ่งโยโส/ แมลงป่อง/
ชูแต่หาง/เองอ้า/ อวดอ้าง/ฤทธี

(โคลงโลกนิติ : กรมพระยาเดชาดิศร)

การฝึกอ่านออกเสียงให้มีประสิทธิภาพ จะต้องยึดหลักเกณฑ์ของภาษาเป็นสำคัญ โดยมีพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกอบ ควรเอาใจใส่การอ่านออกเสียงคำอ่านที่มี ร ล คำควบกล้ำ รวมถึงเสียงวรรณยุกต์ต่างๆ ต้องให้มีเสียงดังฟังชัด รู้จักเลือกใช้น้ำเสียงให้สอดคล้องเหมาะสมกับข้อความที่อ่าน ตลอดจนรู้จักเน้นเสียงในข้อความสำคัญต่างๆ ด้วย นอกจากนี้ ผู้อ่านควรเตรียมศึกษาบทที่จะอ่าน เพื่อจัดแบ่งวรรคตอนในการอ่านให้เหมาะสม รวมทั้งควรหมั่นฝึกฝนท่าทางในขณะอ่านให้ถูกต้องอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความมั่นใจและสร้างความชื่นชมให้แก่ผู้ฟังทั่วไป

หนังสือเล่มนี้อยู่ในระหว่างเพิ่มเติมเนื้อหาอาจมีการปรับปรุงแก้ไข

สรุปสาระสำคัญ ตอนที่ ๑ หน่วยที่ ๑
การอ่านออกเสียง

เกร็ดแนะครู

เมื่อนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรมแล้ว ครูควรสุ่มเรียกชื่อให้นักเรียนออกมาอ่านออกเสียงจากตัวอย่างที่ครูกำหนดให้ โดยนำกิจกรรมที่ได้ศึกษามาเป็นแนวทางในการอ่านออกเสียง เพื่อเป็นการฝึกทักษะการอ่านออกเสียงให้ถูกต้องและชำนาญ ทั้งนี้ ครูควรแนะนำให้นักเรียนหมั่นฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการอ่านออกเสียงทั้งบทร้อยแก้วและบทร้อยกรอง

สื่อ Digital

Audio

ฝึกทักษะการอ่านออกเสียงบทร้อยกรองประเภทโคลงเพิ่มเติม จากการฟังสื่อ Audio เรื่อง โคลงโลกนิติ https://www.aksorn.com/qrcode/TMAUTHM10

กิจกรรม สร้างเสริม

นักเรียนศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานในการอ่านออกเสียง จากนั้นให้ตั้งข้อสังเกตว่า หากนักเรียนต้องการจะเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการอ่านออกเสียง นอกจากปัจจัยพื้นฐานแล้วยังต้องมีสิ่งใดอีกบ้าง สรุปเป็นใบความรู้รายบุคคลส่งครู

กิจกรรม ท้าทาย

นักเรียนศึกษาเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่จะอ่านทำนองเสนาะได้ดี จากนั้นให้ตั้งข้อสังเกตว่า หากนักเรียนมีคุณสมบัติของผู้ที่จะอ่านออกเสียงทำนองเสนาะครบถ้วน แต่การอ่านของนักเรียนยังไม่ไพเราะ นักเรียนคิดว่า ตนเองต้องฝึกฝนในเรื่องใด สรุปความรู้ในรูปแบบที่สร้างสรรค์ น่าสนใจ เป็นรายบุคคลส่งครู

AKSORN Aksorn Charoen Tat ACT.

คำถาม พัฒนาการคิด

๑. การฝึกอ่านออกเสียงร้อยแก้วและร้อยกรองให้ถูกต้องไพเราะมีประโยชน์หรือมีความสำคัญอย่างไรกับนักเรียน
๒. หากนักเรียนอ่านออกเสียงไม่ถูกต้องจะเกิดผลอย่างไร จงอธิบาย
๓. การอ่านออกเสียงร้อยแก้วเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการอ่านบทร้อยกรองอย่างไร จงอธิบาย
๔. ผู้ที่มีพื้นฐานในการอ่านออกเสียงที่ถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสำหรับการประกอบอาชีพใดบ้าง เพราะเหตุใด

กิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก

สมรรถนะสำคัญสำหรับผู้เรียน

ความสามารถด้าน
- ✓ การคิด
- ✓ การใช้ทักษะชีวิต
- ✓ การสื่อสาร
- ○ การแก้ปัญหา
- ○ การใช้เทคโนโลยี

๑. แบ่งกลุ่ม สืบค้นคลิปวิดีโอการอ่านออกเสียงที่ไม่ถูกต้องบนสื่อออนไลน์ เพื่ออภิปรายผลกระทบ แล้วผลัดกันนำเสนอหน้าชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ
๒. แบ่งกลุ่ม เลือกข่าวที่ทันสมัยและน่าเชื่อถือ โดยเลือกประเภทของข่าว เช่น ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวต่างประเทศ ข่าวพยากรณ์อากาศ ข่าวประเภทอื่น ๆ แล้วบันทึกเสียงอ่าน เผยแพร่ลงในสื่อออนไลน์ในชั้นเรียน จากนั้นร่วมเขียนแสดงความคิดเห็น
๓. แบ่งกลุ่ม เลือกบทร้อยกรองเพื่ออ่านและบันทึกเสียง พร้อมบอเหตุผลที่เลือกเพื่อจัดทำเป็นห้องสมุดเสียงหรือเพื่อผู้พิการทางสายตา จากนั้นแลกเปลี่ยนกันฟังและให้คะแนนตามเกณฑ์ที่นักเรียนและครูกำหนดร่วมกัน โดยเลือกประเภทของเนื้อหา เช่น นิทานคำกลอน วรรณกรรมศาสนา วรรณกรรมท้องถิ่น หรืออื่น ๆ
๔. จัดประกวดโครงการ "ยอดนักอ่าน" เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความสามารถในทักษะการอ่านและความรู้ทางวิชาการ โดยร่วมกันตั้งหัวข้อที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น ประกวดอ่านข่าวเสียงตามสายของโรงเรียน ประกวด "ดีเจเสียงใส ใส่ใจสังคม" หรืออื่น ๆ

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปหลักเกณฑ์การอ่านออกเสียงร้อยกรองประเภทต่าง ๆ
2. ครูให้นักเรียนสืบค้นบทร้อยกรองที่สนใจ พร้อมระบุว่าเป็นบทร้อยกรองประเภทใด หรือครูอาจใช้บทร้อยกรองจากเอกสารประกอบการสอน เรื่อง การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง จากนั้นให้นักเรียนฝึกอ่านออกเสียง

เอกสารประกอบการสอน

ขั้นประเมิน

1. ครูประเมินการอ่านออกเสียงร้อยกรอง
2. ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล
3. ครูประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. ครูประเมินความสามารถในการสื่อสาร โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

แบบประเมิน

แนวตอบ คำถามพัฒนาการคิด

1. *ประโยชน์ของการฝึกอ่านออกเสียงร้อยแก้วและร้อยกรองให้ถูกต้องไพเราะ จะทำให้ผู้อ่านมีความมั่นใจในตนเอง สร้างอรรถรสให้แก่ผู้ฟัง และถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของบทอ่านได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ*
2. *การอ่านออกเสียงไม่ถูกต้อง จะทำให้สื่อสารความหมายผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนจากเดิมได้ ดังนั้น นักเรียนควรใส่ใจในการอ่าน หมั่นฝึกฝนการออกเสียงคำที่มี ร ล ควบกล้ำ การเว้นวรรคตอนที่ถูกต้อง รวมถึงการออกเสียงวรรณยุกต์ต่าง ๆ ให้ชัดเจน การหมั่นฝึกฝนจะทำให้เกิดความชำนาญและเกิดความมั่นใจในตนเอง*
3. *การอ่านออกเสียงร้อยแก้วเป็นพื้นฐานสำคัญของการอ่านร้อยกรอง เพราะถ้าสามารถแบ่งวรรคตอน ออกเสียงคำควบกล้ำ ตัว ร ล ได้ชัดเจน จะทำให้สามารถอ่านออกเสียงร้อยกรองได้ไพเราะ สละสลวยมากยิ่งขึ้น*
4. *เหมาะสมกับทุก ๆ อาชีพ เนื่องจากการอ่านออกเสียงเป็นพื้นฐานของการสื่อสาร โดยเฉพาะอาชีพครู ผู้ประกาศข่าว พิธีกร นักพากย์ เพราะบุคคลกลุ่มนี้จะต้องทำหน้าที่ในการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ สู่สาธารณชน หากมีการแบ่งวรรคตอนหรือออกเสียงผิดพลาด อาจก่อให้เกิดการเข้าใจผิดหรือทำให้เสียอรรถรสในการฟัง*

กระบวนการความรู้ ความเข้าใจ

ขั้นนำ

ครูกระตุ้นความสนใจโดยให้นักเรียนอ่านออกเสียงนิทานที่ครูเตรียมมา หรืออาจใช้ใบกิจกรรม เรื่อง การอ่านจับใจความแล้วชวนสนทนา

ใบกิจกรรม

ขั้นสอน

การสังเกต ตระหนัก

1. ครูทบทวนความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้ตัวอย่างงานเขียนที่หลากหลาย เช่น บทความ บทร้อยกรอง เพลง เพื่อให้นักเรียนสังเกตและเปรียบเทียบ
2. ครูประเมินความรู้ ความเข้าใจ โดยการซักถามจากตัวอย่างงานเขียนต่าง ๆ ที่ครูนำมาให้นักเรียนสังเกต

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

การอ่านในชีวิตประจำวัน

การอ่าน การฟัง และการดู ช่วยให้เรารับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันมีสื่อที่ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากบุคคลสู่บุคคล หรือสื่อถึงมวลชนอย่างหลากหลาย แต่การฟังและการดูข้อมูลข่าวสารอาจผ่านไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งบางครั้งจับใจความและทบทวนไม่ได้ ต่างจากการอ่านหนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้อ่านสามารถทบทวนทำความเข้าใจ หรือค้นคว้าเพิ่มเติมได้

ดังนั้น การอ่านหนังสือดี ๆ อย่างสม่ำเสมอจะทำให้ประเทืองปัญญา ฉลาดรอบรู้ และทันต่อความก้าวหน้าของโลก ผู้เรียนจึงควรฝึกฝนให้มีนิสัยรักการอ่าน และรักการศึกษาค้นคว้าอยู่เสมอ

ตัวชี้วัด

ท ๓.๑ ม.๑/๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙

- จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน
- ระบุเหตุและผล และข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน
- ระบุและอธิบายคำเปรียบเทียบและคำที่มีหลายความหมายในบริบทต่าง ๆ จากการอ่าน
- ตีความคำยากในเอกสารวิชาการโดยพิจารณาจากบริบท
- ระบุข้อสังเกตและความสมเหตุสมผลของงานเขียนประเภทชักจูงโน้มน้าวใจ
- ปฏิบัติตามคู่มือแนะนำวิธีการใช้งานของเครื่องมือหรือเครื่องใช้ในระดับที่ยากขึ้น
- วิเคราะห์คุณค่าที่ได้รับจากการอ่านงานเขียนอย่างหลากหลายเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาชีวิต
- มีมารยาทในการอ่าน

หมายเหตุ: ตัวชี้วัดประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ มีตัวชี้วัดการอ่านเพิ่มเติม

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- การอ่านจับใจความจากสื่อต่าง ๆ
- การอ่านและปฏิบัติตามเอกสารคู่มือ
- มารยาทในการอ่าน

สื่อ Digital

PowerPoint

ใช้คำถามกระตุ้นความสนใจ จาก PowerPoint ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 ตอนที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การอ่านในชีวิตประจำวัน https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPTHM10

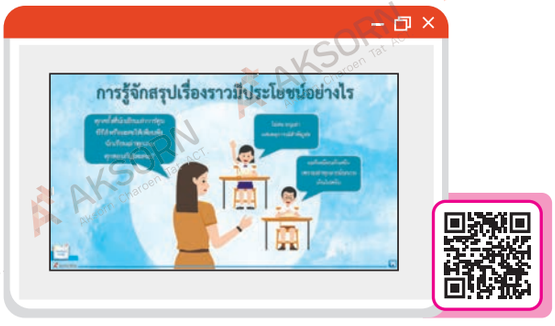

เป้าหมาย การเรียนรู้

การเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้นี้มีเป้าหมายสำคัญ คือ นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญ และตีความเพื่อเข้าใจความหมายของคำ มีความสามารถในการแยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น เพื่อระบุได้ว่าเรื่องที่อ่านน่าเชื่อถือหรือไม่ รวมถึงสามารถวิเคราะห์คุณค่าที่ได้รับจากการอ่านอย่างมีมารยาท

การจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าว นักเรียนควรศึกษาแนวทางการอ่านแต่ละประเภท จากนั้นจึงนำทฤษฎีมาใช้อ่านงานเขียนที่หลากหลาย โดยครูอาจกำหนดกิจกรรมให้ปฏิบัติ เช่น ร่วมกันอภิปรายความสมเหตุสมผล ความน่าเชื่อถือ และคุณค่าที่ได้รับ เพื่อที่จะช่วยในการฝึกฝนทักษะที่จำเป็นสำหรับการอ่านในขั้นที่สูงขึ้น เช่น การแปลความ การให้เหตุผล

๑ การอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความ คือ การอ่านที่มุ่งค้นหาสาระสำคัญของข้อความหรือของหนังสือเล่มนั้นว่าส่วนใดเป็นใจความสำคัญที่ผู้เขียนนำเสนอและส่วนใดเป็นส่วนที่ขยายใจความสำคัญให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนที่เป็นใจความสำคัญอาจอยู่ช่วงต้น ช่วงกลาง หรือช่วงท้ายของเรื่องหรือย่อหน้านั้น ๆ ก็ได้

ใจความสำคัญเป็นส่วนสำคัญที่สุดของเรื่อง หากไม่มีจะทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจ นอกนั้นเป็นส่วนขยายซึ่งอาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ ในข้อความหนึ่ง ๆ หรือบทความเรื่องหนึ่ง ๆ อาจมีหลายย่อหน้า

ดังนั้น แต่ละย่อหน้าจึงมีใจความสำคัญเพียงใจความเดียว และอาจมีส่วนขยายประเด็นเดียวหรือหลายประเด็นก็ได้ บางข้อความผู้เขียนไม่ได้เขียนออกมาเป็นประโยค ผู้อ่านต้องจับใจความสำคัญเองแล้วเรียบเรียงใจความสำคัญเป็นสำนวนภาษาของตนเอง

๑.๑ ลักษณะของใจความสำคัญ

ใจความสำคัญ คือ ข้อความที่เป็นใจความหลักของข้อความแต่ละย่อหน้า หากขาดข้อความนี้จะทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน ส่วนข้อความที่เป็นส่วนขยายหรือประกอบใจความหลักให้ผู้อ่านเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นเรียกว่า ใจความสำคัญรองหรือใจความขยาย

ใจความสำคัญจะปรากฏอยู่ในประโยคใดประโยคหนึ่งของย่อหน้านั้น โดยทั่วไปจะปรากฏอยู่ตอนต้นย่อหน้า แต่บางกรณีอาจอยู่ตอนท้ายหรือตอนกลางของย่อหน้าก็ได้ เช่น

ตัวอย่าง การพิจารณาใจความสำคัญ

ความรัก ความเข้าใจ คือสายใยของครอบครัว เป็นคำขวัญที่ชนะเลิศการประกวดคำขวัญวันครอบครัว ซึ่งรัฐบาลกำหนดให้วันที่ ๑๔ เมษายน ของทุกปีเป็นวันครอบครัวแห่งชาติ

ประโยคใจความสำคัญอยู่ตอนต้นของข้อความ ได้แก่ **ความรัก ความเข้าใจ คือสายใยของครอบครัว** เป็นคำขวัญที่ชนะเลิศการประกวดคำขวัญวันครอบครัว

ประโยคใจความรอง คือ ประโยคที่มาขยาย ได้แก่ รัฐบาลกำหนดให้วันที่ ๑๔ เมษายนของทุกปีเป็นวันครอบครัวแห่งชาติ

จะเห็นว่า ประโยคนี้ใจความสำคัญอยู่ตอนต้นของข้อความ ใจความที่ ๒ เป็นใจความขยาย

หนังสือเล่มนี้เป็นทรัพย์สินของสำนักงานวิชาการ และมีการสงวนลิขสิทธิ์

ขั้นสอน

วางแผนปฏิบัติ

3. ครูใช้คำถามกระตุ้นเพื่อวางแผนการฝึกอ่านจับใจความสำคัญ เช่น
   - นักเรียนมีวิธีสังเกตใจความสำคัญอย่างไร
   - หากงานเขียนที่อ่านมีหลายย่อหน้า นักเรียนจะมีวิธีอย่างไรที่จะทำให้การอ่านจับใจความเกิดประสิทธิภาพ
4. นักเรียนร่วมกันศึกษาคำถามกระตุ้นเพื่อวางแผน วิเคราะห์และเป็นแนวทางในการฝึกปฏิบัติ

เกร็ดแนะครู

ครูควรอธิบายการจับใจความสำคัญเพิ่มเติม เพราะโดยทั่วไปแล้วใจความสำคัญมักปรากฏตอนต้น ตอนกลาง ตอนท้าย หรือทั้งตอนต้นและท้าย แต่มีย่อหน้าอีกลักษณะหนึ่งที่ไม่ปรากฏใจความสำคัญอย่างชัดเจน โดยนักเรียนจะต้องอ่านข้อความในย่อหน้านั้น ๆ ทั้งหมด เพื่อประมวลให้ทราบใจความสำคัญด้วยตนเอง เช่น “คนกรีกโบราณเชื่อว่าก้อนเมฆชนกัน พลังปะทะ ทำให้เกิดเสียงและเรียกฟ้าร้อง ฟ้าแลบ ส่วนเหตุการณ์ฟ้าผ่านั้นเกิดจากองค์เทพซุส ทรงใช้พระแสงสายฟ้าฟาดฟันประหารศัตรู สำหรับคนไทยโบราณเชื่อว่า ฟ้าแลบ เกิดเวลาที่นางเมขลาเอาแก้วมาล่อรามสูรและฟ้าผ่าอุบัติยามขวานที่รามสูรขว้างตกลงบนโลก” เมื่อผู้อ่านได้อ่านเรื่องทั้งหมดจะสามารถประมวลได้ว่าใจความสำคัญของข้อความนี้ คือ “ความเชื่อเรื่อง ฟ้าแลบ ฟ้าผ่าของแต่ละชนชาติมีความแตกต่างกัน”

ข้อสอบเน้น การคิด

นักเรียนอ่านข้อความที่กำหนดให้ต่อไปนี้ แล้วเขียนประโยคใจความสำคัญของข้อความ

“สีสันแห่งคืนคริสต์มาส แสงไฟ เสียงดนตรีที่สนุกสนานท้าทายลมหนาว การเฉลิมฉลองที่เปี่ยมไปด้วยความสุข การแบ่งปันของขวัญเพื่อผูกมิตรไมตรีแก่กันและกัน จึงทำให้วันคริสต์มาสกลายเป็นเทศกาลแห่งความรื่นเริงที่คนทั่วโลกต่างตั้งตารอคอยที่จะร่วมกันเฉลิมฉลอง”

(แนวตอบ ประโยคใจความสำคัญของข้อความดังกล่าว คือ วันคริสต์มาสเป็นเทศกาลที่คนทั่วโลกต่างตั้งตารอคอยที่จะร่วมกันเฉลิมฉลอง)

สื่อ Digital

PowerPoint

ทบทวนเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะการจับใจความสำคัญ จาก PowerPoint ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 ตอนที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การอ่านในชีวิตประจำวัน https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPTHM10

ขั้นสอน

ลงมือปฏิบัติ

5. ครูกำหนดเอกสารงานเขียนเพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการอ่านจับใจความ เช่น นิทาน บทร้อยกรอง เพลง
6. นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาตัวอย่างบทวิเคราะห์การอ่านจับใจความ แล้วฝึกปฏิบัติตามแบบ จากนั้นให้นำเสนอเป็นกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ

7. นักเรียนวิเคราะห์ใจความสำคัญ โดยเลือกเรื่องสั้นที่สนใจมา 1 เรื่อง แล้วจัดทำใบงานเป็นรายบุคคล

ขั้นสรุป

เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสรุปหลักการอ่านจับใจความสำคัญ

๑.๒ หลักการอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความสำคัญ ผู้อ่านจะต้องแยกให้ได้ว่าส่วนใดเป็นใจความหลักและส่วนใดที่เป็นส่วนขยาย ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจสารได้ตรงเจตนา ผู้อ่านควรมีหลักปฏิบัติในการอ่าน ดังนี้

๑) ให้อ่านหนังสือทั้งเล่มหรืออ่านทั้งตอนที่กำหนดให้ โดยอ่านอย่างสำรวจในส่วนประกอบของหนังสือ เช่น ชื่อเรื่อง คำนำ สารบัญ คำชี้แจงหรือคำแนะนำการใช้หนังสือ ถ้ามีประวัติผู้แต่งควรอ่านด้วย เพราะจะทำให้รู้จักภูมิหลังและแนวคิดของผู้เขียนมากขึ้น แล้วจับใจความของเรื่องให้ได้ว่าใคร ทำอะไร กับใคร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม

๒) ตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านให้ชัดเจนว่าอ่านเพื่ออะไร แล้วตั้งคำถามที่เกี่ยวกับเรื่องที่อ่านหรือที่ตนเองอยากรู้ เช่น อ่านเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน อ่านเพื่อค้นคว้าหาความรู้ หรืออ่านเพื่อประเทืองปัญญา การกำหนดจุดประสงค์ในการอ่านจะทำให้อ่านได้เข้าใจและรวดเร็วขึ้น

๓) ผู้อ่านควรมีประสบการณ์หรือมีความรู้พื้นฐานในการอ่านบ้าง เช่น เข้าใจความหมายโดยตรงของคำศัพท์ต่างๆ หากไม่เข้าใจควรค้นหาความหมายจากพจนานุกรมหรือถามผู้รู้

๔) ทบทวนเนื้อหาหรือประเด็นสำคัญของเรื่องนั้นให้เข้าใจ โดยตั้งคำถามทบทวนเรื่องที่อ่านแล้วจดจำรายละเอียด ประเด็นที่น่าสนใจ และบันทึกเรื่องย่อด้วยภาษาที่ตนเองเรียบเรียงขึ้นใหม่

ตัวอย่าง การอ่านจับใจความสำคัญจากบทร้อยแก้ว

แมวเป็นสัตว์น่ารัก แต่ผมไม่เคยผูกพันด้วย มันน่ารำคาญมากกว่าในสายตาผม แต่เมื่อครั้งเป็นเด็กมาแล้ว เห็นแม่เลี้ยงแมวมาด้วยความรักแบบหลงใหล หาข้าวให้มันกิน จับมันขึ้นมาอุ้ม เรียกมันด้วยเสียงแบบเอ็นดู ทั้งที่ร้องกวนใจ เคล้าแข้งเคล้าขาเกะกะ และเป็นสัตว์เลี้ยงที่ฉวยโอกาสที่แสดงความรักคนเฉพาะเมื่อเวลามันหิว อิ่มแล้วก็ไปหรือไม่ก็นอนหลับเกียจคร้าน บ่อยครั้งที่ผมอิจฉาที่คิดว่าแม่รักแมวมากกว่าผม

(ขอทาน แมว และคนเมา : อัศศิริ ธรรมโชติ) 1

ข้อความข้างต้นนี้มีประเด็นหลายประเด็น คือ

๑. แมวเป็นสัตว์น่ารัก แต่ผมไม่เคยผูกพัน
๒. แมวเป็นสัตว์น่ารำคาญมากกว่าน่ารักในสายตาผม
๓. แม่รักแมวอย่างหลงใหล
๔. แมวเป็นสัตว์ฉวยโอกาส
๕. ผมอิจฉาแมวและคิดว่าแม่รักแมวมากกว่าผม

จาก ๕ ประเด็นข้างต้น ใจความสำคัญอยู่ที่ประเด็นสุดท้าย กล่าวคือ ผู้แต่งอิจฉาแมวและคิดว่าแม่รักแมวมากกว่าเขา ส่วนประโยคอื่นๆ เป็นประโยคที่มาขยายว่า ทำไมผู้แต่งจึงอิจฉาแมว

หนังสือเล่มนี้อยู่ในระหว่างเพ่งจะรวมอิจฉาธนา เนื้อหาอาจมีการปรับปรุงแก้ไข

นักเรียนควรรู้

1 **อัศศิริ ธรรมโชติ** เป็นนักเขียนเรื่องสั้นที่มีสำนวนภาษาเป็นลักษณะเฉพาะตัวและมีความโดดเด่น ซึ่งเรื่อง ขอทาน แมว และคนเมา เป็นเรื่องสั้นที่เขียนขึ้นใน พ.ศ. 2531 ภายหลังจากที่เรื่องสั้น "ขุนทองเจ้าจะกลับเมื่อฟ้าสาง" ที่ได้รับรางวัลซีไรต์หรือรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนประจำปี 2524 โดยเรื่อง "ขุนทองเจ้าจะกลับเมื่อฟ้าสาง" เป็นรวมเรื่องสั้นที่ได้รับแรงบันดาลใจอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ทางการเมือง 6 ตุลาคม 2519

ดังนั้น เนื้อหาโดยส่วนใหญ่จึงสะท้อนให้เห็นภาพของความกดดัน ความขัดแย้งทางการเมือง แสดงให้เห็นอารมณ์ของเรื่องที่โศกเศร้าแต่แฝงความอ่อนโยน ความโดดเด่นของเรื่อง คือ ผู้เขียนให้ความสำคัญกับกระบวนการพรรณนา เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ความรู้สึกคล้อยตามไปกับอารมณ์ของเรื่อง

ข้อสอบเน้น การคิด

บุคคลในข้อใดขาดพื้นฐานสำหรับการอ่านจับใจความสำคัญ

1. ก่อนอ่านหนังสือทุกครั้งปกรณ์จะต้องศึกษาส่วนประกอบต่างๆ ของหนังสือ
2. อรทัยจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านทุกครั้งเพื่อกำหนดวิธีการอ่านของตนเอง
3. สมรอ่าน เรื่อง ลูกชาวนา แล้วเข้าใจชาวนาเพราะมีแม่เป็นชาวนา
4. ณภัทรได้ฉายาว่าหนอนหนังสือเพราะอ่านหนังสือเกือบทุกประเภท

(วิเคราะห์คำตอบ การอ่านหนังสือทุกประเภท แต่ไม่มีการตั้งจุดมุ่งหมายขณะอ่านไม่เรียกว่าผู้นั้นมีพื้นฐานของการอ่านจับใจความสำคัญ ดังนั้น จึงตอบข้อ 4.)

ในกรณีที่เนื้อหาเรื่องหนึ่ง ๆ มีหลายย่อหน้า ซึ่งในแต่ละย่อหน้ามีใจความสำคัญเพียงหนึ่งใจความ เมื่อนำใจความสำคัญแต่ละย่อหน้ามาเรียบเรียงและพิจารณาสาระโดยรวมแล้วต้องมีความเป็นเอกภาพและมีสัมพันธภาพ กล่าวคือ เอกภาพ หมายถึง เรื่องเดียวกัน ส่วนสัมพันธภาพ หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ดังนั้น เนื้อหาในแต่ละย่อหน้าต้องเป็นเรื่องเดียวกันและมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ส่วนที่เป็นสาระสำคัญที่สุด เรียกว่า แก่นของเรื่อง ซึ่งแสดงแนวคิดของเรื่องนั้น ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง การอ่านจับใจความสำคัญจากบทร้อยแก้ว (ที่มีหลายย่อหน้า)

นิทานเรื่องจระเข้สามพัน

มีเรื่องเล่าว่าครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีตากับยายสองคนผัวเมียตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำสุพรรณ จังหวัดสุพรรณบุรี ตาเป็นคนใจบุญสุนทานและชอบช่วยเหลือคนทั่วไปไม่เลือกหน้า

วันหนึ่ง มีพ่อค้าชาวมอญคนหนึ่งพายเรือผ่านมาหน้าบ้านของตายายคู่นี้ พ่อค้ามอญจึงได้ร้องขายของและขอร้องให้ตาช่วยซื้อสินค้าของตนบ้าง ตาถามว่ามีอะไรที่น่าสนใจจะขายให้ล่ะ มอญบอกว่ามีลูกจระเข้ตัวเล็ก ๆ ขอให้ตาซื้อไว้เลี้ยงดูเล่นเถอะ เขาจะขายให้ในราคาสามพันเบี้ยเท่านั้น

ตาทนพ่อค้ามอญรบเร้าให้ซื้อลูกจระเข้ไม่ได้ ประกอบกับแกเป็นคนใจดี มีเมตตา จึงซื้อลูกจระเข้ตัวนั้นไว้ในราคาสามพันเบี้ย แล้วทำกรงให้มันอยู่ที่ท่าน้ำ และเลี้ยงดูลูกจระเข้อย่างดี มีอาหารให้กินเป็นประจำทุกวันจนมันตัวโตไม่สามารถอยู่ในกรงได้ ตาจึงให้คนมาช่วยกันเอามันออกจากกรงเพื่อให้ขึ้นจากน้ำมาอยู่บนบกบ้าง เมื่อถึงเวลามันจะมาคอยตาเอาอาหารมาให้มันที่ท่าน้ำทุกวัน

วันหนึ่งตาก็งก ๆ เงิ่น ๆ เอาอาหารมาให้จระเข้ ขณะที่ตาก้มลงยื่นอาหารให้จระเข้กิน จระเข้ก็เอาหางฟาดทำให้ตาตกลงไปในน้ำ มันคาบตาดำน้ำหายไปอย่างรวดเร็ว ยายส่งเสียงร้องให้คนมาช่วย แต่ไม่มีใครช่วยได้ทันเพราะทั้งจระเข้และตาหายไปในน้ำอย่างไร้ร่องรอย

ผู้คนต่างเล่าลือกันว่า จระเข้ที่ตาซื้อมาเลี้ยงในราคาสามพันเบี้ยได้กินตาผู้เลี้ยงดูมันเสียแล้ว และสั่งสอนกันสืบต่อมาว่าห้ามเลี้ยงลูกเสือ ลูกจระเข้ เพราะมันเป็นสัตว์ดิรัจฉาน ไม่รู้คุณผู้เลี้ยงดู อีกทั้งเป็นสัตว์กินเนื้อ อาจจะทำร้ายเจ้าของได้ในภายหลัง ต่อมาผู้คนจึงเรียกตำบลที่ตาและยายตั้งบ้านเรือนอยู่นั้นว่าตำบลจระเข้สามพัน เรื่องราวทั้งหมดชาวบ้านได้เล่าสืบต่อ ๆ กันมา จัดเป็นตำนานหรือนิทานพื้นบ้านเรื่องจระเข้สามพันของสุพรรณบุรีมาจนทุกวันนี้

(1) (นิทานพื้นบ้านภาคกลาง : ผจงวาด กมลเสรีรัตน์ และคณะ)

หนังสือเล่มนี้ถือเป็นเอกสารสำคัญของชาติ เชิดชูอาชีพอันทรงเกียรติ

ขั้นประเมิน

1. ครูสังเกตการสนทนา การซักถาม และการตอบคำถาม
2. ครูตรวจใบกิจกรรม เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ
3. ครูสังเกตความสามารถในการสื่อสารและความสามารถในการคิด โดยใช้แบบสังเกตสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

แบบสังเกต

ข้อสอบเน้น การคิด

นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วสรุปใจความสำคัญให้ถูกต้องและครบถ้วน

"ความสนุกเกิดจากใจและกายที่สัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ใจอยากสนุกแต่ร่างกายไม่เป็นใจก็นึกสนุกไม่ได้ ในทางกลับกันหากร่างกายพร้อมสนุก แต่ใจไม่เป็นไปด้วยก็หมดโอกาสสนุกเช่นเดียวกัน"

(แนวตอบ ใจความสำคัญของข้อความดังกล่าว ปรากฏอยู่ตอนต้นของข้อความ ดังนี้ ความสนุกเกิดจากใจและกายที่สัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน)

นักเรียนควรรู้

(1) **นิทานพื้นบ้าน** หมายถึง เรื่องที่เล่ากันมาในแต่ละท้องถิ่นโดยจะเล่าสู่กันฟังจากปากต่อปากหรือเรียกว่า วรรณกรรมมุขปาฐะ มักใช้ถ้อยคำธรรมดา แต่มีลักษณะที่โดดเด่น มีทั้งเรื่องผจญภัย ความรัก วีรบุรุษ เรื่องเหนือธรรมชาติ โดยตัวละครมีความหลากหลายทั้งมนุษย์ อมนุษย์ และสัตว์ต่างๆ ที่สามารถแสดงอากัปกิริยาความรู้สึกนึกคิดได้เช่นเดียวกับมนุษย์ เนื้อหาของนิทานนอกจากจะให้ความบันเทิงแล้ว ยังสอดแทรกคติ คำสอน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ ในปัจจุบันนิทานพื้นบ้านมีการเผยแพร่ในหลากหลายรูปแบบ โดยรูปแบบที่เป็นที่นิยม คือ สื่อดิจิทัล ประเภทคลิปวิดีโอ เพราะผู้ที่รับชมจะได้เห็นทั้งการเคลื่อนไหว ท่าทาง สีหน้า อารมณ์ความรู้สึกที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และสามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่าการเผยแพร่ในรูปแบบเดิม

กระบวนการความรู้ ความเข้าใจ

ขั้นนำ

1. ครูตั้งคำถามกระตุ้นความสนใจ เช่น
   - เนื้อหาสาระที่ปรากฏในบทความ นักเรียนคิดว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง
     (แนวตอบ บทความจะต้องประกอบไปด้วยข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น)
   - หากต้องเลือกหนังสือที่จะนำไปเป็นหลักฐานอ้างอิง นักเรียนควรเลือกหนังสือที่มีลักษณะอย่างไร
     (แนวตอบ มีข้อเท็จจริงและมีหลักฐานอ้างอิงที่น่าเชื่อถือมากกว่าข้อมูลที่เป็นข้อคิดเห็น)
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับหลักการพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

เกร็ดแนะครู

ครูควรแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับการอ่านจับใจความสำคัญว่า หากนักเรียนต้องอ่านงานเขียนที่มีหลายย่อหน้า นักเรียนควรอ่านเรื่องทั้งหมดก่อน แล้วจับใจความสำคัญทีละย่อหน้า ซึ่งใจความสำคัญแต่ละย่อหน้าต้องไปในทิศทางเดียวกัน จากนั้นนำประเด็นที่ได้มาเรียบเรียงต่อกันอย่างเป็นระบบก็จะทำให้ทราบสาระสำคัญของงานเขียนเรื่องนั้น ๆ ได้

ใจความสำคัญของนิทานพื้นบ้านเรื่องจระเข้สามพัน ในแต่ละย่อหน้า มีดังนี้

๑. ครั้งหนึ่งมีตากับยายสองคนผัวเมียตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำสุพรรณ

๒. พ่อค้าชาวมอญขอร้องให้ตาช่วยซื้อลูกจระเข้ในราคาสามพันเบี้ย

๓. ตาซื้อลูกจระเข้และเลี้ยงดูมันอย่างดีจนมันตัวโตคับกรง ตาจึงให้คนมาช่วยกันจับมันออกจากกรง

๔. วันหนึ่งขณะที่ตาเอาอาหารให้จระเข้กิน มันได้เอาหางฟาดจนตาตกลงไปในน้ำแล้วคาบตาดำน้ำหายไปอย่างรวดเร็ว ยายจึงร้องให้คนมาช่วยแต่ไม่มีใครช่วยได้ทัน

๕. ผู้คนต่างเล่าลือกันว่าจระเข้ที่ตาซื้อมาเลี้ยงในราคาสามพันเบี้ยได้กินตาเสียแล้ว และสั่งสอนกันสืบต่อมาว่าห้ามเลี้ยงลูกเสือ ลูกจระเข้ ต่อมาชาวบ้านจึงเรียกตำบลที่ตั้งบ้านเรือนของตายายนั้นว่า ตำบลจระเข้สามพัน

ผู้อ่านจะต้องเชื่อมโยงใจความสำคัญแต่ละย่อหน้าให้เป็นเอกภาพและสัมพันธภาพ โดยปรับข้อความให้เหมาะสมและเรียบเรียงเนื้อหาให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน โดยพิจารณาจุดมุ่งหมายของเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านสามารถจับใจความสำคัญได้ตรงประเด็นกับวัตถุประสงค์ของผู้เขียน ดังตัวอย่างการจับใจความนิทานเรื่องจระเข้สามพัน ดังนี้

นิทานเรื่องจระเข้สามพันเป็นนิทานพื้นบ้านของจังหวัดสุพรรณบุรี เล่ากันว่าครั้งหนึ่งมีตากับยายสองคนผัวเมียตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำสุพรรณ มีพ่อค้าอ้อนวอนให้ตาช่วยซื้อลูกจระเข้โดยขายให้ในราคาสามพันเบี้ย ตาจึงซื้อลูกจระเข้ตัวนั้นและเลี้ยงดูมันอย่างดีจนมันตัวโตคับกรง จึงให้มันออกจากกรง วันหนึ่งขณะที่ตายื่นอาหารให้จระเข้กิน จระเข้ได้เอาหางฟาดจนตาตกลงไปในน้ำแล้วคาบตาดำน้ำหายไปอย่างรวดเร็ว ยายจึงร้องให้คนมาช่วยแต่ไม่มีใครช่วยได้ทัน ผู้คนต่างเล่ากันว่าจระเข้ที่ตาซื้อมาในราคาสามพันได้กินตาเสียแล้ว ทั้งยังสั่งสอนกันสืบต่อมาว่าห้ามเลี้ยงลูกเสือ ลูกจระเข้ และเรียกตำบลที่ตั้งบ้านเรือนของตายายนั้นว่าตำบลจระเข้สามพัน

นิทานเรื่องนี้มีเจตนาสอนว่า ต้องมีวิจารณญาณในการช่วยเหลือคน ควรพิจารณาว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ ไม่ควรเลี้ยงสัตว์ร้ายเพราะมันอาจเป็นอันตรายได้

ชวนคิด ชวนคุย

การจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง มีความสำคัญอย่างไรต่อการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน

หนังสือนี้เป็นส่วนหนึ่งของชุดการเรียนรู้ที่ได้รับการรับรองคุณภาพ

แนวตอบ ชวนคิดชวนคุย

เพราะในสังคมปัจจุบันมีข้อมูลข่าวสารเกิดขึ้นมากมาย โดยเฉพาะบนสื่อสังคมออนไลน์ที่มีข้อมูลแพร่หลายอย่างไม่จำกัด ดังนั้น การจับใจความสำคัญได้อย่างถูกต้องในเวลาอันรวดเร็วจึงเป็นส่วนสำคัญในการช่วยประหยัดเวลาในการรับข้อมูลที่มีมากมายอย่างไม่จำกัดในเวลาที่จำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อสอบเน้น การคิด

ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการอ่านจับใจความสำคัญ

1. การจับใจความสำคัญเป็นทักษะเบื้องต้นของการรับสาร
2. ใจความสำคัญจะปรากฏในประโยคใดประโยคหนึ่งของย่อหน้า
3. การจับใจความสำคัญด้วยการฟังควรเตรียมความพร้อมก่อนการฟัง
4. ใจความสำคัญจำเป็นต้องมีส่วนขยายในการประกอบความเข้าใจแก่ผู้อ่านเสมอ

(วิเคราะห์คำตอบ การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ ใจความสำคัญจะมีเพียงใจความเดียวและจะปรากฏที่ประโยคใดประโยคหนึ่งของย่อหน้า หากขาดใจความสำคัญไปจะทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจได้ ทั้งนี้ในส่วนขยายอาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ ดังนั้น จึงตอบข้อ 4.)

ตัวอย่าง การอ่านจับใจความสำคัญจากบทร้อยกรอง

บทละครนอก เรื่องสังข์ทอง

(๑) มาจะกล่าวบทไป ถึงท้าวยศวิมลไอศวรรย์
ไร้บุตรสุดวงศ์พงศ์พันธุ์ วันหนึ่งนั้นไปเลียบพระนคร
ราษฎรร้องว่าให้หาบุตร พระทรงภุชร้อนจิตดังพิษศร
มิได้เสวยสรงสาคร นั่งนอนร้อนใจใช่พอดี
ประชาชนจนจิตไม่คิดหวัง ยิ่งประดังพลุกพล่านทั้งกรุงศรี
เวทนาเป็นพระยาสมบัติมี มาไร้ที่โอรสยศไกร
จึงดำรัสตรัสเล่ามเหสี ถ้วนถี่ชี้แจงแถลงไข
เจ้ามาช่วยพี่คิดนะดวงใจ ค้นคว้าหาไปดูตามบุญ
บวงสรวงซ่องเซ* ทุกเวลา รักษาศีลด้วยช่วยอุดหนุน
ถ้วนทุกนางในให้พร้อมมุล เกลือกบุญของใครได้สร้างมา

(บทละครนอก เรื่องสังข์ทอง : พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย)

ใจความสำคัญของบทละครนอก เรื่องสังข์ทอง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ตอน กำเนิดพระสังข์ กล่าวถึงท้าวยศวิมล ความว่า ประชาชนต่างมีความทุกข์ที่พระองค์ไม่มีพระราชโอรส ทำให้พระองค์รู้สึกร้อนพระทัย จึงให้พระมเหสีและสนมทั้งปวงช่วยกันสวดมนต์ รักษาศีล เพื่อขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้มีพระราชโอรสสืบราชสมบัติ

แก่นของเรื่องแสดงให้เห็นถึงความคิดและความเชื่อของคนไทย ในการให้ความสำคัญแก่ลูกชาย โดยเชื่อว่า การจะได้สิ่งใดสมดังปรารถนาจะต้องสวดมนต์อ้อนวอน ขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์

การอ่านจับใจความสำคัญ (1) ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็วและถือเป็นการฝึกกระบวนการทางความคิดที่ดี ช่วยให้ผู้อ่านสามารถคิดวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น หากผู้อ่านสามารถจับใจความสำคัญในเรื่องที่อ่านได้ดี ย่อมส่งผลให้ผู้อ่านเข้าใจและเรียนรู้สิ่งนั้น ๆ ได้เร็วขึ้น ดังนั้น การอ่านจับใจความสำคัญจึงเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่ควรหมั่นฝึกฝนอยู่เสมอ

*ซ่องเซ หมายถึง พูดหรือสวดพร้อมกัน

ขั้นสอน

การสังเกต ตระหนัก

1. ครูทบทวนความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น โดยอาจใช้ตัวอย่างงานเขียนที่หลากหลาย เช่น บทความวิชาการ ข่าวที่มีข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นประกอบ เพื่อให้นักเรียนได้สังเกตและเปรียบเทียบ
2. ครูประเมินความรู้ ความเข้าใจ โดยอาจซักถามหรือให้ทำใบกิจกรรม เรื่อง การพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

ใบกิจกรรม

ข้อสอบเน้น การคิด

นักเรียนคิดว่า การจับใจความสำคัญงานเขียนประเภทร้อยกรองมีลักษณะสำคัญอย่างไร

(แนวตอบ ร้อยกรองเป็นงานเขียนที่มีการกำหนดบังคับฉันทลักษณ์ ดังนั้น ผู้เขียนจึงต้องเลือกใช้คำที่สื่อความหมายได้ครบถ้วน ในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงฉันทลักษณ์ด้วย และผู้อ่านต้องเข้าใจความหมายของคำแต่ละคำได้อย่างลึกซึ้ง จึงจะสามารถเข้าใจความหมายโดยรวมหรือใจความสำคัญของร้อยกรองบทนั้น ๆ ได้)

นักเรียนควรรู้

(1) **การอ่านจับใจความสำคัญ** ให้เข้าใจง่ายและรวดเร็ว ผู้อ่านควรมีแนวทางและพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

- มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับส่วนประกอบต่าง ๆ ของหนังสือ เช่น ชื่อเรื่อง คำนำ สารบัญ โดยเฉพาะชื่อเรื่อง ซึ่งถือเป็นใจความสำคัญที่สุดของเนื้อหาเรื่องนั้น ๆ กล่าวคือ เนื้อหาในทุก ๆ ส่วนของเรื่องย่อมเชื่อมโยงสู่ชื่อเรื่องทั้งสิ้น
- ตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านเพื่อใช้เป็นแนวทางกำหนดวิธีการอ่านให้เหมาะสม และจับใจความสำคัญหรือหาคำตอบได้รวดเร็วขึ้น
- มีทักษะทางด้านภาษา สามารถเข้าใจความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ
- มีประสบการณ์หรือภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เข้าใจลักษณะของหนังสือแต่ละประเภทที่มีรูปแบบและเป้าหมายการเขียนที่แตกต่างกัน

ขั้นสอน

วางแผนปฏิบัติ

3. ครูใช้คำถามกระตุ้นในการวางแผนฝึกการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ และสามารถระบุข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น เช่น
   - ลักษณะของข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไร
   - นักเรียนจะฝึกปฏิบัติวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นด้วยวิธีใด
4. นักเรียนจับคู่ศึกษาคำถามกระตุ้น โดยคนที่ 1 วิเคราะห์ข้อเท็จจริง คนที่ 2 วิเคราะห์ข้อคิดเห็น

ลงมือปฏิบัติ

ระหว่างทาง

5. ครูกำหนดเอกสารงานเขียน เช่น สารคดี ข่าวรายวัน เพื่อให้นักเรียนฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ แล้วระบุข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
6. นักเรียนแต่ละคู่ร่วมกันศึกษาตัวอย่างบทวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น แล้วฝึกปฏิบัติตาม จากนั้นให้นักเรียนทุกคู่ออกมานำเสนอผลงาน

พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ

7. นักเรียนวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นของงานเขียนประเภทข่าวจากสื่อใดก็ได้ เช่น ข่าวจากหนังสือพิมพ์ ข่าวจากเว็บไซต์ออนไลน์ โดยจัดทำใบงานเป็นรายบุคคล

๒ การอ่านตีความ ①

การอ่านเพื่อตีความ คือ การอ่านเพื่อคิดพิจารณาความหมายที่ผู้ส่งสารสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์ โดยพิจารณาจากความหมายของถ้อยคำต่างๆ ที่ผู้เขียนนำเสนอให้รอบด้านก่อนสรุปสาระทั้งหมดที่ได้จากเรื่องที่อ่าน

การพิจารณาความหมายของถ้อยคำมี ๒ ลักษณะ คือ

การพิจารณาความหมาย

โดยตรง

หมายถึง การแปลความหมายตามตัวอักษรอย่างตรงไปตรงมาตามพจนานุกรม ซึ่งผู้รับสารสามารถเข้าใจได้ทันที

โดยนัย

หมายถึง การแปลความหมายที่แฝงไว้ในถ้อยคำหรือข้อ② ความ โดยผู้รับสารต้องสังเกตข้อความแวดล้อม ท่าที น้ำเสียง เจตนาของผู้ส่งสาร หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องซึ่งจะเชื่อมโยงให้ความหมายโดยนัยเด่นชัดยิ่งขึ้น ซึ่งผู้รับสารสามารถตีความไปได้หลายแง่หลายมุม แตกต่างกันไปตามความรู้ ความคิด เพศ วัย และประสบการณ์ของแต่ละคน

๒.๑ หลักการอ่านตีความ

การอ่านตีความเป็นการฝึกทักษะกระบวนการคิด เมื่อได้รับรู้สิ่งใดมาต้องคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ คิดไตร่ตรองหาเหตุผล มีวิจารณญาณในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การตีความช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาของเรื่องหลายแง่มุมและลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทำให้เห็นคุณค่าของวรรณกรรม วรรณคดี ที่ข้อเขียนนั้นเชื่อมโยงไปถึงการเห็นคุณค่าชีวิต ความรู้สึกและเหตุผลของพฤติกรรมมนุษย์

หลักการปฏิบัติของการอ่านตีความ มีดังนี้

๑) อ่านเนื้อหาสาระของเรื่องให้ละเอียด จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน

๒) พิจารณาความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยจากถ้อยคำและสำนวนโวหารที่ปรากฏ

๓) พิจารณาว่าผู้เขียนใช้สัญลักษณ์ที่ผู้อ่านต้องหาความหมายที่แฝงอยู่

๔) คิดวิเคราะห์ข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน

๕) พิจารณาบริบทข้อความหรือเหตุการณ์แวดล้อมในสถานการณ์นั้น ๆ พิจารณาน้ำเสียง ความรู้สึก และทรรศนะของผู้เขียนว่ามีแนวคิด อารมณ์ ความรู้สึกอย่างไร

๖) จัดลำดับใจความ เนื้อหาสาระ สรุปความคิดใหม่ด้วยภาษาของตนเองหรืออธิบายขยายความเพิ่มเติมด้วยใจที่เป็นกลาง ปราศจากอคติ

หนังสือเล่มนี้อยู่ในระหว่างแจ้งขอรับอาชีวการเนื้อหาอาจมีการปรับปรุงแก้ไข

นักเรียนควรรู้

① **การอ่านตีความ** เป็นการอ่านพิจารณาความหมายของงานเขียนที่ผู้ส่งสารนำเสนอ อาจเป็นความหมายตามรูปคำหรือความหมายโดยนัย ซึ่งผู้อ่านจะต้องพิจารณาจากบริบทหรือข้อความแวดล้อมนั้นๆ การอ่านงานเขียนหลากหลายโดยเฉพาะข่าวบางประเภท เช่น ข่าวการเมือง ข่าววิชาการ เป็นข่าวที่ต้องอาศัยการตีความ ซึ่งขณะเดียวกันการอ่านข่าวประเภทนี้ก็จะช่วยฝึกฝนและพัฒนาทักษะการอ่านตีความให้เกิดประสิทธิภาพได้

② **ข้อความแวดล้อม** หรือเรียกว่า บริบท จะช่วยบอกให้ผู้รับสารทราบว่าคำนั้นๆ ในสถานการณ์แวดล้อมนั้นใช้ความหมายโดยตรงหรือความหมายโดยนัย เช่น "สินค้านี้ผลิตจากมันสมองของคนไทย" คำว่า มันสมอง ปกติมักทำให้ผู้รับสารนึกถึงอวัยวะภายในกะโหลกศีรษะ ซึ่งเป็นความหมายโดยตรง แต่ในที่นี้บริบทช่วยให้เข้าใจว่าเป็นการใช้ความหมายโดยนัย หมายถึง ความคิด สติปัญญา ภูมิปัญญา

ข้อสอบเน้น การคิด

ความหมายคำว่า "กิน" ในข้อใดมีลักษณะต่างจากข้ออื่น

1. เพื่อนๆ ไม่ชอบนั่งข้างดนัย เพราะดนัยชอบนั่งกินที่
2. แม่ของฉันให้แมวกินขนมแมวเลียเพื่อลดอาการเบื่ออาหาร
3. พิธีกรที่พูดได้กินใจผู้ฟังมักเกิดจากความชำนาญและมีการสื่อสารที่ดี
4. พนักงานที่สุจริตไม่ควรกินสินบนไม่ว่าจะกรณีใดๆ ก็ตาม

(วิเคราะห์คำตอบ เมื่อพิจารณาจากตัวเลือกทั้ง 4 ข้อ คำที่จะต้องพิจารณา คือ คำว่า "กิน" ซึ่งข้อ 1. ข้อ 3. และข้อ 4. คำว่า "กิน" เป็นความหมายโดยนัยทั้งสิ้น หมายถึง "เปลืองที่""ซาบซึ้งใจ" และ "รับเอา" ตามลำดับ ส่วนคำว่า "กิน" ในข้อ 2. เป็นคำกริยาที่มีความหมายปรากฏตามรูปคำหรือมีความหมายโดยตรง หมายถึง "เคี้ยว" ดังนั้น จึงตอบข้อ 2.)

ตัวอย่าง การอ่านตีความจากบทร้อยกรอง

เมื่อนั้น รจนานารีมีศักดิ์
เทพไทอุปถัมภ์นำชัก นงลักษณ์ดูเงาะเจาะจง
นางเห็นรูปสุวรรณอยู่ชั้นใน รูปเงาะสวมไว้ให้คนหลง
ใครใครไม่เห็นรูปทรง พระเป็นทองทั้งองค์อร่ามตา
ชะรอยบุญไซร้จึงได้เห็น ต่อจะเป็นคู่ครองกระมังหนา
คิดพลางนางเสี่ยงมาลา แม้ว่าเคยสมภิรมย์รัก
ขอให้พวงมาลัยนี้ไปต้อง เจ้าเงาะรูปทองจงประจักษ์
เสี่ยงแล้วโฉมยงนงลักษณ์ ผินพักตร์ทิ้งพวงมาลัยไป

(1) (บทละครนอก เรื่องสังข์ทอง : พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย)

จากกลอนบทละครบทนี้ปรากฏคำที่จะต้องพิจารณาความหมายอยู่สองคำ คือ เงาะกับทอง ความหมายโดยตรงของ "เงาะ" หมายถึง คนป่า ส่วนความหมายโดยตรงของ "ทอง" หมายถึง "ธาตุแท้ชนิดหนึ่ง เนื้อแน่น สีเหลืองสุกปลั่ง" ในการอ่านตีความจึงควรหาความหมายโดยนัยของคำทั้งสอง ความหมายโดยนัยของ "เงาะ" คือ รูปลักษณ์ภายนอกที่ไม่งดงาม ไม่เป็นที่ถูกตาต้องใจ ส่วนความหมายโดยนัยของ "ทอง" หมายถึง คุณความดีหรือเนื้อแท้ของคน การที่นางรจนาเสี่ยงพวงมาลัยเลือก เงาะ ชี้ให้เห็นว่านางมองข้าม "เปลือก" หรือรูปลักษณ์ภายนอก ดังนั้น การจะเลือกคบหาผู้ใด ควรมองข้ามเปลือกหรือสิ่งที่ห่อหุ้มซึ่งเป็นการปรุงแต่ง นั่นคือ ควรมองให้ลึกซึ้งถึงแก่นแท้

ตัวอย่าง การอ่านตีความจากบทร้อยแก้วประเภทนิทาน

สติกเกอร์คนโง่

ที่ร้านแห่งหนึ่งในหมู่บ้าน ร้านที่ได้ชื่อว่าขายทุกสิ่งทุกอย่าง จนมีคนพูดกันเล่น ๆ ว่า หากอยากได้ไม้จิ้มฟันหรือเรือรบ ก็สามารถหาได้จากร้านนี้ ตรงเคาน์เตอร์จ่ายเงิน นอกจากถ่านไฟฉาย ยาอม และขนมขบเคี้ยวแล้ว ยังมีกล่องใส่สินค้าเล็ก ๆ กล่องหนึ่งตั้งอยู่ ดูจากฝุ่นที่จับและจำนวนสินค้าที่ยังวางอยู่เต็มกล่องก็คงพอดูออกว่าเป็นสินค้าที่ไม่มีใครสนใจ ยิ่งมีตัวหนังสือเขียนไว้ที่กล่องว่า สติกเกอร์คนโง่ ยิ่งทำให้ไม่มีใครอยากยุ่งกับสินค้ากล่องนี้ แล้ววันหนึ่งก็มีเด็กชายคนหนึ่งชื่อ จ้อย เข้ามาถามถึงสินค้าตัวนี้ หลังจากที่ต้อม ๆ มอง ๆ อยู่หลายวัน

"มันใช้อย่างไร" เด็กชายจ้อยถามคนขาย

หนังสือเล่มนี้จัดเป็นสาระวรรณคดีวิจารณ์ เนื้อหาวรรณคดีไม่ปรุงแต่ง

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปหลักการพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

ขั้นประเมิน

1. ครูสังเกตการสนทนา การซักถาม และการตอบคำถาม
2. ตรวจใบกิจกรรม เรื่อง การพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
3. ครูสังเกตความสามารถในการสื่อสารและความสามารถในการคิด โดยใช้แบบสังเกตสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

แบบสังเกต

ข้อสอบเน้น การคิด

การอ่านตีความร้อยกรองให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจะต้องมีทักษะพื้นฐานความรู้ในเรื่องใด

(แนวตอบ ผู้อ่านจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน กล่าวคือ ทราบภูมิหลังของเรื่องและผู้เขียน เพื่อให้สามารถตีความได้ครอบคลุม อีกทั้งยังต้องมีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ต่าง ๆ ทั้งคำไทยแท้และคำยืมจากภาษาต่างประเทศ เพราะผู้แต่งมักจะใช้ศัพท์ที่ปกติไม่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ เพื่อความโดดเด่นทางด้านภาษา ผู้แต่งบางคนยังได้มีการผูกศัพท์ขึ้นใหม่ เพราะสารประเภทร้อยกรองมุ่งถ่ายทอดเนื้อหาที่เป็นคุณธรรม ปรัชญาที่ลึกซึ้ง ผู้เขียนจึงต้องถ่ายทอดในลักษณะของการเปรียบเทียบและใช้สัญลักษณ์)

นักเรียนควรรู้

(1) **บทละครนอก** หรือละครนอก เป็นวรรณคดีประเภทหนึ่งที่ใช้ตัวบทสำหรับการแสดง โดยมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ผู้แสดงจะเป็นผู้ชายล้วน สาเหตุที่เรียกว่าละครนอก สันนิษฐานว่าเป็นละครของชาวบ้านที่แสดงนอกเขตพระราชฐาน ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ปรากฏบทละครนอกรวมทั้งสิ้น 6 เรื่อง ได้แก่ สังข์ทอง ไชยเชษฐ์ มณีพิชัย ไกรทอง คาวี และสังข์ศิลป์ชัย โดยบทละครนอกเหล่านี้ล้วนเป็นภาพสะท้อนค่านิยมสังคมไทยในสมัยก่อนและอาจสืบต่อมาเป็นค่านิยมในปัจจุบัน เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับเพศสถานะ ค่านิยมเกี่ยวกับเชื้อชาติ ค่านิยมเกี่ยวกับวัยวุฒิ ค่านิยมเกี่ยวกับสถานะและคุณสมบัติของกษัตริย์ ดังนั้น การที่จะพิจารณาภาพสะท้อนต่าง ๆ ได้ ผู้อ่านจึงจำเป็นต้องมีทักษะในการตีความเพื่อให้เกิดความเข้าใจในแง่มุมที่ลึกซึ้ง เพื่อให้เห็นคุณค่า เจตคติ ความคิด ค่านิยม และความเชื่อที่แฝงไว้ภายในวรรณกรรมนั้น ๆ ได้อย่างแท้จริง

กระบวนการความรู้ ความเข้าใจ

ขั้นนำ

ครูกระตุ้นความสนใจ โดยอ่านออกเสียงเอกสารคู่มือการรับประทานยาลดน้ำหนัก จากนั้นครูสนทนาเกี่ยวกับสารประเภทที่ชักจูง โน้มน้าวใจ

ขั้นสอน

การสังเกต ตระหนัก

1. ครูทบทวนความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง ข้อสังเกต ความสมเหตุสมผลของงานเขียนประเภทชักจูง โน้มน้าวใจ โดยใช้ตัวอย่างจากสื่อที่หลากหลาย เช่น ป้ายโฆษณา เอกสารคู่มือ ข้อความโฆษณาบนสื่อออนไลน์
2. ปลายทาง ครูประเมินความรู้ ความเข้าใจ โดยการซักถามจากการเปรียบเทียบตัวอย่างงานเขียนประเภทชักจูง โน้มน้าวใจ ที่ครูเตรียมมาอย่างหลากหลาย เพื่อให้นักเรียนสังเกต
3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกันพิจารณาหรือซักถาม เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

"ง่ายมาก" คนขายตอบพลางหยิบสติกเกอร์ขึ้นมาให้จ้อยดู มันเป็นสติกเกอร์ดวงกลมๆ สีส้มๆ ข้างในมีตัวหนังสือเขียนว่า "โง่" คำเดียวแค่นั้น "ถ้าเราอยากหายโง่ในเรื่องใดก็จงเอาสติกเกอร์นี้ไปแปะไว้ เช่น ถ้าอยากหายโง่เรื่องทำครัวก็เอาไปแปะประตูครัว อยากหายโง่ในตำราเรียนเล่มไหนก็เอาสติกเกอร์คนโง่ไปแปะไว้ ง่ายๆ แค่นี้เอง"

คนในร้านได้ยินคนขายพูดคำว่าโง่ก็หันมามองทันที ค่าที่ไม่เคยมีใครซื้อสติกเกอร์ประหลาดนี้เลย เหตุการณ์นี้เป็นเรื่องประหลาดแน่นอน

"แล้วมันจะหายโง่จริง ๆ หรือ หนึ่งแผ่นมีกี่ดวง" เด็กชายจ้อยส่งเงินให้

"หนึ่งร้อยดวง" คนขายทอนเงิน "หายโง่แน่นอนไอ้หนู"

เด็กชายจ้อยเดินถือสติกเกอร์ออกจากร้านไป ผู้คนพากันซุบซิบ แทบทุกคนลงความเห็นว่าเด็กชายจ้อยนั้นท่าจะเป็นเด็กโง่จริง ๆ เพราะหลงไปซื้อของบ้า ๆ บอ ๆ ไร้สาระอย่างนี้

เด็กชายจ้อยแกะสติกเกอร์ดวงแรกมาติดที่เสาไฟข้างถนนที่เขาเดินผ่าน "ฉันไม่เข้าใจเรื่องไฟฟ้าที่ครูสอนเลย" แล้วก็ติดที่รถจักรยานของเขา "ใครหนอประดิษฐ์มันขึ้นมา จักรยานช่างเป็นพาหนะที่ยอดเยี่ยมจริง ๆ"

เมื่อถึงบ้าน เด็กชายจ้อยก็ติดสติกเกอร์บนหนังสือแทบทุกเล่ม เขาติดลงที่ว่าวจุฬา[1]ที่ลุงจอมเหลาไม้ทำให้ เขาก็ไม่รู้อะไรเกี่ยวกับว่าวจุฬาเลยนี่ และไม่ทันจะข้ามคืนดี ของในบ้านของเด็กชายจ้อยก็ถูกติดไว้แทบทุกอย่าง บนกระเป๋านักเรียน บนรองเท้าผ้าใบ บนหมวกลูกเสือ ฯลฯ

รุ่งเช้า เป็นดังที่คาดเมื่อเด็กชายจ้อยเดินไปโรงเรียน เขาก็ถูกเด็กในโรงเรียนล้อเลียนเอาทันทีที่ทุกคนมองเห็นสติกเกอร์ที่ติดอยู่ตามกระเป๋าและรองเท้า เด็กบางกลุ่มถึงกับร้องตะโกนต่อเป็นทอด ๆ ว่า "ไอ้โง่ ไอ้โง่ ไอ้โง่"

แม้เรื่องนี้ถึงครูฝ่ายปกครอง และครูก็ได้กำราบเด็กที่กลั่นแกล้งเด็กชายจ้อย แต่เอาเข้าจริง ๆ ครูแทบทั้งโรงเรียนก็คิดเหมือนเด็กพวกนั้นว่าเด็กชายจ้อยเป็นเด็กโง่

๒๕ ปีผ่านไป

เด็กชายจ้อยเติบโตเป็นดอกเตอร์จ้อยผู้มีปริญญาเอกถึง ๓ ใบ ทุกวันนี้ดอกเตอร์จ้อยเป็นอาจารย์พิเศษในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง เขาได้รับรางวัลนักวิจัยดีเด่น ๔ ปีติดต่อกัน สำหรับแวดวงการศึกษาแล้ว ดอกเตอร์จ้อยได้รับการยอมรับว่า เขาเป็นนักวิจัยที่ฉลาดที่สุดคนหนึ่งของประเทศ

ถ้าใครจะสังเกตเสียหน่อยว่าบนแฟ้มเอกสารที่ดอกเตอร์จ้อยถือเดินไปมาระหว่างบรรยายในการประชุมระดับชาติ ตรงด้านหน้าแฟ้มมีสติกเกอร์ที่ติดมานานจนสีซีดแล้วดวงหนึ่ง และถึงแม้จะขาดรุ่งริ่งแต่ถ้าจะอ่านจริง ๆ ก็คงแกะเป็นคำออกมาได้ว่า "โง่"

นักเรียนควรรู้

1 **ว่าวจุฬา** ชื่อว่าวชนิดหนึ่งที่ถือเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย โดยในอดีตว่าวจะใช้ในการสงครามสำหรับผูกกับหม้อดินดำระเบิด พร้อมจุดไฟสายป่านเพื่อให้ตกไปยังเมืองข้าศึก แต่ในภายหลังว่าวกลับกลายเป็นการละเล่นและกีฬาจนได้รับความนิยมอย่างมาก เมื่อสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ความนิยมการละเล่นว่าวจึงลดลงอย่างเห็นได้ชัด จน พ.ศ. 2565 ชมรมว่าวไทยได้กลับมาจัดกิจกรรมการแข่งขันว่าวไทยจุฬาฯ-ปักเป้าอีกครั้ง ณ บริเวณท้องสนามหลวง รวมถึงในท้องถิ่นอื่นๆ ของประเทศไทยสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีวัฒนธรรมไทยเพื่อให้เป็นเอกลักษณ์แก่คนรุ่นหลังอย่างสร้างสรรค์ต่อไป

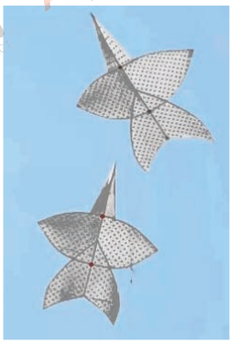

ข้อสอบเน้น การคิด

การอ่านข่าวให้มีประสิทธิภาพ หลังจากอ่านจบแล้ว นักเรียนคิดว่าควรตั้งคำถามใดกับตนเอง

(แนวตอบ

- *อ่านได้รวดเร็วและเข้าใจเนื้อเรื่องโดยตลอดหรือไม่*
- *สาระสำคัญของข่าวนี้คืออะไร เกิดขึ้นที่ไหน*
- *ข่าวนี้มีผลกระทบต่อตนเองหรือสังคมอย่างไร*
- *ข่าวนี้เป็นจริงหรือไม่ อย่างไร มีข้อความที่น่าเชื่อถือได้หรือไม่*

หากผู้อ่านตั้งคำถามและสามารถตอบคำถามได้ครบถ้วนก็จะทำให้การอ่านข่าวในแต่ละครั้งเกิดประสิทธิภาพสูงสุด)

ดอกเตอร์จ้อยมักให้สัมภาษณ์เสมอว่า เขาเติบโตร่ำเรียนหนังสือ และประสบผลสำเร็จในชีวิตได้ด้วยสติกเกอร์วิเศษ

"ทุกครั้งที่ผมเห็นคำนี้ติดอยู่ที่ไหน มันทำให้ผมรู้ว่าตัวเองยังโง่อยู่ และเมื่อผมรู้ว่าตัวเองโง่ ผมก็พยายามศึกษาเรื่องนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นบัญชี ศิลปะ เครื่องยนต์ ตอนเด็ก ๆ ผมมีสติกเกอร์วิเศษนี้หลายร้อยดวง เด็กคนอื่นเก็บตังค์ไว้ซื้อของเล่น แต่ผมเก็บตังค์เพื่อซื้อสติกเกอร์คนโง่มาใช้ตลอดวัยเด็ก และถึงทุกวันนี้ผมก็ยังจินตนาการเห็นสติกเกอร์คำนี้ติดอยู่บนเรื่องที่ผมไม่เข้าใจตลอดเวลา"

(ประภาส ชลศรานนท์ : คอลัมน์ นิทานล้านบรรทัด นิตยสาร a day ฉบับที่ ๑๖๗ ประจำเดือนกรกฎาคม)

จากนิทานข้างต้น คำสำคัญคือ "สติกเกอร์คนโง่" ความหมายโดยตรงของคำ "โง่" คือ "เขลา ไม่ฉลาด ไม่รู้" หากอ่านอย่างตรงไปตรงมา การติดสติกเกอร์เป็นการระบุว่าผู้ใช้เป็นคนโง่ แต่เมื่อตีความในการหาความหมายโดยนัยของคำ "สติกเกอร์คนโง่" ตีความได้ว่า "สติกเกอร์" เป็นสัญลักษณ์หรือเครื่องเตือนใจ การติด "สติกเกอร์คนโง่" บนสิ่งของที่เขาไม่รู้ว่ามีที่มาที่ไปอย่างไรทำให้เกิดความเพียรพยายามที่จะหาคำตอบ ดังนั้น การอ่านตีความนิทานเรื่องนี้จึงสรุปได้ว่า ความคิดหรือความเข้าใจว่าตนฉลาดนั้น ไม่ได้ช่วยส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จในชีวิต แต่ต้องระลึกอยู่เสมอว่ายังมีเรื่องอีกมากมายที่ตนยังไม่รู้ และต้องใช้ความพยายามเรียนรู้เพื่อหาคำตอบ

ตัวอย่าง การอ่านตีความจากบทร้อยแก้วประเภทบทความ

...เบื้องหน้าไกล ๆ นั้น หมอและพยาบาลในเครื่องแบบสีขาวยืนกระจายกันอยู่เป็นจุด ๆ กลิ่นฉุน ๆ ของแอลกอฮอล์โชยคลุ้ง ขณะครูประจำชั้นพยายามจัดพวกเราเป็นแถวตอนเรียงหนึ่ง ผมได้ยินเสียงหวาน ๆ ของคุณป้าพยาบาลดังแว่วมา "ไม่ต้องกลัวนะคะ เจ็บเท่ามดกัด[1]" ผมได้แต่แปลกใจ มดกัดยังไง เสียงร้องไห้ถึงได้ดังระงมขนาดนั้น! แถวฉีดวัคซีนเป็นแถวชนิดเดียวในประเทศไทยที่ไร้การแซงคิว ไม่มีใครคิดแซงคิวใคร เด็กไทยมารยาทดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนเมื่อต้องมาเข้าแถวรับการฉีดวัคซีน หลายคนยอมสละคิวให้เพื่อนอย่างไม่รู้สึกเสียดาย และเท่าที่เห็นเพื่อนๆ ก็มักเกรงใจ จับล็อกคนข้างหน้าไว้ไม่ยอมให้มันสละคิว ระหว่างโมงยามอันเลวร้าย ภาพเด็กนักเรียนวิ่งหนี (ตาย) ไปต่อท้ายแถวมีให้เห็นได้แทบจะตลอดเวลา แน่นอน ผมเป็นหนึ่งในเด็กเหล่านั้น ยิ่งแถวค่อย ๆ สั้น ขาผมก็ยิ่งสั่น รู้แหละครับว่ายังไงก็คงต้องโดนเหมือน ๆ กัน แต่ขอเวลา

หนังสือเล่มนี้เป็นสมบัติของสำนักพิมพ์ห้ามนำไปจำหน่ายหรือแจกจ่ายเพื่อการค้าอย่างเด็ดขาด

ขั้นสอน

วางแผนปฏิบัติ

ระหว่างทาง

4. ครูใช้คำถามกระตุ้นการวางแผนฝึกการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ ระบุข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และระบุข้อสังเกตความสมเหตุสมผลของงานเขียนประเภทชักจูง โน้มน้าวใจ เช่น
   - ใจความสำคัญจากข้อความที่ได้อ่านคืออะไร
   - นักเรียนมีวิธีการอย่างไรในการจำแนกว่าข้อความใดเป็นข้อเท็จจริง ข้อความใดเป็นข้อคิดเห็น
   - งานเขียนประเภทชักจูงหรือโน้มน้าวใจมักพบข้อความใดมากกว่ากันระหว่างข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็น
   - นักเรียนจะฝึกสังเกตความสมเหตุสมผลของงานเขียนประเภทชักจูงหรือโน้มน้าวใจด้วยวิธีใด อย่างไร

เกร็ดแนะครู

เมื่อนักเรียนฝึกปฏิบัติกิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรมแล้ว ควรตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ว่าบทความแสดงความคิดเห็นและบทความวิจารณ์แตกต่างกันอย่างไร ซึ่งการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวจะช่วยฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ การอ่านตีความ การจำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น การให้เหตุผล และทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้แก่นักเรียน

กิจกรรม สร้างเสริม

นักเรียนคัดสรรบทความแสดงความคิดเห็นแล้วใช้ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สรุปเนื้อหาของบทความ ตีความเจตนาของผู้เขียน วิเคราะห์ว่าบทความมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด แสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบอินโฟกราฟิกเป็นรายบุคคล

กิจกรรม ท้าทาย

นักเรียนคัดสรรบทความวิจารณ์แล้วใช้ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สรุปเนื้อหาว่าผู้เขียนวิจารณ์เกี่ยวกับเรื่องใด วิเคราะห์การให้เหตุผลหรือหลักทฤษฎีของผู้เขียน แสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบอินโฟกราฟิกเป็นรายบุคคล

นักเรียนควรรู้

[1] **เจ็บเท่ามดกัด** เป็นข้อความที่ใช้โวหารภาพพจน์กล่าวน้อยเกินจริงหรือเรียกว่า อวพจน์ เพื่อลดน้ำหนักอารมณ์ อาการ หรือความรู้สึกจากเดิมให้น้อยลง จากบริบทข้างต้น เป็นการกล่าวให้ผู้ฟังรู้สึกว่าการฉีดวัคซีนแทบจะไม่เจ็บเลย หรือหากเจ็บก็เป็นเพียงแค่มดที่มีขนาดเล็กกัดเท่านั้น แต่แท้จริงแล้วการฉีดวัคซีนสำหรับบางคนอาจจะไม่ได้เจ็บมากแต่อาจเจ็บกว่าการถูกมดกัดก็ได้ ดังนั้น จะเห็นว่าการใช้กลวิธีทางภาษาต่าง ๆ ไม่เพียงแต่ปรากฏในบทประพันธ์ แต่เกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวันจนบางครั้งผู้รับสารอาจถูกโน้มน้าวใจโดยไม่รู้ตัว

ขั้นสอน

วางแผนปฏิบัติ

5. นักเรียนศึกษาคำถามกระตุ้น แล้ววางแผนวิเคราะห์การฝึกปฏิบัติ โดยแบ่งกลุ่มในชั้นเรียน ดังนี้
   1. กลุ่มวิเคราะห์เพื่อจับใจความสำคัญจากเอกสารทั่วไป
   2. กลุ่มวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
   3. กลุ่มระบุข้อสังเกตความสมเหตุสมผลของงานเขียนประเภทชักจูง โน้มน้าวใจ

เกร็ดแนะครู

ครูควรสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับบทความประเภทต่างๆ เช่น บทความทางวิชาการ เพื่อสร้างพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจให้แก่นักเรียน บทความทางวิชาการ เป็นบทความที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับวิชาการที่เป็นความรู้เฉพาะด้าน โดยผู้เขียนจะต้องมีความรู้ ความสนใจหรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และมีหลักฐานอ้างอิงที่ถูกต้องชัดเจน เช่น ตัวเลขทางสถิติ ผลการทดลองที่ได้รับการรับรองแล้ว รวมถึงผู้เขียนจะต้องแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะแนวคิดหรือความรู้ใหม่ๆ ให้แก่ผู้อ่านเพื่อเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาหรือวงวิชาการต่อไปในอนาคต ดังนั้นแล้วบทความทางวิชาการจึงประกอบไปด้วยข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ซึ่งบทความทางวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือหรือมีความสมเหตุสมผลจะต้องประกอบด้วยข้อเท็จจริงอัตราส่วนที่มากกว่าข้อคิดเห็น

ทำใจอีกหน่อยจะได้มั้ย สำหรับผมในตอนนั้น การหนีออกมาต่อท้ายแถวไม่ใช่เรื่องเลวร้าย จริงอยู่มันเป็นการกระทำที่ออกจะน่าอาย แต่ไม่ว่าอย่างไร มันก็ยังน่าอายน้อยกว่าเพื่อน ๆ อีกหลายคนที่วิ่งหนีไปซะไกล เท่าที่ครูประจำชั้นตามจับกลับมาได้ ส่วนใหญ่หนีไปหลบกันอยู่ในห้องน้ำหลังโรงเรียน

ถ้าได้มาเห็นการต่อแถวฉีดวัคซีนของเด็กประถม คุณจะต้องหัวเราะด้วยความตลกขบขัน นึกถึงตัวเองในตอนนั้นผมยังอดหัวเราะออกมาไม่ได้ เหล่าเด็กน้อยผู้ไม่ประสีประสา ทุกคนพยายามแก้ปัญหากันอย่างกล้า ๆ กลัว ๆ แต่ผู้ใหญ่อย่างเราจัดการกับความกลัวได้ดีกว่าเด็กประถมเหล่านั้นจริงหรือ?

ในแต่ละวัน เรามีเรื่องให้กลัวกันมากมาย กับบางเรื่องเราพอหลบเลี่ยงได้ แต่หลายเรื่องไม่ต่างกับการเข้าแถวฉีดวัคซีน เรารู้ว่าอย่างไรเราก็ต้องเผชิญหน้ากับมันเข้าสักวัน บางคนกลัวความมืด บางคนกลัวความสูง บางคนกลัวที่แคบ บางคนกลัวการพูดในที่ชุมชน บางคนกลัวที่จะรับรู้ความจริงบางอย่าง บางคนกลัวที่จะบอกความจริงบางอย่างกับใครสักคน บางคนกลัวความเปลี่ยนแปลงในชีวิต บางคนกลัวที่จะต้องตัดสินใจเรื่องสำคัญ ความกลัวเหล่านี้ยืนโบกมือทักทายเราอยู่ข้างหน้า กลิ่นของมันที่โชยมา สร้างความกลัวให้เราได้ไม่ต่างกับกลิ่นแอลกอฮอล์ตอนยืนต่อแถวฉีดวัคซีน

เมื่อต้องเผชิญกับความกลัว บ่อยครั้งเรามักทำตัวเหมือนเด็กประถม กี่ครั้งที่เราวิ่งวนกลับไปต่อท้ายแถว กี่หนที่เราอ้างกับตัวเองว่าต้องการเวลาทำใจ ยิ่งเราขยับเข้าใกล้สิ่งที่กลัวมากเท่าไร เวลาทำใจก็ดูเหมือนจะไม่เคยพอ ทุกครั้งที่ขยับเข้าไปใกล้ เราตัดสินใจทำในสิ่งที่ไม่ต่างจากเด็กเหล่านั้น เราวิ่งหนีกลับไปต่อท้ายแถว ครั้งแล้ว-ครั้งเล่า-ครั้งแล้ว-ครั้งเล่า...

ไม่แน่ใจว่าวันนั้นผมวนไปต่อท้ายแถวกี่รอบ เพื่อนคนแล้วคนเล่ากุมต้นแขนเดินสวนออกไป ยิ่งแถวสั้นลงเท่าไร กลิ่นแอลกอฮอล์ก็ดูจะยิ่งฉุนขึ้นเท่านั้น ผมกำลังคิดว่าจะวิ่งหนีออกไปอีกสักรอบดีไหม ตอนนั้นเองเพื่อน ๒ คน ข้างหน้าก็ชิงตัดหน้าด้วยการวิ่งหนีออกไปพร้อมกัน นั่นทำให้ผมกลายมาเป็นหัวแถวโดยไม่รู้ตัว! ช่วงเวลาเข้าด้ายเข้าเข็มคือช่วงเวลาก่อนโดนเข็มเข้า

การต้องเผชิญหน้ากับป้าพยาบาลในระยะประชิดเป็นความรู้สึกที่ยากจะบรรยาย ผมได้แต่หลับตาปี๋ กัดฟันแน่นด้วยความเสียวไส้ ใบหน้าผมเหยเก ขณะถกแขนเสื้อขึ้นอย่างไม่เต็มใจ คุณป้าพยาบาลป้ายสำลีโชกแอลกอฮอล์บนต้นแขนของผม มันเย็นวาบจนใจสะท้าน ความคิดผมตอนนั้นคือยิ่งเนื้อเย็นเท่าไร ความรู้สึกตอนที่เข็มเสียดผ่านมันเข้าไปน่าจะยิ่งชัดเจนขึ้นเท่านั้น ฉึก! บทเรียนสำคัญที่ผมค้นพบในวันนั้น ระดับความกลัวจะสูงที่สุด "ก่อนที่" เราจะได้สัมผัสกับสิ่งที่เรากลัว

การโดนฉีดยาไม่เจ็บอย่างที่คิด แน่นอน มันเจ็บกว่ามดกัดแน่ ๆ แต่มันไม่ได้มากมายอย่างที่ผมเคยจินตนาการไว้ หลังจากวันนั้น ครั้งต่อมาที่ถูกฉีดยาผมก็ยังกลัวอยู่ดี เพียงแต่คราวนี้มันเป็น

ทบทวนเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะการอ่านตีความ จาก PowerPoint ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 ตอนที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การอ่านในชีวิตประจำวัน

สื่อ Digital

PowerPoint

https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPTHM10

ข้อสอบเน้น การคิด

ข้อใดไม่ต้องอาศัยการตีความ

1. ฉันคิดว่าอีกไม่นานเธอคงได้นั่งเก้าอี้ผู้จัดการสาขาแน่นอน
2. นายชัยทัศน์นี่สบายจริง คาบช้อนเงินช้อนทองมาเกิด
3. เพราะเลือกรักคนผิดแท้ ๆ ทุกวันนี้เลยต้องมานั่งร้องไห้
4. ทางเดินข้างหน้าอาจจะขรุขระสักหน่อย แต่เราต้องผ่านมันไปให้ได้

(วิเคราะห์คำตอบ เมื่อพิจารณาจากตัวเลือกข้อ 1. "ได้นั่งเก้าอี้ผู้จัดการสาขา" ตีความหมายได้ว่า ได้รับตำแหน่งให้เป็นผู้จัดการสาขา ส่วนข้อ 2. "คาบช้อนเงินช้อนทองมาเกิด" ตีความหมายได้ว่า การเกิดมาแล้วมีฐานะที่ร่ำรวย และข้อ 4. ข้อความ "ทางเดินข้างหน้าอาจขรุขระสักหน่อย" ตีความหมายได้ว่า การดำเนินชีวิตในอนาคตไม่ได้เรียบง่ายเสมอไป ดังนั้น จึงตอบข้อ 3.)

ความกลัวที่แตกต่างออกไป คราวนี้ผมรู้แล้วว่าจะเจอกับอะไร เข็มที่ทิ่มเนื้อเข้าไปให้ความรู้สึกเจ็บแบบไหน ผมไม่ต้องคอยสร้างภาพอันเลวร้าย แล้วมากลัวภาพเลวร้ายที่ตัวผมสร้างมันขึ้นมาเอง ไอน์สไตน์กล่าวไว้ว่า "จินตนาการสำคัญกว่าความรู้" ผมว่ามันใช้ได้กับเรื่องส่วนใหญ่ แต่ไม่ใช่กับความกลัว กับเรื่องความกลัว, ความรู้สำคัญกว่าจินตนาการ

ก่อนหน้านี้ผมหนีทุกสิ่งที่ผมกลัว ผมคิดว่าการหนีคือการแก้ปัญหา แต่คิดหาทางหนีทีไรผมก็หาทางหนีทีไล่ไม่เคยเจอ การหนีอาจแก้ปัญหาได้เพียงชั่วคราว การหนีอาจให้เวลาเราทำใจ แต่การหนีไม่เคยทำให้ความกลัวนั้นหายไป เพราะการหนีไม่เคยทำให้เราเข้าใจสิ่งที่เรากลัว วันนั้นผมเดินกุมต้นแขนออกมา ไม่ลืมที่จะยักคิ้วหลิ่วตาให้กับเพื่อน ๆ ที่ยังยืนขาสั่นอยู่ในแถว หลังฉีดวัคซีนวันนั้น ไหล่ผมเจ็บจนยกแขนไม่ขึ้นไปอีกหลายวัน ถึงอย่างนั้นผมก็รู้สึกว่ามันเป็นความเจ็บปวดที่คุ้มค่า อย่างที่คุณป้าพยาบาลบอกพวกเราในวันนั้น "ภูมิคุ้มกันนี้จะอยู่กับพวกเธอตลอดไป" แปลกดี, สิ่งที่ทำให้เราหายกลัวก็คือสิ่งเดียวกับที่ทำให้เรากลัวนั่นเอง

ที่ผ่านมา ความกลัวอาจทำให้เราเดินกลับไปต่อท้ายแถวครั้งแล้วครั้งเล่า เราเสียเวลากับการวนอยู่อย่างนั้นไปไม่รู้เท่าไร อย่างไรก็ตาม นั่นไม่ใช่สิ่งที่เราต้องมานั่งเสียดาย อันที่จริง นั่นคือช่วงเวลาที่เราสามารถเรียนรู้อะไรได้มากมายเกี่ยวกับความกลัวของเราเอง แต่ละรอบที่เราหนีไปยืนท้ายแถว แต่ละครั้งที่เราพยายามถอยห่างจากความกลัวของตัวเอง เราจะค่อย ๆ เรียนรู้ได้เองว่ามันไม่มีประโยชน์อะไร แถวที่เราต่อจะค่อย ๆ สั้นเข้า และไม่ว่าอย่างไร เราก็ต้องขยับไปยืนที่หัวแถวอยู่ดี ช่วงเวลาเหล่านี้จะค่อย ๆ ทำให้เราตัดสินใจได้ และในที่สุด เราจะถกแขนเสื้อขึ้นมาและ "กล้า" เดินเข้าหาคุณป้าพยาบาลด้วยตัวเอง ความกลัวกลัวความกล้า แต่ความกล้าไม่ใช่ความสามารถในการเผชิญหน้ากับความกลัว ความกล้าคือความสามารถในการเผชิญหน้ากับความจริง

(คุณากร วรวรรณธนะชัย :

ปรับจากคอลัมน์ โลกประจำตัว นิตยสาร a day ฉบับที่ ๑๖๔ ประจำเดือนเมษายน)

จากบทความ เหตุการณ์การฉีดวัคซีนในวัยเด็ก เป็นประสบการณ์วัยเด็กที่ผู้เขียนเล่าอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเด็ก ๆ กลัวในสิ่งที่ตนเองไม่รู้หรือไม่มีประสบการณ์ จึงหาทางหลบเลี่ยง แต่ผู้เขียนได้หาความหมายโดยนัยของประสบการณ์ในวัยเด็กดังกล่าว โดยสรุปว่า "ความกล้าคือความสามารถในการเผชิญหน้ากับความจริง" ดังนั้น จึงตีความบทความนี้ได้ว่า ในชีวิตหนึ่ง ๆ ของมนุษย์จะต้องเผชิญหน้ากับความจริง ไม่อาจเลี่ยงหลบได้ และสิ่งที่จะทำให้ก้าวออกไปเผชิญหน้าคือความกล้า

หนังสือเนื้อในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการใช้งานสื่อสิทธิ

ขั้นสอน

ลงมือปฏิบัติ

ระหว่างทาง

6. ครูกำหนดเอกสารงานเขียนที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ เช่น เอกสารคู่มือการรับประทานยาลดน้ำหนัก ตัวอย่างสารคดี ตัวอย่างบทโฆษณา
7. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาตัวอย่างบทวิเคราะห์ตามกลุ่มของตน แล้วฝึกปฏิบัติตามแบบ เมื่อทำเสร็จให้นักเรียนหมุนเวียนให้ครบทุกประเด็น
8. ขณะที่นักเรียนฝึกปฏิบัติ ครูสังเกตและอาจให้คำแนะนำเพิ่มเติม
9. นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน แล้วออกมานำเสนอผลงานการฝึก โดยสรุปเป็นข้อมูลกลุ่ม

เกร็ดแนะครู

เมื่อครูให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรมแล้ว ควรสุ่มเรียกชื่อนักเรียนออกมาแสดงผลการวิเคราะห์ในเบื้องต้น แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน การปฏิบัติกิจกรรมจะทำให้นักเรียนมีหลักเกณฑ์สำหรับพิจารณาความน่าเชื่อถือของข่าวที่อ่านในชีวิตประจำวัน

กิจกรรม สร้างเสริม

นักเรียนเลือกศึกษาข่าวเศรษฐกิจคนละ 1 ข่าว ใช้ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สรุปเนื้อหา พิจารณาว่าเนื้อหาของข่าวประกอบขึ้นจากข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อสนับสนุนอยู่ในอัตราส่วนเท่าใด โดยส่งผลอย่างไรต่อความน่าเชื่อถือของข่าว แสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบใบงานสร้างสรรค์เป็นรายบุคคล พร้อมแนบสำเนาข่าวส่งครู

กิจกรรม ท้าทาย

นักเรียนเลือกศึกษาข่าววิชาการคนละ 1 ข่าว ใช้ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สรุปเนื้อหา พิจารณาว่าเนื้อหาของข่าวประกอบขึ้นจากข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อสนับสนุนอยู่ในอัตราส่วนเท่าใด โดยส่งผลอย่างไรต่อความน่าเชื่อถือของข่าว แสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบใบงานสร้างสรรค์เป็นรายบุคคล พร้อมแนบสำเนาข่าวส่งครู

สื่อ Digital

PowerPoint

ฝึกทักษะเกี่ยวกับการอ่านตีความ จาก PowerPoint ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 ตอนที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การอ่านในชีวิตประจำวัน https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPTHM10

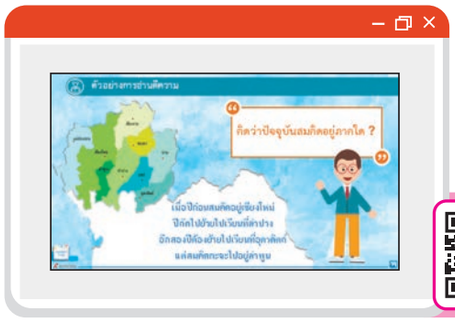

ขั้นสอน

พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ

10. นักเรียนค้นคว้างานเขียนประเภทชักจูงและโน้มน้าวที่น่าสนใจ เพื่อนำมาอ่านจับใจความสำคัญ วิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น รวมถึงระบุความสมเหตุสมผล โดยจัดทำเป็นใบความรู้อย่างสร้างสรรค์เป็นรายบุคคล
11. ครูอาจใช้สถานการณ์จำลอง และวิธีแสดงบทบาทสมมติในการปฏิบัติตามคู่มือแนะนำหรือวิธีปฐมพยาบาลคนเป็นลมชัก คนตกน้ำ การถนอมอาหาร

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน การจับใจความสำคัญ การระบุข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น การระบุข้อสังเกตและความสมเหตุสมผลของงานเขียนประเภทชักจูง โน้มน้าวใจ

๓ การอ่านและปฏิบัติตามเอกสารคู่มือ

นอกจากการอ่านจะเป็นเครื่องมือที่ใช้แสวงหาความรู้และความบันเทิงแล้ว การอ่านยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้อ่านปฏิบัติตนในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เช่น การอ่านเอกสารคู่มือแนะนำวิธีการใช้งานของเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ซึ่งอาจเรียบเรียงในลักษณะความเรียง แผนผัง แผนภาพ รูปภาพ ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น แผ่นพับ ใบปลิว เว็บไซต์ โดยมีแนวทางการอ่านดังนี้

๑) อ่านอย่างช้าๆ เพื่อให้เข้าใจว่า เอกสารนั้นให้ปฏิบัติอะไร อย่างไร ไม่ควรคาดเดาเอง

๒) ถ้าไม่เข้าใจคำแนะนำ หรือคำสั่งให้สอบถามจากผู้รู้ หรือโทรศัพท์ถาม call center

๓) ปฏิบัติตามคำสั่ง คำแนะนำอย่างช้า ๆ ทุกประการ

สิ่งสำคัญของการอ่านเพื่อปฏิบัติตามเอกสารคู่มือ คือ การอ่านอย่างละเอียด รอบคอบ ไม่อ่านแบบผ่าน ๆ หรือคาดเดาเอง เพราะหากความผิดพลาดเกิดขึ้นอาจส่งผลเสียทั้งต่อตนเองและผู้อื่นได้

๔ มารยาทการอ่าน

มารยาทเป็นวัฒนธรรมทางสังคม เป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม ซึ่งสังคมยอมรับและยกย่อง มารยาทการอ่านจึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรละเลย เพราะจะทำให้ผู้ปฏิบัติเป็นผู้อ่านที่น่าชื่นชม นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงถึงการมีสัมมาคารวะต่อสถานที่อีกด้วย ซึ่งมารยาทการอ่านที่ควรปฏิบัติ เช่น

๑) การอ่านออกเสียงโดยไม่ได้เป็นการอ่านให้ผู้อื่นฟัง ไม่ควรอ่านเสียงดัง โดยเฉพาะการอ่านในห้องสมุดไม่ควรอ่านออกเสียง เพราะจะเป็นการรบกวนผู้อื่น

๒) อ่านให้ถูกต้องตามกาลเทศะ เช่น ไม่อ่านหนังสือเมื่ออยู่ในวงสนทนา ขณะฟังบรรยาย

๓) ใช้หนังสือด้วยความระมัดระวัง ไม่พับฉีกให้ชำรุดเสียหาย รวมถึงไม่ขีดเขียนวาดรูป

๔) ไม่ถือวิสาสะหยิบหนังสือของผู้อื่นมาอ่านโดยไม่ได้รับอนุญาต

๕) ไม่อ่านสิ่งที่เป็นงานเขียนส่วนตัวของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต เช่น บันทึกส่วนตัว

๖) ไม่รับประทานอาหารขณะอ่านหนังสือ เพราะจะทำให้หนังสือเปรอะเปื้อน เกิดความสกปรก

๗) เมื่ออ่านหนังสือในห้องสมุด หรือสถานที่ซึ่งจัดไว้ให้อ่านหนังสือโดยเฉพาะต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสถานที่นั้นอย่างเคร่งครัด

การอ่านตีความ คือ การอ่านเพื่อฝึกทักษะการคิด ผู้อ่านควรรู้ความหมายของคำศัพท์ต่างๆ ทั้งความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย เพื่อสามารถแปลความและตีความได้ อาจกล่าวได้ว่า การอ่านตีความเป็นการฝึกทักษะการคิดและการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการอ่านระดับสูงต่อไป นอกจากนี้ การเป็นผู้มีความสามารถในการอ่านอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีมารยาทการอ่านด้วย เพราะมนุษย์ต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม หากผู้ใดผู้หนึ่งมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมย่อมส่งผลกระทบต่อส่วนรวม

หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยเนื้อหาและมารยาทในการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปสาระสำคัญ ตอนที่ ๑ หน่วยที่ ๒
การอ่านในชีวิตประจำวัน

สื่อ Digital

คลิปอักษรเรียนสรุป

ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการอ่านในชีวิตประจำวัน จากคลิปอักษรเรียนสรุป หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การอ่านในชีวิตประจำวัน https://www.aksorn.com/qrcode/TMAOLTHM10001

ข้อสอบเน้น การคิด

บุคคลในข้อใดปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันโรคโควิด 19 ได้อย่างถูกต้อง

1. ชนิษฐาใช้ช้อนกลางตักอาหารเสมอจนเป็นนิสัย
2. เขมรินทร์เก็บตัวอยู่แต่ในบ้านเพราะกลัวจะติดเชื้อโรคจากผู้อื่น
3. ณภัทรพ่นแอลกอฮอล์บนร่างกายเพื่อฆ่าเชื้อไวรัสภายในร่างกาย
4. ทวีศักดิ์รับประทานวิตามินหรือสมุนไพรเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงช่วยป้องกันโรคโควิด 19

(วิเคราะห์คำตอบ แนวทางการป้องกันโรคโควิด 19 ที่ถูกต้อง คือ การรับประทานอาหารที่ปรุงสุกใหม่ๆ ใช้ช้อนกลางตักอาหาร และรักษาความสะอาดด้วยการล้างมือ ดังนั้น จึงตอบข้อ 1.)

คำถาม พัฒนาการคิด

๑. ในชีวิตประจำวันนักเรียนต้องอ่านอะไรบ้าง จงยกตัวอย่าง และการอ่านนั้นก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนอย่างไร

๒. นักเรียนคิดอย่างไรกับคำกล่าวของ อ.ศิลป์ พีระศรี ที่ว่า “นายไม่อ่านหนังสือ นายจะรู้อะไร”

๓. การไม่มีมารยาทการอ่าน ส่งผลเสียอย่างไรต่อตนเองและส่วนรวม จงยกตัวอย่างสถานการณ์

กิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก

สมรรถนะสำคัญสำหรับผู้เรียน

ความสามารถด้าน
- ✓ การคิด
- ✓ การใช้ทักษะชีวิต
- ✓ การสื่อสาร
- ○ การแก้ปัญหา
- ○ การใช้เทคโนโลยี

๑. ตีความและสรุปสาระสำคัญจากข่าวหรือเหตุการณ์สำคัญที่น่าสนใจและน่าเชื่อถือในแต่ละวัน วันละ ๑ ข่าว บันทึกลงสมุด แล้วจับคู่กับเพื่อนเพื่อแลกเปลี่ยนกันอ่านและพูดแสดงความคิดเห็นจากการอ่าน

๒. แบ่งกลุ่ม สืบค้นสื่อต่าง ๆ ที่มีลักษณะโน้มน้าว เช่น ป้ายโฆษณา ป้ายหาเสียง หรืออื่น ๆ จากแหล่งต่าง ๆ ร่วมกันอ่าน แล้ววิเคราะห์การใช้ภาษา จากนั้นออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

๓. แบ่งกลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มอ่านฉลากยา คำแนะนำบนสินค้าผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ แล้วร่วมกันวิเคราะห์ว่า การอ่านประเภทนี้มีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร

หนังสือเล่มนี้เป็นสื่อสร้างสรรค์ของกรมวิชาการ
เน้นการอ่านเพื่อการเรียนรู้ที่ดี

ขั้นประเมิน

1. ครูสังเกตการสนทนา และการตอบคำถามการฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่ม
2. ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. ครูประเมินผลงานการอ่านงานเขียน
4. ครูประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
5. ครูประเมินความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

แบบประเมิน

แนวตอบ คำถามพัฒนาการคิด

1. *อ่านข่าวสารประจำวันจากสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น ข่าวการศึกษา ข่าวสังคม ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวอาชญากรรม ข่าวสภาพอากาศ ซึ่งการอ่านข่าวสารประจำวันทำให้รับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และเตรียมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้น อีกทั้งยังทำให้ได้รับองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่อาจนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้*
2. *นักเรียนตอบได้หลากหลาย โดยครูพิจารณาจากเหตุผลประกอบ เช่น หากตอบว่า ไม่เห็นด้วย อาจให้เหตุผลว่า เนื่องจากในปัจจุบันการเรียนรู้หรือการมีความรู้รอบด้าน ไม่เพียงอ่านในสื่อสิ่งพิมพ์หรือหนังสือเท่านั้น แต่สามารถค้นคว้าข้อมูลหรือความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด เว็บไซต์ให้ความรู้ รวมไปถึงการทดลองปฏิบัติเรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือทำ*
3. *การไม่มีมารยาทการอ่าน จะส่งผลเสียต่อสังคม กล่าวคือ เมื่ออยู่ในที่สาธารณะการกระทำที่ไม่มีมารยาทต่าง ๆ ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน เช่น การอ่านออกเสียงดังรบกวนผู้อื่น การหยิบหนังสือผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต การยืมหนังสือสาธารณะแต่ไม่ระมัดระวังจนชำรุดหรือเสียหาย สิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดผลเสียกลับสู่ตนเองด้วย กล่าวคือ การไม่เป็นที่ยอมรับทางสังคม เพราะการปฏิบัติเหล่านั้นเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และยังเป็นการแสดงถึงการไม่มีสัมมาคารวะต่อสถานที่อีกด้วย*

ตอนที่ ๒ การพัฒนาทักษะการเขียน

หน่วยที่ ๑

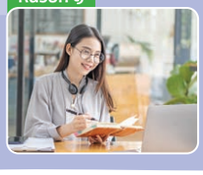

หน่วยที่ ๒

หน่วยที่ ๓

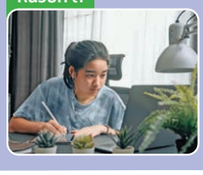

นานาประเทศล้วน นับถือ
คนที่รู้หนังสือ แต่งได้
ใครเกลียดอักษรคือ คนป่า
ใครเยาะกวีไซร้ แน่แท้คนดง

(พระนลคำหลวง : พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว)

หนังสือหนังสือประกอบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เพื่อการพัฒนาทักษะ

เกร็ดแนะครู

การเรียนการสอนในตอนที่ 2 การพัฒนาทักษะการเขียน ครูควรเริ่มต้นจากการสร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการเขียน โดยชี้ให้เห็นว่า งานเขียนที่ดีนั้นต้องเสนอแนวคิดผ่านการใช้ถ้อยคำสำนวนโวหาร ดังนั้นครูควรออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะโดยให้นักเรียนได้ฝึกเขียนในหัวข้อและรูปแบบที่หลากหลายอย่างสม่ำเสมอ จากนั้นนำมาประเมินร่วมกันเพื่อสังเกตพัฒนาการของนักเรียน รวมถึงเสนอแนะข้อควรปรับปรุงแก้ไข

เมื่อนักเรียนได้ศึกษาเนื้อหาในตอนที่ 2 แล้ว นักเรียนจะสามารถนำความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปฏิบัติการเขียนที่เกิดจากการร่วมกันสืบค้นความรู้กับเพื่อน ๆ และคำชี้แนะของครูไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะการเขียน และสร้างงานเขียนให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงประเมินผลงานการเขียนของตนเองและผู้อื่นอย่างมีเหตุผล น่าเชื่อถือ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

การเขียนสื่อสารด้วยถ้อยคำ

การเขียนเป็นทักษะพื้นฐานของการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาการศึกษารายวิชาต่างๆ ที่มีความละเอียดลึกซึ้ง ผู้ที่ใช้ถ้อยคำประกอบการเขียนได้สละสลวยถูกต้อง สามารถสร้างสรรค์เป็นวิชาชีพได้ แต่ประโยชน์ที่สำคัญที่สุด คือ การเขียนช่วยลำดับความคิดในการสื่อสาร ผู้ที่รับสารจะเข้าใจในเนื้อหาและจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจน ดังนั้น การเขียนจึงเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ

ตัวชี้วัด

ท ๒.๑ ม.๑/๑, ๒, ๙

- คัดลายมือตัวบรรจงครึ่งบรรทัด
- เขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสม และสละสลวย
- มีมารยาทในการเขียน

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- การคัดลายมือด้วยตัวบรรจงครึ่งบรรทัดตามแบบตัวอักษรไทย
- การเขียนสื่อสาร
- มารยาทในการเขียน

ครูสังเกตพัฒนาการเขียนสื่อสารด้วยถ้อยคำ เพื่อความสำเร็จในการเรียนรู้

กระบวนการความรู้ ความเข้าใจ

ขั้นนำ

ครูชวนนักเรียนสนทนาแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับความหมายคำว่า ลายมือ และที่มาและพัฒนาการของอักษรไทย โดยอาจใช้ภาพประกอบ

ขั้นสอน

การสังเกต ตระหนัก

1. ครูให้นักเรียนสังเกตตัวอย่างการคัดลายมือและความหมายจากวรรคทอง จากวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม ความว่า

> *"ลูกผู้ชายลายมือนั้นคือยศ*
> *เจ้าจงอดส่าห์ทำสม่ำเสมียน"*

2. ครูยกข้อความสนับสนุนความสำคัญของลายมือ ความว่า "ว่าไปแล้วการจะรักษาภาษาไทยนั้น ไม่ใช่ว่าจะมีแต่ความถูกต้องของหลักภาษาหรือการใช้ภาษาแต่เพียงประการเดียว ถ้าจะแก้ไขปัญหาทางภาษาให้ทั่วถึง ควรจะแก้ไปถึงเรื่องลายมือด้วย"
3. ครูอธิบายทบทวนความหมายคำว่า "ลายมือ" ว่า มิใช่ตัวหนังสือที่เขียนแต่ความหมาย แต่หมายรวมถึง การเขียนที่ถูกต้อง น่าอ่าน และสื่อสารได้ชัดเจน
4. ครูอธิบายเชื่อมโยงวิวัฒนาการการเขียนจากลายมือสู่การใช้เครื่องพิมพ์จนกระทั่งการใช้เสียงสั่งพิมพ์เป็นข้อความ โดยทั้งหมดยังคงเรียกว่า "การเขียน"

เป้าหมาย การเรียนรู้

การเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้นี้ ประกอบด้วยการคัดลายมือ การเขียนสื่อสารด้วยถ้อยคำ และมารยาทในการเขียน โดยเป้าหมายสำคัญ คือ นักเรียนจะต้องมีทักษะด้านการเขียนที่มีประสิทธิภาพ มีลายมือที่สวยงาม ถูกต้องตามรูปแบบ มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำเพื่อการสื่อสาร โดยคำนึงถึงความเหมาะสม จุดประสงค์ และมีมารยาทในการเขียน

การบรรลุเป้าหมายดังกล่าว นักเรียนควรศึกษาลักษณะของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ตามรูปแบบที่เป็นมาตรฐาน หมั่นฝึกฝนการคัดลายมือ และนำไปใช้สร้างความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำ เพื่อการสื่อสาร และมีมารยาทในการเขียน

สื่อ Digital

PowerPoint

ใช้คำถามกระตุ้นความสนใจ จาก PowerPoint ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 ตอนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การเขียนสื่อสารด้วยถ้อยคำ https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPTHM10

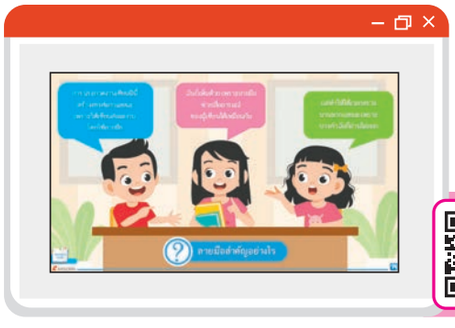

ขั้นสอน

การสังเกต ตระหนัก

5. ครูยกตัวอย่างลายมือรูปแบบต่าง ๆ เช่น ลายมือที่สวยงามแต่อ่านยาก ลายมือไม่สวยงามแต่พออ่านออก หรือลายมือสวยงาม อ่านง่าย
6. ครูอธิบายทบทวนการคัดลายมือโดยให้ดูตัวอย่างรูปแบบพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และเครื่องหมายต่าง ๆ ทั้งแบบอาลักษณ์และแบบราชบัณฑิต
7. นักเรียนร่วมกันซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการคัดลายมือ

๑ ลายมือกับการเขียนสื่อสาร

การคัดลายมือ เป็นการฝึกเขียนเบื้องต้นที่จำเป็นต้องฝึกมือตั้งแต่เยาว์วัยให้เคยชินกับการเขียนที่สวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อย เพราะเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การเขียนได้ถูกต้องคล่องแคล่ว รวดเร็ว สวยงาม น่าอ่าน บางคนคิดว่าลายมือไม่สำคัญนัก ถ้าการเขียนนั้นมีเนื้อเรื่องดี มีการแสดงความคิดเห็น ลีลาและสำนวนโวหารดีก็เพียงพอแล้วถือเป็นความเข้าใจที่ผิด เพราะถ้าลายมืออ่านไม่ออก ไม่ชัดเจน ผู้อ่านก็อ่านไม่ออกทำให้ไม่เข้าใจ ไม่ทราบคุณค่าของข้อเขียนว่าดีอย่างไร

๑.๑ ความสำคัญของการคัดลายมือ

สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ* กล่าวถึงความสำคัญของการคัดลายมือว่า “เป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด หากการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้นั้นเป็นลายมือที่หวัดจนอ่านไม่ออก การเขียนนั้นก็ไร้ค่า เกิดเป็นคนไทยจึงควรเขียนอักษรไทยให้ถูกต้อง รวดเร็ว สวยงาม น่าอ่าน”

๑.๒ จุดประสงค์ของการคัดลายมือ

การคัดลายมือมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาไปสู่ทักษะการเขียน การฝึกคัดลายมือจึงมีจุดประสงค์สำคัญ ๆ ดังนี้

๑) เพื่อฝึกการเป็นผู้ที่มีสมาธิในการเขียนตัวอักษรไทย

๒) เพื่อให้เขียนตัวหนังสือไทยได้ถูกต้องตามหลักวิธีการต่าง ๆ

๓) เพื่อให้รู้จักการจัดระเบียบ การเว้นวรรคและเว้นช่องไฟได้ประณีตและมีความสม่ำเสมอ ทำให้อ่านง่าย ดูสบายตา

๔) เพื่อให้รู้จักสังเกตแบบอย่างตัวอักษรที่ถูกต้องสวยงามและนำไปเป็นตัวอย่างในการเขียนได้ต่อไป

๕) เพื่อให้มีความภาคภูมิใจ ศรัทธา และรักการเขียนภาษาไทยอันเป็นมรดกและภาษาประจำชาติไทย

๑.๓ รูปแบบตัวอักษรไทย

ตัวอักษรไทยที่ใช้คัดลายมือในปัจจุบันมีหลายรูปแบบที่นิยมคัด เช่น แบบอาลักษณ์ แบบหัวกลม แบบตัวเหลี่ยม แบบราชบัณฑิต

* ปัจจุบัน คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หนังสือเล่มนี้อยู่ในระหว่างกระทรวงการอุดมศึกษา เมื่อหาอาจมีการปรับปรุงแก้ไข

เกร็ดแนะครู

ครูควรปลูกฝังเจตคติที่ดีต่ออักษรไทย โดยสร้างสภาพแวดล้อมหรือจัดกิจกรรมที่สนับสนุนให้นักเรียนรู้สึกว่า การคัดลายมือเป็นเรื่องที่สนุกน่าสนใจ เช่น อาจจัดกิจกรรมสร้างภาพจากตัวอักษร แนะนำเกมหรือแอปพลิเคชันสำหรับการฝึกคัดลายมือ เพื่อให้นักเรียนรู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คุณค่าของตัวอักษรไทยคงอยู่ เมื่อตระหนักถึงคุณค่าและการนำไปใช้ อักษรไทยก็จะคงอยู่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมต่อไป

สื่อ Digital

PowerPoint

เรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวอักษรไทย จาก PowerPoint ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 ตอนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การเขียนสื่อสารด้วยถ้อยคำ https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPTHM10

ข้อสอบเน้น การคิด

ข้อใดกล่าวผิดเกี่ยวกับการคัดลายมือ

1. เมื่อเขียนผิดให้ขีดฆ่าแทนการลบ เพราะกระดาษจะสะอาดกว่า
2. การเว้นช่องไฟต้องสม่ำเสมอ แม้ว่าตัวอักษรจะมีขนาดไม่เท่ากัน
3. การเขียนตัวอักษรจะต้องมีความสูงเท่ากัน มีช่องไฟเท่ากัน และอยู่ในแนวเดียวกัน
4. การเขียนสระมีทั้งที่วางไว้ด้านหน้า ด้านหลัง และด้านบนพยัญชนะ จึงต้องระมัดระวังวางให้ถูกตำแหน่ง

(วิเคราะห์คำตอบ จากการพิจารณาตัวเลือก ข้อ 2.ข้อ 3. และข้อ 4. เป็นวิธีการกล่าวถึงการคัดลายมือที่ควรปฏิบัติ ส่วนข้อ 1. ที่ถูกต้อง คือ เมื่อเขียนผิดจำเป็นต้องลบรอยเก่าให้สะอาดเรียบร้อยก่อน และไม่ควรขีดฆ่า เพราะต้องระมัดระวังเรื่องความสะอาด ดังนั้นจึงตอบข้อ 1.)

รูปแบบอักษรไทย แบบอาลักษณ์ ①

(คัดตัวบรรจงครึ่งบรรทัด)

ลักษณะพยัญชนะ

ก ข ฃ ค ฅ ฆ ง จ ฉ

ช ซ ฌ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ

ณ ด ต ถ ท ธ น บ ป

ผ ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ล

ว ศ ษ ส ห ฬ อ ฮ

ลักษณะสระ

ะ ั า ำ ิ ี ึ ื

ุ ู เ แ ็ โ ใ ไ

ๆ ฤ ฤๅ ฦ ฦๅ ์

ลักษณะรูปวรรณยุกต์

๑ ๒ ๓ +

ลักษณะตัวเลขไทย

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐

หนังสือเล่มนี้ต้องเป็นของวังสำนักงานวิชาการ
เพื่อการศึกษาเชิงบูรณาการ

ขั้นสอน

วางแผนปฏิบัติ

8. ครูและนักเรียนประชุมวางแผนฝึกปฏิบัติการคัดลายมือเป็นรายบุคคล โดยครูกำหนดเรื่องให้นักเรียนคัดลายมือ หรืออาจใช้บทอาขยานจาก เรื่อง “นิราศภูเขาทอง”
9. นักเรียนจับคู่ผลัดกันประเมินและแสดงความคิดเห็นในการเลือกบทที่จะนำมาคัดลายมือ

ลงมือปฏิบัติ

ระหว่างทาง

10. นักเรียนคัดลายมือตัวบรรจงครึ่งบรรทัดจากเรื่องที่ครูกำหนด
11. นักเรียนนำการเขียนคัดลายมือให้เพื่อน ๆ ในขั้นเรียนประเมิน โดยผลัดกันให้คะแนนและแสดงความคิดเห็น

เกร็ดแนะครู

ครูควรให้นักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์แบบอาลักษณ์ โดยสังเกตลักษณะสำคัญของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์แต่ละตัว เช่น ขนาดของตัวอักษร หัวของตัวอักษร การโค้ง การหักมุม ครูอาจสุ่มเรียกชื่อนักเรียนเพื่ออธิบายลักษณะสำคัญของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์แบบอาลักษณ์ที่ได้จากการสังเกตด้วยตนเอง

ข้อสอบเน้น การคิด

จุดประสงค์สำคัญที่สุดของการคัดลายมือคือข้อใด

1. ฝึกฝนความเพียรพยายามให้แก่ตนเอง
2. เพื่อเลือกใช้อักษรที่สวยงามในงานเขียน
3. เพื่อสร้างมาตรฐานเกี่ยวกับรูปแบบตัวอักษรไทย
4. ฝึกฝนการเป็นผู้ที่มีสมาธิในการเขียนตัวอักษรไทย

(วิเคราะห์คำตอบ จุดประสงค์ที่สำคัญที่สุดของการกำหนดให้เยาวชนไทยต้องฝึกฝนการคัดลายมือก็เพื่อสร้างความเป็นมาตรฐานรักษาแบบแผนอักษรไทยไว้ไม่ให้เปลี่ยนแปลงจนกระทั่งสูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ไปในที่สุด ดังนั้น จึงตอบข้อ 3.)

นักเรียนควรรู้

① **แบบอาลักษณ์** ตัวอักษรแบบอาลักษณ์มีลักษณะสำคัญ คือ หัวตัวอักษรเป็นวงรีคล้ายกับดอกบัว จึงมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ตัวอักษรแบบหัวบัว” ตัวอักษรแบบอาลักษณ์เป็นตัวอักษรที่มีความสวยงาม วิจิตรบรรจง ใช้สำหรับถ่ายทอดเรื่องราว เนื้อหาสาระในงานราชการ หรือใช้เขียนเพื่อประกาศเกียรติคุณ ประกาศเกียรติยศ เช่น วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร ปริญญาบัตร นอกจากนี้ตัวอักษรแบบอาลักษณ์ยังให้ความรู้สึกถึงความเป็นไทยและความอ่อนช้อย จึงมักนำไปใช้ในการสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทยและการอนุรักษ์ความเป็นไทยอีกด้วย

ขั้นสอน

พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ

12. นักเรียนร่วมกันพูดและเขียน แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ และประเมินเกี่ยวกับลายมือจากตัวอย่างที่ครูเตรียมมาให้
13. นักเรียนเขียนกำหนดเกณฑ์การวัดคุณภาพการคัดลายมือ พร้อมหาตัวอย่างการคัดลายมือที่ถูกต้องตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้เป็นรายบุคคล

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปหลักการคัดลายมือ

เกร็ดแนะครู

ครูควรหาตัวอย่างผลงานการคัดลายมือที่ใช้ตัวอักษรแบบราชบัณฑิตที่ถูกต้องกับแบบราชบัณฑิตที่ยังมีความบกพร่องมาให้นักเรียนเปรียบเทียบกัน เพื่อร่วมกันระบุลักษณะสำคัญของการคัดลายมือที่ทุกคนยอมรับ กำหนดเป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับใช้วัดคุณภาพการคัดลายมือของตนเองและเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานสำหรับวัดคุณภาพการคัดลายมือที่นักเรียนร่วมกันกำหนดขึ้นจะต้องอยู่ในขอบข่าย ดังนี้

- ลักษณะที่ถูกต้องของตัวอักษร
- ขนาดและการลงน้ำหนัก
- ความสวยงาม ความสะอาด การเว้นช่องไฟ วรรคตอน การฉีกคำ

รูปแบบอักษรไทย แบบราชบัณฑิต ①

(คัดตัวบรรจงเต็มบรรทัด)

ลักษณะพยัญชนะ

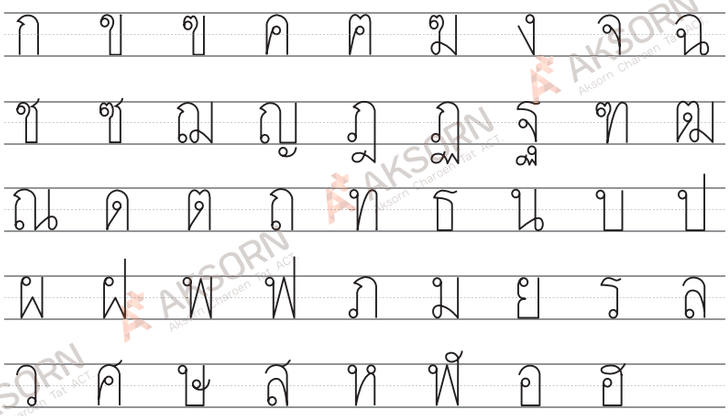

ลักษณะสระ

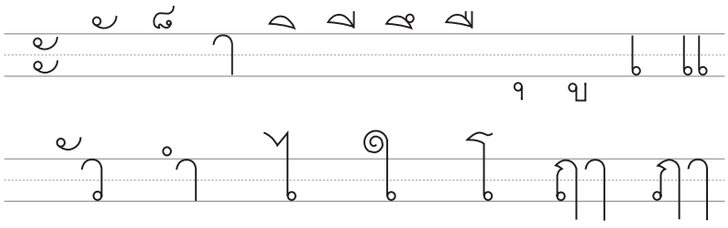

ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ นี้ จะเป็นการฝึกคัดลายมือแบบอาลักษณ์ เนื่องจากเป็นแบบอักษรไทยที่สวยงาม นิยมใช้ในการประกวดคัดลายมือและเขียนเอกสารสำคัญต่าง ๆ สำหรับแบบอื่น ๆ จะฝึกคัดในระดับต่อไป ซึ่งผู้สอนอาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

หนังสือเล่มนี้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนเพื่อการศึกษา เป็นการสนับสนุนการใช้ลิขสิทธิ์

นักเรียนควรรู้

① **แบบราชบัณฑิต** เป็นแบบอักษรไทยที่สำนักงานราชบัณฑิตยสภาได้กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสร้างตัวอักษรไทยทั้งการเขียนและการพิมพ์ และใช้เป็นแบบในการเขียนอักษรไทยที่เป็นมาตรฐาน โดยตัวอักษรมีลักษณะหัวกลม ตัวกลม ความหนักเบาของเส้นเสมอกันหมด ทั้งนี้ การคัดลายมือแบบราชบัณฑิตทางสำนักงานราชบัณฑิตยสภา ได้เล็งเห็นความสำคัญของการคัดลายมือ จึงจัดการประกวดแข่งขันคัดลายมือ เพื่อช่วยอนุรักษ์และส่งเสริมภาษาไทย โดยมีการกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ ประเภทความสวยงามและความสม่ำเสมอเป็นแบบเดียวกัน ได้แก่ รูปร่างตัวอักษร ขนาดทั้งความสูงและความกว้าง คุณภาพของเส้น การตัดคำ และการเว้นวรรค ประเภทความถูกต้อง ได้แก่ สะกดผิด คัดตกหรือเกิน การจัดวางตัวอักษร สระ และวรรณยุกต์ ได้แก่ การวางผิดตำแหน่ง ความสะอาดเรียบร้อย ได้แก่ ขูด ลบ ขีดฆ่า ซึ่งผู้เรียนสามารถนำเกณฑ์เหล่านี้ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดคุณภาพการคัดลายมือของตนเองและเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนได้

ข้อสอบเน้น การคิด

ข้อใดต่อไปนี้กล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการคัดลายมือ

1. การคัดลายมือเป็นทักษะที่ไม่จำเป็นต้องฝึกฝน
2. ผู้คัดลายมือต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการคัดลายมือ
3. ผู้คัดลายมือควรอ่านข้อความทีละบรรทัดแล้วจึงคัดลายมือ
4. การเกร็งข้อมือจะช่วยให้ตัวอักษรที่คัดเป็นระเบียบมากขึ้น

(วิเคราะห์คำตอบ การคัดลายมือเป็นทักษะที่จำเป็นต้องฝึกฝนเพื่อให้คัดได้ถูกต้อง สวยงาม โดยผู้คัดจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการคัดลายมือเป็นอย่างดี เมื่อคัดลายมือผู้คัดควรอ่านข้อความที่จะคัดให้จบเสียก่อน เพื่อทำความเข้าใจข้อความ ส่วนการเกร็งข้อมือนั้นเกิดขึ้นจากความประหม่าของผู้คัด ซึ่งถือเป็นอุปสรรคของการคัดลายมือ ดังนั้น จึงตอบข้อ 2.)

๑.๔ หลักการคัดลายมือ

การคัดลายมือ เป็นทักษะที่จำเป็นจะต้องฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ สามารถคัดได้โดยไม่เกิดอาการประหม่า หรือเกร็ง โดยผู้ฝึกควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการคัดลายมือ จดจำเพื่อนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้อง

๑) ข้อควรปฏิบัติในการคัดลายมือ

ผู้คัดลายมือต้องนั่งตัวตรงหลังไม่งอหรือก้มหน้ามากเกินไป ให้แสงสว่างเข้าด้านหน้าตรงข้ามกับมือที่จะคัด แขนทั้งสองข้างวางบนโต๊ะ จากนั้นจับดินสอหรือปากกาให้มั่นคง ไม่หลวมหรือกดนิ้วแน่นเกินไป โดยเว้นระยะห่างจากปลายปากกาหรือปลายดินสอประมาณ ๑ นิ้ว และวางกระดาษให้ห่างจากสายตาประมาณ ๑ ไม้บรรทัด (๑๒ นิ้ว) ด้านขวาของกระดาษวางเฉียงขอบโต๊ะเล็กน้อย แล้วจึงเขียนคัดลายมือให้ถูกต้องตามรูปแบบ

๒) หลักและวิธีคัดลายมือ

๑. อ่านข้อความที่จะคัดให้จบก่อนคัด เพื่อทำความเข้าใจข้อความ

๒. เริ่มคัดตัวอักษรจากหัวไปหางเสมอโดยไม่ยกดินสอ

๓. ไม่เขียนตัวอักษรแบบนั่งเส้น หมายถึง ส่วนล่างของตัวอักษรทับเส้นบรรทัดโดยตลอด เช่น ตัว ข ฐานล่างของเส้นจะไม่ลากตรงทีเดียว จะมีรอยหยักตรงมุมซ้ายนิดหนึ่ง

๔. ถ้าคัดลายมือครึ่งบรรทัด ขนาดความสูงของตัวอักษรด้านบนต้องสูงเท่ากันโดยตลอด

๕. คัดตัวอักษรและข้อความด้วยตัวตรงเสมอแนวเดียวกัน ตัวอักษรไม่เอียงเอน โย้ไปข้างหน้าหรือหลัง

๖. เว้นระยะช่องไฟระหว่างตัวอักษรให้ห่างเสมอกัน

๗. ถ้าเขียนผิดหรือจำเป็นต้องลบ ต้องระมัดระวังเรื่องความสะอาด โดยก่อนเขียนใหม่ต้องลบรอยเก่าให้สะอาดเรียบร้อยเสียก่อน

๘. สระและวรรณยุกต์ต้องวางให้ถูกที่

๙. ขนาดความกว้างความสูงของตัวอักษรและสระต้องตรงตามแบบ

๑๐. ต้องระมัดระวังอย่าคัดให้ตกหล่น การเว้นวรรคตอนต้องถูกต้อง

๑๑. เมื่อคัดจบต้องอ่านทบทวนและตรวจสอบอีกครั้ง

๑๒. หมั่นฝึกฝนคัดลายมือสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละครั้ง

แม้ปัจจุบันจะมีสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกแทนการเขียนคัดลายมือ แต่ลายมือที่สวยงามเป็นสิ่งที่มีเสน่ห์และเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้บุคคลนั้น ๆ มีคุณสมบัติโดดเด่นและเป็นบุคคลสำคัญขององค์กรต่าง ๆ ดังนั้น นักเรียนจึงควรฝึกฝนจนชำนาญ

ขั้นประเมิน

1. ครูสังเกตการซักถามและการตอบคำถาม
2. ครูสังเกตการฝึกปฏิบัติการคัดลายมือ
3. ครูสังเกตความสามารถในการสื่อสารและความสามารถในการคิด โดยใช้แบบสังเกตสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

แบบสังเกต

ข้อสอบเน้น การคิด

นักเรียนคิดว่า สาเหตุใดที่ทำให้ความสำคัญและความนิยมของการคัดลายมือลดลง

(แนวตอบ การพัฒนาการของเทคโนโลยีและวิวัฒนาการของการพิมพ์ที่ก้าวหน้า รวมถึงวิวัฒนาการความคิดทางการศึกษาที่ทำให้การคัดลายมือหรือการเขียนด้วยลายมือถูกลดความสำคัญลง เช่น การสแกนใบหน้าหรือนิ้วมือแทนการเซ็นชื่อ การใช้เครื่องมือทางคอมพิวเตอร์ในการออกแบบตัวอักษรให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว)

สื่อ Digital

PowerPoint

ขยายความเข้าใจเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติและหลักการคัดลายมือ จาก Power Point ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 ตอนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การเขียนสื่อสารด้วยถ้อยคำ https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPTHM10

กระบวนการความรู้ ความเข้าใจ

ขั้นนำ

1. ครูนำตัวอย่างการเขียนสื่อสารมาให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น หรือครูอาจใช้ใบความรู้ เรื่อง ตัวอย่างการเขียนสื่อสารที่ดี

ใบความรู้

2. ครูถามคำถามเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน เช่น
   - นักเรียนคิดว่า งานเขียนที่ดีต้องประกอบด้วยองค์ประกอบใดบ้าง
     (แนวตอบ งานเขียนที่ดีต้องประกอบไปด้วยแนวคิดที่ดี ถ้อยคำ สำนวนโวหารที่เหมาะสม และรูปแบบที่เลือกใช้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระ)
   - ถ้าต้องการเขียนสื่อสารให้ได้ดังตัวอย่างการเขียนที่นำมาให้ศึกษา นักเรียนจะต้องทำอย่างไร
     (แนวตอบ พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ตัวอย่าง การคัดลายมือแบบอาลักษณ์

"รื่นเริงเถลิงศก"

วันนี้วันดีปีใหม่ ท้องฟ้าแจ่มใสพาใจสุขสันต์
ยิ้มให้กันในวันปีใหม่ โกรธเคืองเรื่องใดจงอภัยให้กัน
หมดสิ้นกันที ปีเก่า เรื่องทุกข์เรื่องเศร้าอย่าเขลาคิดมัน
ตั้งต้นชีวิตกันใหม่ ให้มันสดใส สุกใหม่ทั่วกัน
เฮ เฮ เฮเฮ้เฮเฮเห่ สุกใหม่ทั่วกัน
รื่นเริง เถลิงศกใหม่
รื่นเริง เถลิงศกใหม่ รวมจิตร่วมใจ ทำบุญร่วมกัน
ทำบุญกันตามประเพณี กุศลราศีบรรเจิดเฉิดฉัน
พี่น้อง ร่วมชาติเดียวกัน
พี่น้อง ร่วมชาติเดียวกัน
ขอให้สุขสันต์ ทั่วกันเอย
นอยทิงนองนอย
น้อยหน่อยนอยนอยหน่อยทิงนองนอย

(ดาวรุ่งสุนทราภรณ์)

ตัวอย่าง การคัดลายมือแบบกระทรวงศึกษาธิการ

โคควายวายชีพได้	เขาหนัง
เป็นสังเป็นอันยัง	อยู่ไซร้
คนเด็ดดับสูญสิ้น	ขารร่าง
เป็นชื่อเป็นเสียงได้	แต่ร้ายกับดี

(โคลงโลกนิติ : สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร)

ชวนคิด ชวนคุย

นักเรียนคิดว่า การคัดลายมือให้สวยงามและถูกต้อง ยังมีความสำคัญอยู่หรือไม่ ในยุคที่มีการใช้ฟอนต์คอมพิวเตอร์อย่างแพร่หลาย

ห้ามจำหน่ายหนังสือเล่มนี้ ประทับตราหรือเขียนข้อความใดๆ ที่ตัวหนังสือ ยกเว้นการใช้งานภายในสถานศึกษาเท่านั้น

แนวตอบ ชวนคิดชวนคุย

การคัดลายมือยังคงมีความสำคัญในยุคปัจจุบัน แม้ว่าระบบการพิมพ์จะมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่การเขียนสื่อสารด้วยลายมือก็ยังมีความสำคัญในกระบวนการสื่อสารในชีวิตประจำวันหรือกระบวนการการเรียนการสอน เช่น การกรอกแบบฟอร์มต่างๆ การเขียนจดบันทึกในการเรียนการสอน และการคัดลายมือยังช่วยชะลอการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบตัวอักษรไทยหรือฟอนต์ต่างๆ ที่เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย การคัดลายมือจึงมีความสำคัญในการวางมาตรฐานเดียวกันให้ประชาชนคนไทยหรือชาวต่างประเทศที่สนใจในภาษาไทยและอักษรไทยได้ยึดถือปฏิบัติตาม

ข้อสอบเน้น การคิด

หากจะมีการจัดแข่งขันประกวดคัดลายมือจะต้องใช้เกณฑ์ใดบ้างเพื่อพิจารณาตัดสินผู้ที่ได้รับรางวัล

(แนวตอบ เกณฑ์สำหรับการพิจารณาการประกวดคัดลายมือจะต้องประกอบด้วย ความถูกต้องของรูปแบบตัวอักษรที่กำหนดให้คัดทั้งรูปพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และตัวเลข รูปแบบต้องมีความเสมอต้นเสมอปลาย กล่าวคือ ใช้รูปแบบเดียวกันตลอดทั้งการคัดตั้งแต่ต้นจนจบ มีขนาดที่เหมาะสม การลงน้ำหนักมือไปที่ตัวอักษรต้องมีความสม่ำเสมอ การเว้นช่องไฟหรือช่องว่างระหว่างตัวอักษร การเว้นวรรคตอน การฉีกคำเมื่อขึ้นบรรทัดใหม่ ความสะอาด และการเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด)

๒ การใช้ภาษาประกอบการเขียน

การเขียน คือ การแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก จินตนาการ และความต้องการของผู้เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ผู้รับสารสามารถอ่านเข้าใจตรงตามที่ผู้เขียนต้องการ ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างของทั้งผู้เขียนและผู้อ่าน การใช้ภาษาประกอบการเขียน ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ต้องรู้จักเลือกใช้คำให้ถูกต้องและมีน้ำหนัก โดยยึดลักษณะของภาษาไทยเป็นพื้นฐาน เพื่อให้การเขียนบรรลุจุดมุ่งหมาย

๑) การเลือกใช้คำให้ถูกต้องตามความหมาย ได้แก่

๑.๑) ถูกต้องตามความหมายที่แท้จริงของคำ เช่น

ตำรวจจับกุมกลุ่มวัยรุ่นที่**หมกมุ่น**กันอยู่ในห้องเช่า

หมกมุ่น หมายถึง การเอาใจจดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ควรใช้ มั่วสุม เพราะการถูกจับแสดงว่ามีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

๑.๒) ถูกต้องตามความนิยม คำที่มีความหมายเดียวกัน บางครั้งอาจใช้แทนกันได้ แต่บางครั้งอาจใช้แทนกันไม่ได้ ขึ้นอยู่กับความนิยม เช่น

แถวนี้อากาศชื้นทำให้มียุงชุม	(มารวมกันจากที่ต่าง ๆ)
หลังบ้านของฉันมีมะม่วงดกเต็มต้น	(มาก, มากกว่าปกติ)
กรมอุตุนิยมวิทยาแจ้งว่าปีนี้จะมีฝนตกชุก	(มีดื่น, มีมากมาย)
แถวนี้มีโจรชุกชุม	(มีดื่น, มีมากมาย)

จะเห็นว่าคำทั้ง ๔ มีความหมายเดียวกัน แต่จะนำมาใช้ประกอบประโยคในบริบทต่างกัน โดยนิยมประกอบประโยคว่า “มะม่วงดก” มากกว่าที่จะประกอบว่า “มะม่วงชุก” หรือนิยมประกอบประโยคว่า “ยุงชุม” มากกว่าที่จะประกอบว่า “ยุงชุกชุม”

๒) การใช้คำให้ถูกต้องตามระเบียบภาษา ได้แก่

๒.๑) การใช้ตัวสะกด เครื่องหมาย ทัณฑฆาต (์) และรูปวรรณยุกต์

ตัวสะกด ภาษาไทยมีคำที่สะกดต่างกัน แต่อ่านออกเสียงเหมือนกัน หากผู้ใช้สะกดไม่ถูกต้อง ความหมายของคำจะเปลี่ยนแปลงไปไม่สอดคล้องกับเจตนา

เช่น เขาไม่สนใจเรื่องเกี่ยวกับการบ้านการเมือง

เขาไม่ได้คาดการณ์ล่วงหน้ามาก่อน

เครื่องหมายทัณฑฆาต (์) มักมีการเขียนผิดตามความเคยชิน

เช่น กอปร (ประกอบ) มักเขียนเป็น กอร์ป

ชัชวาล มักเขียนเป็น ชัชวาลย์

รูปวรรณยุกต์ ถ้าวางรูปผิดตำแหน่ง ความหมายของคำจะผิดไปหรือทำให้เสียงผิด

เช่น นะคะ มักเขียนเป็น นะค่ะ

ขมขื่น ถ้าเขียนเป็น ข่มขืน ความหมายจะแตกต่างกัน

หนังสือเล่มนี้ของสำนักงานวิชาการและมาตรฐานการเรียนรู้ ห้ามจำหน่าย

ขั้นสอน

การสังเกต ตระหนัก

1. ครูอธิบายความสำคัญของทักษะการเขียนให้บรรลุเป้าหมาย
2. ครูทบทวนความรู้ เรื่อง การใช้ภาษาประกอบการเขียน ได้แก่ การเลือกใช้คำให้ถูกต้องตามความหมาย การใช้คำให้ถูกต้องตามระเบียบภาษา การใช้คำให้ถูกตามชนิด หน้าที่ และตามฐานะของบุคคล ไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย และไม่ใช้สำนวนต่างประเทศ
3. ครูยกตัวอย่างการใช้ภาษาประกอบการเขียน เช่น ตารางวิเคราะห์การใช้คำ การสะกดคำกับความหมาย วีดิทัศน์การพูดและการเขียนที่ใช้สำนวนต่างประเทศ

เกร็ดแนะครู

การเรียนการสอนในหัวข้อ การใช้ภาษาประกอบการเขียน ครูควรอธิบายเพื่อให้นักเรียนเข้าใจว่า งานเขียนที่มีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับจากผู้อ่าน นอกจากจะนำเสนอเนื้อหาสาระที่ดีแล้ว จะต้องมีความพร้อมทางด้านภาษาทั้งความถูกต้องและความไพเราะ ดังนั้น การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาหรือถ้อยคำประกอบการเขียนจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

ข้อสอบเน้น การคิด

ข้อใดเว้นวรรคตอนถูกต้อง

1. ใจดำ เช่น อีกา
2. สมาคมข้าราชการพลเรือนแห่งประเทศไทย
3. อาหารที่มีไขมันมากได้แก่ พิซซา เฟรนช์ฟรายส์
4. การนำสัตว์ขึ้นหรือลง ณสถานีใดให้อยู่ในดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่

(วิเคราะห์คำตอบ การเว้นช่องว่างระหว่างคำ ข้อความ ประโยคให้ถูกต้อง เป็นสิ่งสำคัญต่อการเขียนสื่อสาร เพราะทำให้ข้อความมีความถูกต้อง ตรงตามเจตนาของผู้เขียน ข้อ 1. คำว่า “เช่น” ที่มีความหมายว่า “เหมือน” หรือ “อย่าง” ไม่ต้องเว้นวรรคเล็กทั้งหน้าและหลัง ข้อ 2. ไม่ต้องเว้นวรรคระหว่างคำนำหน้าชื่อที่แสดงฐานะของนิติบุคคล หน่วยงาน หรือกลุ่มบุคคลกับชื่อ ข้อ 3. ต้องเว้นวรรคเล็กทั้งหน้าและหลังคำว่า ได้แก่ ข้อ 4. ต้องเว้นวรรคเล็กทั้งหน้าและหลังคำว่า ณ ดังนั้น จึงตอบข้อ 2.)

สื่อ Digital

PowerPoint

ฝึกทักษะเกี่ยวกับการเลือกใช้คำให้ถูกต้องตามความหมาย จาก PowerPoint ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 ตอนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การเขียนสื่อสารด้วยถ้อยคำ https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPTHM10

ขั้นสอน

วางแผนปฏิบัติ

4. นักเรียนแบ่งกลุ่มวางแผนปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะตามที่ครูกำหนด เช่น ฝึกเขียนสะกดคำให้ถูกต้องตรงตามความหมาย ฝึกการใช้คำให้ถูกตามชนิดและหน้าที่ รวมถึงฐานะของบุคคล ฝึกการเขียนโดยไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย
5. นักเรียนในชั้นเรียนร่วมกันวิเคราะห์มารยาทในการเขียน

ระหว่างทาง

๒.๒) การใช้ลักษณนาม เพราะลักษณนามจะบ่งบอกลักษณะของนามข้างหน้า และต้องวางให้ถูกที่ ซึ่งปกติลักษณนามจะวางไว้หลังจำนวนนับ เช่น

- ✗ ตำรวจล้อมจับ ๓ โจร
- ✓ ตำรวจล้อมจับโจร ๓ คน
- ✗ ถนนเส้นนี้ขรุขระมาก
- ✓ ถนนสายนี้ขรุขระมาก

๒.๓) การใช้อาการนาม คือ คำว่า การ ความ ให้ถูกต้องและใช้ในที่จำเป็น เช่น

- ✗ เขาให้ความต้อนรับเธออย่างเต็มที่
- ✓ เขาต้อนรับเธออย่างเต็มที่
- ✗ หญิงชราถึงแก่การตาย
- ✓ หญิงชราถึงแก่ความตาย

๒.๔) การใช้คำเชื่อม (สันธาน) คำบุพบทให้ถูกต้อง เช่น

- ✗ คุณแม่ซื้อของขวัญให้กับฉัน
- ✓ คุณแม่ซื้อของขวัญให้แก่ฉัน
- ✗ ประชาชนมอบช่อดอกไม้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด
- ✓ ประชาชนมอบช่อดอกไม้แด่ผู้ว่าราชการจังหวัด

๓) ใช้คำให้ถูกตามชนิดและหน้าที่ของคำ และถูกตามฐานะของบุคคล เช่น

- ✗ วันนี้เขาใส่เสื้อสีแดง
- ✓ วันนี้เขาสวมเสื้อสีแดง
- ✗ เป็นคราวเคราะห์ดีที่มีคนผ่านมาช่วยเธอทัน
- ✓ เป็นคราวโชคดีที่มีคนผ่านมาช่วยเธอทัน
- ✗ แหม! เธอปล่อยให้รอตั้งนานกว่าจะเสด็จมาได้
- ✓ แหม! ฉันต้องรอเธอตั้งนานกว่าเธอจะมา

๔) ไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย เช่น

- ✗ ตำรวจยิงคนร้ายตายหมด ไม่มีใครรอด
- ✓ ตำรวจยิงคนร้ายตายทั้งหมด

๕) ไม่ใช้สำนวนภาษาต่างประเทศ ① เช่น

- ✗ หนังสือเล่มนี้ถูกแต่งโดยกวีชาวไทยเมื่อ ๓๐ ปีมาแล้ว
- ✓ กวีชาวไทยแต่งหนังสือเล่มนี้เมื่อ ๓๐ ปีที่แล้ว

ชวนคิด ชวนคุย

นักเรียนคิดว่าการใช้ภาษาไม่ถูกต้องจะส่งผลอย่างไรในการติดต่อสื่อสาร

หนังสือเล่มนี้อยู่ในระหว่างเผยแพร่ชั่วคราวเพื่อหาอาจารย์ผู้ร่วมเขียนเพิ่ม

เกร็ดแนะครู

การเรียนการสอนในหัวข้อ การใช้ภาษาประกอบการเขียน ครูควรอธิบายเพื่อให้นักเรียนเข้าใจว่า งานเขียนที่มีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับจากผู้อ่าน นอกจากจะนำเสนอเนื้อหาสาระที่ดีแล้ว จะต้องมีความพร้อมทางด้านภาษาทั้งความถูกต้องและความไพเราะ ดังนั้นการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาหรือถ้อยคำประกอบการเขียนจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

นักเรียนควรรู้

① **สำนวนภาษาต่างประเทศ** มักนิยมใช้กับงานเขียนประเภทโฆษณา ข่าวบันเทิง หรืองานเขียนที่ต้องการดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน แต่ในงานเขียนทั่วไป โดยเฉพาะงานเขียนเชิงวิชาการ การใช้สำนวนภาษาต่างประเทศ จะทำให้ภาษาขาดความสละสลวย ไม่ไพเราะ และไม่ถูกต้องตามระเบียบภาษาไทย ดังนั้น จึงควรหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาในลักษณะดังกล่าว เช่น การใช้จำนวนนับหน้าคำนามแต่ไม่ใช้ลักษณนาม เช่น 2 ดาราหนุ่ม การเรียงลำดับให้กรรมเป็นประธานของประโยค และการใช้ “ถูก + กริยา” เช่น มีดเล่มนี้ถูกผลิตขึ้นโดยบริษัทเหล็กไทย หรือการใช้วลี “มันเป็น” หรือ “มันเป็นอะไรที่”

แนวตอบ ชวนคิดชวนคุย

หากใช้ภาษาไม่ถูกต้องตามความหมายหรือใช้ภาษาไม่ถูกต้องตามระเบียบภาษา อาจทำให้การสื่อสารผิดพลาดไม่ตรงกับเจตนาของผู้ส่งสาร และส่งผลให้ผู้รับสารเกิดการเข้าใจผิดหรือไม่เข้าใจในสิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการจะสื่อความ

ข้อสอบเน้น การคิด

ข้อความในข้อใดใช้ภาษาประกอบการเขียนได้ถูกต้อง

1. ตำรวจกำลังซักฟอกผู้ต้องหา
2. กรรชัยมักจะมีขนมติดตัวไปเยี่ยมป้าเสมอ
3. ประชาชนส่วนใหญ่กำลังให้ความสนใจในข่าวเศรษฐกิจ
4. ครีมที่สกัดจากโสมมีสรรพคุณในการที่จะทำการลบเลือนรอยแผลเป็น

(วิเคราะห์คำตอบ ข้อ 2. มีการใช้คำผิดความหมาย คือคำว่า “ติดตัว” ซึ่งควรใช้คำว่า “ติดมือ” หรือ “ติดไม้ติดมือ” ที่หมายถึงถือหรือนำไปด้วย ในข้อ 3. มีการใช้สำนวนต่างประเทศ คือ “ให้ความสนใจใน” จึงควรแก้เป็น กำลังสนใจข่าวเศรษฐกิจ และข้อ 4. มีการใช้คำฟุ่มเฟือย คือ “ที่จะทำการ” สามารถตัดออกได้ และส่วนข้อ 1. ใช้คำได้ถูกต้องตามความหมาย คือคำว่า ซักฟอก หมายถึงซักถามให้ได้ความจะแจ้ง ดังนั้น จึงตอบข้อ 1.)

๓ มารยาทในการเขียน

งานเขียนที่ดีและมีคุณค่า เกิดจากองค์ประกอบหลายประการ การเขียนสื่อสารอย่างมีมารยาทก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมคุณค่าของงานเขียน ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทและส่งผลกระทบต่อมนุษย์ในหลาย ๆ ด้าน ประเด็นที่เห็นได้ชัด คือ ความรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูล สิทธิเสรีภาพในการอ่าน การฟัง การดู การพูด และการเขียน ดังนั้น การเขียนสื่อสารอย่างมีมารยาทจึงควรคำนึงถึงการเขียนผ่าน Social Network ① ด้วย เพราะการสื่อสารอย่างมีมารยาทจะสะท้อนให้เห็นว่าผู้เขียนเป็นผู้มีวัฒนธรรม หรือเป็นผู้มีความเจริญในการสื่อสาร โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

มารยาทในการเขียน

๑. การนำเสนองานเขียนในรูปแบบสิ่งพิมพ์ ผู้เขียนจะต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มากกว่า ๑ แหล่ง นำมาวิเคราะห์ แยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น เปรียบเทียบความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ข้อมูลจะต้องมีความทันสมัย ส่วนการแชร์เรื่องต่าง ๆ ผ่าน Social Network เรื่องนั้นต้องเป็นเรื่องจริง ไม่ใช่ข้อความที่มีลักษณะเป็นข่าวลือ หรือเป็นเรื่องคาดเดา

๒. เมื่อผู้เขียนนำข้อความของผู้อื่นมาใช้ หรืออ้างถึงในงานเขียนของตน จะต้องให้เกียรติเจ้าของผลงานด้วยการอ้างอิงแหล่งที่มาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เชิงอรรถ บรรณานุกรม

๓. การเขียนวิพากษ์ วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ว่าจะเผยแพร่ผ่านสิ่งพิมพ์ หรือผ่าน Social Network ผู้เขียนจะต้องสื่อสารอย่างมีสติ ใช้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล อยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ไม่ใช้อารมณ์

๔. การสื่อสารแบบออนไลน์ ผู้เขียนควรใช้งานอย่างมีสติ รู้ตัวอยู่เสมอว่ากำลังอยู่ ณ ที่ใด เมื่อเข้าไปในพื้นที่ใหม่ ควรศึกษาทำความรู้จักกับชุมชนออนไลน์นั้น ก่อนที่จะเข้าร่วมสนทนาหรือทำกิจกรรมใด ๆ

๕. การใช้ภาษาในงานเขียน ควรสะกดคำให้ถูกต้อง ผูกประโยคให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ใช้ภาษาสุภาพไม่กำกวม หรือทำให้ตีความได้หลายแง่มุม ส่วนการใช้ภาษาสื่อสารบนโลกออนไลน์ แม้จะไม่เคร่งครัดในเรื่องไวยากรณ์ แต่ผู้เขียนก็ควรให้ความสำคัญกับการสะกดคำ ไม่ใช้ถ้อยคำหยาบคาย เติมอารมณ์ความรู้สึกอย่างรุนแรงจนเป็นชนวนให้เกิดการทะเลาะวิวาทกันในกลุ่มสมาชิก และควรทบทวนให้ถี่ถ้วนก่อนที่จะเขียน

ขั้นสอน

ลงมือปฏิบัติ

6. นักเรียนในชั้นเรียนร่วมกันทำแบบฝึกการใช้คำให้ถูกต้อง จากแบบฝึกที่ครูกำหนดให้
7. นักเรียนศึกษาภาพและวีดิทัศน์ เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์มารยาทในการเขียน
8. นักเรียนทำแบบฝึกเป็นรายบุคคล ดังนี้ (ระหว่างทาง)
   - เรื่อง การใช้คำให้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์
   - เรื่อง การใช้คำตามชนิดและหน้าที่ของคำ
   - เรื่อง สำนวนฟุ่มเฟือย
   - เรื่อง สำนวนต่างประเทศ
   - เรื่อง การใช้เครื่องหมายและสัญลักษณ์ หรืออาจให้ทำใบงาน เรื่อง การใช้ภาษาประกอบการเขียน

ใบงาน

ข้อสอบเน้น การคิด

นักเรียนคิดว่า มารยาทการเขียนสะท้อนผ่านงานเขียนประเภทต่าง ๆ อย่างไร

(แนวตอบ มารยาทในการเขียนอาจสังเกตได้จากงานเขียนที่มีการเขียนอ้างอิงอย่างถูกต้องเพื่อให้เกียรติเจ้าของผลงาน งานเขียนที่ปราศจากอคติเมื่อมีการเขียนแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์ วิจารณ์ต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรืองานเขียนที่สื่อสารได้อย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ใช้ภาษาสุภาพ ไม่กำกวม เพื่อลดความรู้สึกรุนแรงและลดความขัดแย้ง ดังนั้น เมื่อผู้ส่งสารมีมารยาทในการเขียนที่ดี ก็จะสะท้อนงานเขียนที่ดีและมีคุณค่าเช่นกัน)

นักเรียนควรรู้

① **Social Network** หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ ช่องทางออนไลน์ที่ช่วยให้ผู้คนสามารถเชื่อมต่อหรือสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ด้วยการแบ่งปันข้อมูล ภาพ วิดีโอ หรือข้อความ โดยการเข้าถึงข้อมูลหรือการแบ่งปันข้อมูลใด ๆ ก็ตาม ยังต้องอาศัยการเขียนหรือการพิมพ์ในการตอบโต้กัน ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นการเขียนในรูปแบบใดก็จำเป็นต้องมีสติอยู่เสมอ โดยเฉพาะในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ข้อมูลแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว การจะทำอะไรควรรอบคอบและพิจารณาให้ถี่ถ้วน

ขั้นสอน

พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ

9. นักเรียนร่วมกันพูดและเขียนแสดงความคิดเห็นจากตัวอย่างงานเขียนที่ครูกำหนดให้ โดยวิเคราะห์และประเมินตามประเด็นที่เสนอแนะ ดังนี้
   - ลายมือ
   - การเลือกใช้คำให้ถูกต้องตามความหมาย
   - การใช้คำให้ถูกต้องตามระเบียบภาษา
   - การใช้คำให้ถูกตามชนิด หน้าที่ และตามฐานะของบุคคล
   - การใช้คำฟุ่มเฟือย
   - การใช้สำนวนต่างประเทศ
10. นักเรียนนำตัวอย่างงานเขียนมาแก้ไขเรียบเรียงให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย แต่ยังคงความหมายเดิม โดยจัดทำเป็นใบงานรายบุคคล

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนการเขียนสื่อสารด้วยถ้อยคำ

๖. การสื่อสารบนโลกออนไลน์ หากผู้เขียนตั้งประเด็นคำถาม หรือประเด็นที่ต้องการให้ผู้อื่นร่วมแสดงความคิดเห็นไว้ แล้วมีผู้เข้ามาตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น ชี้แนะ ผู้เขียนหรือผู้ตั้งประเด็นควรจะเข้าไปขอบคุณ หรือแสดงการรับรู้ ซึ่งถือเป็นมารยาทสำคัญ นอกจากนี้การเขียนแสดงความคิดเห็นต่อประเด็น หรือเรื่องราวของผู้อื่น จะต้องเขียนให้สอดคล้องกับเรื่อง ไม่ใช่เขียนแสดงความคิดเห็นด้วยข้อความขายสินค้า หรือประกาศรับสมัครงาน เพราะเป็นการไม่ให้เกียรติเจ้าของเรื่อง และรบกวนการติดตามของสมาชิกคนอื่น ๆ

การเขียนเป็นการสื่อสารที่สำคัญ ผู้เขียนจำเป็นต้องเรียนรู้หลักเกณฑ์ วิธีการเขียน ตลอดจนหลักการใช้ภาษา เพื่อเลือกสรรถ้อยคำภาษามาใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสละสลวย นอกจากนี้ ผู้เขียนต้องฝึกฝนการเขียนอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากการเขียนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ต้องอาศัยทักษะการฝึกฝน โดยเริ่มต้นจากการตั้งจุดประสงค์ที่ชัดเจนว่าผู้เขียนต้องการนำเสนอเรื่องใด กำหนดกลุ่มเป้าหมายและเลือกประเภทของงานเขียนให้เหมาะสม นำเสนอด้วยการใช้ถ้อยคำ และสำนวนภาษาอย่างประณีตเพื่อให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพ

สรุปสาระสำคัญ ตอนที่ ๒ หน่วยที่ ๑
การเขียนสื่อสารด้วยถ้อยคำ

สื่อ Digital

คลิปอักษรเรียนสรุป

ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเขียนสื่อสารด้วยถ้อยคำ จากคลิปอักษรเรียนสรุป ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 ตอนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การเขียนสื่อสารด้วยถ้อยคำ https://www.aksorn.com/qrcode/TMAOLTHM10002

ข้อสอบเน้น การคิด

การฝึกฝนทักษะการเขียนมีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันอย่างไร

(แนวตอบ การเขียนเป็นทักษะพื้นฐานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน การฝึกฝนทักษะการเขียนจะช่วยให้เขียนได้ดี เขียนได้คล่อง และสามารถเรียบเรียงคำพูดของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเกิดประโยชน์ทั้งในชีวิตประจำวันและในงานอาชีพ)

คำถาม พัฒนาการคิด

๑. นักเรียนคิดว่า ทักษะการคัดลายมือเป็นประโยชน์อย่างไร
๒. นักเรียนคิดว่า ลายมือสวย อ่านง่าย ยังมีความสำคัญและมีความจำเป็นอยู่หรือไม่ในปัจจุบัน เพราะอะไร
๓. จะเกิดอะไรขึ้น หากเราเขียนหนังสือด้วยตัวหวัด ๆ อ่านเข้าใจได้ยาก

กิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก

สมรรถนะสำคัญสำหรับผู้เรียน

ความสามารถด้าน	
✓ การคิด	✓ การสื่อสาร
✓ การใช้ทักษะชีวิต	○ การแก้ปัญหา
	○ การใช้เทคโนโลยี

๑. แบ่งกลุ่ม ร่วมกันสืบค้นเนื้อเพลงแนวที่นักเรียนชื่นชอบมาฝึกคัดลายมือตัวบรรจงครึ่งบรรทัด จากนั้นพูดนำเสนอเนื้อเพลงในภาษาของตนเอง แล้วติดผลงานคัดลายมือหน้าชั้นเรียน เพื่อให้เพื่อนร่วมแสดงความคิดเห็น
๒. จัดประกวดการคัดลายมือในรูปแบบที่สร้างสรรค์ โดยคัดเลือกคติเตือนใจจากภาพยนตร์มาคัดลายมือ แล้วให้เพื่อนในชั้นเรียนร่วมกันตัดสิน โดยใช้กติกาและเกณฑ์ที่ครูและนักเรียนตกลงร่วมกัน
๓. จัดประกวดการออกแบบตัวหนังสือไทย ก-ฮ สระ วรรณยุกต์ และตัวเลขไทย โดยใช้วิธีการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด และตัวบรรจงครึ่งบรรทัด พร้อมทั้งเขียนแรงบันดาลใจในการออกแบบ เพื่อให้บุคลากรภายในโรงเรียนและผู้ปกครองร่วมตัดสินในงานเทศกาลของโรงเรียน

กล้าแสดงออกเชื่อมั่นในตนเอง สร้างสรรค์ผลงานด้วยความคิดสร้างสรรค์ เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

ขั้นประเมิน

1. ครูสังเกตการซักถามและการตอบคำถาม
2. ครูตรวจใบงาน เรื่อง การใช้ภาษาประกอบการเขียน
3. ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
4. ครูประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
5. ครูประเมินความสามารถในการสื่อสารและความสามารถในการคิด โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

แบบประเมิน

แนวตอบ คำถามพัฒนาการคิด

1. ทักษะการคัดลายมือยังมีประโยชน์ต่อกระบวนการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น การกรอกแบบฟอร์มต่างๆ การจดบันทึก หากมีความสามารถและชำนาญในการคัดลายมืออย่างมากอาจพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานลายมือเป็นของตนเองและก่อให้เกิดช่องทางในการสร้างรายได้
2. การมีลายมือสวย อ่านง่าย ยังมีความจำเป็นอยู่ เช่น ในการเขียนต่างๆ หากผู้เขียนมีเนื้อเรื่องดี การแสดงความคิดเห็น ลีลา และสำนวนโวหารดี แต่มีลายมืออ่านไม่ออก ไม่ชัดเจน ก็จะทำให้ผู้อ่านอ่านไม่ออกและไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิดในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อสาร
3. การเขียนหนังสือด้วยตัวหวัด อ่านเข้าใจยาก อาจทำให้ผู้อ่านอ่านไม่ออกและไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิดในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อสาร

กระบวนการความรู้ ความเข้าใจ

ขั้นนำ

ครูสนทนาเกี่ยวกับหัวข้อที่เป็นที่สนใจในสังคม และลักษณะการเขียนแสดงความคิดเห็น

ขั้นสอน

การสังเกต ตระหนัก

1. ครูยกตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นแบบภาษาพูดและภาษาเขียน เพื่อให้นักเรียนสังเกตและเปรียบเทียบ
2. ครูทบทวนความแตกต่างระหว่างภาษาพูดและภาษาเขียน
3. ครูสาธิตการเรียบเรียงภาษาพูดให้เป็นภาษาเขียน แล้วให้นักเรียนเลือกความคิดเห็นที่สนใจมาเรียบเรียงเป็นภาษาเขียน พร้อมแลกเปลี่ยนอ่านให้เพื่อนฟัง โดยครูให้คำแนะนำ

เกร็ดแนะครู

ครูอาจชวนนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับการเขียนสื่อสารเพื่อแสดงความคิดเห็นบนสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้นักเรียนร่วมแบ่งปันประสบการณ์ตรง หรือประสบการณ์รองที่ได้รับจากการเขียนแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยปราศจากการไตร่ตรอง หรือการมีอคติว่าก่อให้เกิดผลเสียอย่างไร จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลความรู้ร่วมกันในลักษณะสื่อสร้างสรรค์ต่างๆ เช่น อินโฟกราฟิก แผนผังความคิด คลิปวิดีโอ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

การเขียนแสดงความคิดเห็นจากสื่อ

การเขียนแสดงความคิดเห็นเป็นการฝึกให้ผู้เขียนใช้ความคิด ปัญญา และความรู้ เพื่อแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่ได้ยิน ได้ฟัง ได้อ่าน หรือได้ดู โดยใช้ภาษาเป็นสื่อในการแสดงออก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้เขียนว่ามีประสบการณ์และมีเหตุผลที่ดีมารองรับมากน้อยเพียงใด

การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นเป็นการถ่ายทอดความนึกคิดของตนให้เป็นที่แพร่หลาย ย่อมมีทั้งผู้ที่เห็นคล้อยตามและเห็นขัดแย้ง ซึ่งถือเป็นกระบวนการที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้และทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทัศนคติ ภาษาเขียนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาความคิด

ตัวชี้วัด

ท ๒.๑ ม.๑/๖

- เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาระจากสื่อที่ได้รับ

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- การเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาระจากสื่อต่างๆ เช่น
  - บทความ
  - หนังสืออ่านนอกเวลา
  - ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน
  - เหตุการณ์สำคัญต่างๆ

หนังสือเล่มนี้อยู่ในระหว่างเตรียมการเพื่อเนื้อหาอาจมีการปรับปรุงแก้ไข

สื่อ Digital

PowerPoint

ใช้คำถามกระตุ้นความสนใจจาก PowerPoint ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 ตอนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็นจากสื่อ https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPTHM10

เป้าหมาย การเรียนรู้

การเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้นี้เป้าหมายสำคัญ คือ นักเรียนสามารถเขียนแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเนื้อหาสาระที่ได้รับจากสื่อ โดยคำนึงถึงความถูกต้อง เป็นกลาง และมีมารยาทในการเขียน

การจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าว นักเรียนควรเรียนรู้เกี่ยวกับประเภทและเนื้อหาสาระของสารที่ได้รับจากสื่อ โครงสร้างของการแสดงความคิดเห็น แนวทางการเขียน และช่องทางการเขียนแสดงความคิดเห็น จากนั้นจึงให้ลงมือปฏิบัติโดยมีขั้นตอน ดังนี้ ศึกษาเนื้อหาสาระจากสื่อโดยการอ่าน ฟัง และดู จดบันทึกสาระสำคัญที่เกิดจากการตั้งข้อสังเกต การขยายความคิดเพื่อแสดงความคิดเห็น ระบุเหตุผล โดยอ้างอิงจากร่องรอยความรู้และประสบการณ์เดิม จากนั้นนำเสนอเป็นผลงานการเขียนของตนเอง

AKSORN Aksorn Charoen Tat ACT.

๑ หลักการเขียนแสดงความคิดเห็น

การเขียนแสดงความคิดเห็น เป็นทักษะการเขียนอย่างหนึ่งที่ต้องอาศัยการวิเคราะห์ วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ซึ่งผู้เขียนต้องมีความรู้ในเรื่องที่จะแสดงความคิดเห็น โดยมีหลักการเขียน ดังนี้

๑) ผู้เขียนต้องมีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ อย่างดีพอ

๒) ผู้เขียนต้องอธิบายทั้งข้อดี ข้อด้อยของสิ่งที่แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล โดยไม่ใช้อารมณ์และต้องปราศจากอคติ

๓) ผู้เขียนต้องชี้แจงสาเหตุที่อาจเป็นไปได้ทั้งในทางดีและไม่ดีให้เห็นชัดเจน

๔) ผู้เขียนต้องเสนอแนะว่าควรแก้ไขในสิ่งที่ไม่ดีอย่างไร ถ้าแก้ไขแล้วจะเกิดผลอย่างไร

๕) ผู้เขียนต้องแสดงความคิดเห็นอย่างละเอียดในแง่ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ชวนคิด ชวนคุย

การแสดงความคิดเห็นในชีวิตจริงกับในสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างไร

๒ การเขียนแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อต่าง ๆ

การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อในสังคมปัจจุบันเป็นเรื่องปกติ ถ้าผู้ชม ผู้ฟังเกิดความรู้สึกเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย มักจะวิจารณ์ผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต ถ้าสังคมมีความขัดแย้ง การแสดงความคิดเห็นยิ่งมีความหลากหลาย ซึ่งมักแสดงออกในรูปของบทความที่ผู้เขียนมักจะหยิบยกปัญหาในสังคมขณะนั้นมาเขียน มีทั้งปัญหาส่วนรวมและปัญหาส่วนบุคคล ปัญหาส่วนรวม เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง การปกครอง ปัญหาส่วนบุคคล เช่น การป้องกันอาชญากรรม การรักษาความปลอดภัย บางครั้งก็มีผู้แสดงความคิดเห็นตอบโต้บทความที่มีผู้อื่นเขียนขึ้น เพื่อจะแสดงแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งของตนด้วย

การแสดงความคิดเห็นร่วมกันถือเป็นการแลกเปลี่ยนทัศนคติ ความรู้ที่ดี ซึ่งทุกคนต้องเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น

หนังสือเล่มนี้ต้องเป็นของวัดห้ามจำหน่าย เนื้อหาอาจเปลี่ยนแปลงได้

ขั้นสอน

วางแผนปฏิบัติ

4. ครูกำหนดเรื่องสำหรับแสดงความคิดเห็นและยกตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นที่มีลักษณะเดียวกัน จากนั้นนักเรียนวางแผนปฏิบัติจากการสังเกตตัวอย่างที่ครูเตรียมมาให้

ลงมือปฏิบัติ

ระหว่างทาง

5. นักเรียนจัดลำดับการปฏิบัติการเขียนแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ครูกำหนด โดยทดลองเรียบเรียงเป็นภาษาพูดก่อนแล้วจึงแก้ไขปรับเป็นภาษาเขียน โดยอาจเทียบเคียงจากตัวอย่าง

พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ

6. ครูจัดกิจกรรมบทบาทสมมติโดยสร้างสถานการณ์จำลองให้มีนักข่าวเข้ามาสัมภาษณ์ในโรงเรียน และนักเรียนต้องให้สัมภาษณ์พูดแสดงความคิดเห็น
7. นักเรียนนำบทสัมภาษณ์มาเรียบเรียงเป็นภาษาเขียนที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นรายบุคคล

เกร็ดแนะครู

ครูควรสร้างองค์ความรู้ให้แก่นักเรียน โดยอธิบายว่า การแสดงความคิดเห็นเป็นพื้นฐานของการวิจารณ์ การให้เหตุผลสำหรับการแสดงความคิดเห็นและการวิจารณ์มีความแตกต่างกัน คือ เหตุผลที่แสดงไว้ในการวิจารณ์ต้องมีน้ำหนักเป็นหลักวิชา อ้างอิงได้ มีแหล่งที่มา ยกตัวอย่างให้ชัดเจน และเห็นจริงว่าอะไรคือข้อดี อะไรคือข้อบกพร่องของสิ่งนั้น ๆ

ข้อสอบเน้น การคิด

ข้อความต่อไปนี้ถูกต้องตามหลักการเขียนแสดงความคิดเห็นข้อใด

"น่าเสียดายที่ภาพประกอบมีน้อย แต่ก็มีครบทุกตอนและเป็นเพียงลายเส้นดำขาว ถ้าเป็นภาพสีจะช่วยให้หนังสือเล่มนี้น่าอ่านยิ่งขึ้น"

1. มีความรู้ในเรื่องที่เขียน
2. ไม่ใช้อารมณ์ ปราศจากอคติ
3. หยิบยกข้อดี ข้อด้อยมาแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
4. เสนอแนะว่าควรแก้ไขในสิ่งที่ไม่ดีอย่างไร ถ้าแก้ไขแล้วจะเกิดผลอย่างไร

วิเคราะห์คำตอบ จากการพิจารณาข้อความ จะเห็นว่าเป็นการเสนอแนะ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหามองเห็นแนวทางในการแก้ไขที่ชัดเจนขึ้น และนำข้อเสนอแนะเหล่านี้ไปปรับปรุงต่อยอดจนได้แนวทางแก้ไขที่ดีที่สุด ดังนั้น จึงตอบข้อ 4.)

แนวตอบ ชวนคิดชวนคุย

มีความแตกต่างกัน ในชีวิตจริงการแสดงความคิดเห็นแบบเผชิญหน้าย่อมต้องมีความเกรงใจซึ่งกันและกัน ส่งผลให้แนวโน้มการแสดงความคิดเห็นไม่รุนแรงเท่าการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่ต้องเผชิญหน้า จึงไม่จำเป็นต้องระมัดระวังการใช้ถ้อยคำ จนบางครั้งอาจเกิดปัญหาได้ในภายหลัง กระนั้น การแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางใดก็ตาม ผู้เขียนควรตระหนักถึงมารยาทในการเขียน เคารพและให้เกียรติผู้ที่ถูกกล่าวถึง

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการเขียนแสดงความคิดเห็นจากสื่อ
2. นักเรียนรวบรวมถ้อยคำภาษาพูดและภาษาเขียนโดยจัดทำเป็นสื่ออย่างสร้างสรรค์เป็นรายบุคคล

ขั้นประเมิน

1. ครูสังเกตการตอบคำถาม การฝึกการพูดและเรียบเรียงให้เป็นการเขียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสม
2. ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล
3. ครูสังเกตการความสามารถในการสื่อสารและความสามารถในการคิด โดยใช้แบบสังเกตสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

แบบสังเกต

ตัวอย่าง **การเขียนแสดงความคิดเห็นจากข่าว** 1

https://www.ryt9.com/s/iq03/3423029

ททท. จัดงาน Thailand Travel Mart Plus 2023 ขับเคลื่อนอุตฯ ท่องเที่ยวไทยสู่สากล

นายยุทธศักดิ์ สุภสร ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) กล่าวว่า ททท. เร่งเดินหน้าขับเคลื่อนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ปี ๒๕๖๖ โดยให้ความสำคัญกับการยกระดับห่วงโซ่อุปทาน และเร่งสร้างโอกาสทางธุรกิจแก่ผู้ประกอบการไทยสู่ตลาดต่างประเทศ จึงกำหนดจัดงาน Thailand Travel Mart Plus (TTM+) 2023 ระหว่างวันที่ ๓๑ พฤษภาคม - ๒ มิถุนายน ๒๕๖๖ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพฯ

ทั้งนี้ งาน TTM+ ถือเป็นงานส่งเสริมการขายลักษณะ B2B ด้านการท่องเที่ยวที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และเป็นเวทีในการเจรจาธุรกิจ ระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวไทย กับผู้ประกอบการนำเที่ยวจากต่างประเทศทั่วโลก อันจะเป็นประโยชน์ในการเพิ่มประสบการณ์และเพิ่มศักยภาพทางธุรกิจในระดับสากลแก่ภาคเอกชนไทย รวมทั้งเป็นโอกาสให้ผู้ประกอบการนำเที่ยวจากต่างประเทศทดลองสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวไทย เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับออกแบบเส้นทางท่องเที่ยว นำเสนอกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้ว่าฯ ททท. กล่าวว่า งาน TTM+ 2023 ครั้งนี้ ททท. นำเสนอแนวคิดการจัดงานให้สอดคล้องกับแคมเปญ “Visit Thailand Year 2023 : Amazing New Chapters” ผ่านความพิเศษของสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวอย่าง Soft Power : 5F ได้แก่ Food Festival Film Fight และ Fashion ควบคู่กับการนำเสนอเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการท่องเที่ยว ที่เข้ามาเพิ่มมูลค่าและพลิกโฉมการท่องเที่ยวไทย ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพ ก้าวสู่ Smart Tourism อย่างยั่งยืน เพื่อร่วมส่งมอบประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและความหมาย (Meaningful Travel) แก่นักท่องเที่ยว

โดย ททท. คาดว่า TTM+ 2023 จะสามารถดึงดูดผู้เข้าร่วมงานกว่า ๘๕๐ ราย ประกอบด้วยผู้ซื้อ (Buyers) ได้แก่ ผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยวกว่า ๓๕๐ ราย จาก ๕๐ ประเทศทั่วโลก ทั้งตลาดหลักอย่างยุโรป อาเซียน เอเชียตะวันออก อเมริกา และออสเตรเลีย รวมถึงขยายไปยังกลุ่มตลาดเกิดใหม่ที่มีศักยภาพอื่น ๆ เช่น ยุโรปตะวันออก ตะวันออกกลาง อเมริกาใต้ และแอฟริกาใต้ ขณะที่ผู้ขาย (Sellers) ๔๐๐ ราย เป็นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวไทย จาก ๕ ภูมิภาคของประเทศไทย ทั้งจากเมืองหลักและเมืองรอง รวมถึงสื่อมวลชน จากทั้งในและต่างประเทศกว่า ๑๐๐ ราย เพื่อร่วมเผยแพร่การจัดงาน TTM+ 2023 และแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวในประเทศไทย

หนังสือเล่มนี้อยู่ในระหว่างแจ้งขอรับเลขมาตรฐานเนื้อหาอาจมีการปรับปรุงแก้ไข

นักเรียนควรรู้

1 **ข่าว** หากแบ่งประเภทของข่าวโดยพิจารณาในแง่ระดับข่าว จะแบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่ ข่าวหนัก เป็นข่าวที่มีเนื้อหาสาระในเชิงให้ความรู้ ความคิดมากกว่าความบันเทิง ส่วนข่าวเบา เป็นข่าวที่มีเนื้อหาสาระให้ความบันเทิงมากกว่าความรู้และความคิด เป็นเรื่องราวที่เข้าใจง่าย มีผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกของผู้อ่าน ถ้าแบ่งประเภทของข่าว โดยพิจารณาในแง่ระดับความรู้สึกตอบสนอง จะแบ่งได้ 2 ประเภทเช่นกัน ได้แก่ ข่าวที่ผู้อ่านมีปฏิกิริยาตอบสนองทันที ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกทางบวกหรือลบ เช่น ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา ข่าวอาชญากรรม และข่าวที่ผู้อ่านมีปฏิกิริยาตอบสนองช้า เพราะผู้อ่านต้องใช้ความคิด ความรู้ ประสบการณ์ในการพิจารณา ทำความเข้าใจ เช่น ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการศึกษา

ข้อสอบเน้น การคิด

พาดหัวข่าวในข้อใดใช้ภาษาเพื่อการแสดงความคิดเห็น

1. วิกฤตฝุ่น PM2.5 คร่าชีวิตคนกรุง
2. กาเบรียล ชาน พ่อพระ นักอสังหาฯ
3. ชาวนา เฮ ! ประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว
4. รัฐเตือนโควิด19 ระบาดอีก เร่งหาทางป้องกัน

(วิเคราะห์คำตอบ การพาดหัวข่าวแสดงความคิดเห็น คือ การที่ผู้เขียนใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงอารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อเนื้อข่าว หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับข่าว คำตอบในข้อ 1. ข้อ 3. และข้อ 4. เป็นประโยคที่ผู้เขียนมุ่งแสดงข้อเท็จจริง ประโยคในข้อ 2. ปรากฏการใช้ถ้อยคำในเชิงแสดงความคิดเห็น คือ คำว่า “พ่อพระ” ซึ่งคำนี้มักใช้กล่าวชมเชยแก่บุคคลที่มีจิตใจดีหรือใจบุญมากเป็นพิเศษ ดังนั้น จึงตอบข้อ 2.)

การเขียนแสดงความคิดเห็น ①

นับว่าเช้านี้เป็นการเริ่มต้นวันที่ดีของผม ข่าวแรกที่เปิดอ่านทำให้อิ่มเอมหัวใจ เพราะมองเห็นแล้วว่าประเทศไทยของเรากำลังจะเดินไปสู่ทิศทางใด

ข่าวนี้ บางคนเห็นพาดหัวข่าว② แล้ว อาจจะผ่านเลยไป เพราะประเมินว่า ไม่เกี่ยวกับฉัน แบบนี้มีให้เห็นกันมากครับ ผมอยากฝากถึงเพื่อน ๆ ทุกคนในบล็อกนี้นะครับ เราลองมาให้ความสนใจกับข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ หรือข่าวอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปของประเทศดูบ้าง อย่าคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว เราเป็นพลเมือง เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ประเทศพัฒนา หากไม่รู้อะไรเลย ไม่รู้ว่านโยบายของประเทศเป็นอย่างไร ภาครัฐทำงานกันอย่างไร แล้วเราจะปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับนโยบายของประเทศได้อย่างไร

สละเวลาส่วนตัวสักนิด อ่านคร่าว ๆ ก็ได้ครับ พอให้รู้ว่าเกิดอะไรขึ้น เพราะสมัยนี้สื่อมวลชนเขียนพาดหัวข่าวได้ทันกินทันใช้ดีเหมือนกับรู้ว่าผู้อ่านเวลาน้อย ข่าวนี้ก็เช่นเดียวกันเพียงอ่านพาดหัวข่าวก็รู้แล้วว่าเกิดอะไรขึ้น หรือใครทำอะไร แต่หากคุณอ่านคร่าว ๆ ยังไม่เข้าใจถ่องแท้ ก็อย่านำไปพูดต่อนะครับ ถ้าจะแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดก็ตาม ควรอ่านให้ครบความ เสียเวลาไม่มากหรอก

จากพาดหัวข่าว ไล่เรียงมาที่เนื้อข่าวเป็นการเขียนขยายความหรือให้รายละเอียดได้ดี เมื่ออ่านจบแล้วทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่า ททท. มีทิศทางในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้ฟื้นตัวหลังภาวะเศรษฐกิจตกต่ำจากปัญหาโควิดอย่างไร แนวคิดในการจัดงานครั้งนี้จะสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นไปสู่ระดับสากลด้วยวิธีใด เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาพบว่าผู้เขียนสื่อสารข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา ไม่สอดแทรกความคิดเห็นส่วนตัว แต่ข้อเสียของข่าวนี้ก็มีนะครับ บางช่วงบางตอนก็ให้รายละเอียดมากเกินไป ผู้อ่านบางคนอ่านมาถึงช่วงกลาง ๆ อาจเบื่อได้ พาลจะอ่านไม่จบเสียเปล่า ๆ

ขึ้นชื่อว่า "ข่าว" บางคนก็ไม่อยากอ่านแล้ว โดยเฉพาะข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ เพราะไม่อยากคิด ไม่อยากวิเคราะห์ อย่าคิดอย่างนั้นเลยครับ อ่านไว้เป็นความรู้ นำไปปรับใช้ ความรู้บางอย่างยังไม่เป็นประโยชน์ในวันนี้ แต่เป็นประโยชน์ในวันหน้าแน่นอน อย่างน้อย ๆ ข่าวนี้ ก็ทำให้ผมคิดถึงอนาคตของตนเอง ความรู้ความสามารถก็พอมี ลองทำธุรกิจโฮมสเตย์ดูก็ไม่เสียหาย เพราะภาครัฐเขาให้ความสำคัญเรื่องการท่องเที่ยวน่าดู

กระบวนการความรู้ ความเข้าใจ

ขั้นนำ

1. ครูกระตุ้นความสนใจ โดยอาจใช้คลิปวีดิทัศน์ บทสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเลือกเล่นและซ้อมกีฬาประเภทต่าง ๆ
2. ครูชวนนักเรียนแสดงความคิดเห็นและให้เหตุผลเกี่ยวกับกีฬาที่นักเรียนสนใจเป็นพิเศษ

ขั้นสอน

การสังเกต ตระหนัก

1. ครูชวนนักเรียนสังเกตและวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญในการแสดงความคิดเห็นจากสื่อวีดิทัศน์ที่ยกมาข้างต้น
2. ครูสรุปองค์ประกอบสำคัญในการเขียนแสดงความคิดเห็น โดยอาจใช้ใบความรู้ เรื่อง องค์ประกอบสำคัญในการเขียนแสดงความคิดเห็น

ใบความรู้

ข้อสอบเน้น การคิด

การเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือ ข้อมูลในข้อใด *ไม่จำเป็น* ต้องแสดงความคิดเห็น

1. เจ้าของผลงาน
2. การใช้สำนวนภาษา
3. สำนักพิมพ์ที่จัดพิมพ์
4. เนื้อหาสาระที่โดดเด่น

(วิเคราะห์คำตอบ การเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน ผู้เขียนวิจารณ์จะต้องอ่านหนังสือเล่มนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่แจ่มแจ้ง โดยรูปแบบแล้วการเขียนแสดงความคิดเห็นที่มีต่อหนังสือเล่มหนึ่ง ๆ จะแสดงความคิดเห็นต่อส่วนต่าง ๆ ดังนี้ ภูมิหลังของผู้เขียน แรงบันดาลใจ เนื้อหาสาระ แนวคิด ถ้อยคำ ความไพเราะเหมาะสม ตัวละคร ความยากง่ายหรือความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ซึ่งข้อมูลที่ผู้วิจารณ์ไม่จำเป็นต้องแสดงความคิดเห็น คือ สำนักพิมพ์ที่จัดพิมพ์ ดังนั้น จึงตอบข้อ 3.)

นักเรียนควรรู้

① **การเขียนแสดงความคิดเห็น** คือ การเขียนที่ประกอบด้วยข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงกับการแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งผู้เขียนจะต้องอ่าน ฟัง หรือดูเรื่องนั้น ๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วนให้เกิดความเข้าใจที่ถ่องแท้ จากนั้นให้จับสาระสำคัญของเรื่องว่ากล่าวถึงอะไร แล้วสำรวจตนเองว่า มีความคิดเห็นอย่างไร เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย พร้อมบอกเหตุผลประกอบให้ชัดเจน ทั้งนี้ เหตุผลที่ใช้ประกอบในการเขียนจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความรู้เดิมของแต่ละบุคคล และควรเขียนเรียบเรียงเป็นสำนวนภาษาของตนเอง

② **พาดหัวข่าว** หนังสือพิมพ์นิยมพาดหัวข่าวเป็นกลุ่มประโยค โดยละหน่วยเชื่อมไว้ ส่วนการใช้ถ้อย คำนิยมใช้คำทับศัพท์และสำนวนภาษาต่างประเทศ การอ่านพาดหัวข่าวจะทำให้ทราบเรื่องราวคร่าว ๆ แล้วจึงค่อยอ่านสรุปข่าวย่อ ๆ โดยข่าวทุกข่าวจะมีการสรุปหัวข้อข่าวก่อนที่จะบรรยายรายละเอียด ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านทราบว่า ข่าวนั้นเป็นข่าวอะไร เกิดขึ้นที่ใด แล้วจึงค่อยอ่านรายละเอียดของข่าวต่อไป

ขั้นสอน

3. ครูประเมินความเข้าใจ โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มวิเคราะห์และประเมินข่าวที่นักเรียนสนใจ และนำเสนอผลตามองค์ประกอบที่ได้ศึกษา
4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวทางการแสดงความคิดเห็นจากข่าว

วางแผนปฏิบัติ

5. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้วางแผน เช่น
   - หากนักเรียนไม่มีความรู้เพียงพอที่จะแสดงความคิดเห็น นักเรียนจะสามารถค้นคว้าหาข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมได้อย่างไรที่ไหนบ้าง
6. นักเรียนแบ่งกลุ่ม ประชุมระดมความเห็น วางแผนปฏิบัติตามคำถามกระตุ้น และสรุปแนวทางแสดงความคิดเห็นของกลุ่ม
7. ครูกำหนดข่าวเพื่อแสดงความคิดเห็นและตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นที่มีลักษณะเดียวกัน

ลงมือปฏิบัติ

8. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันจัดลำดับการปฏิบัติจากเรื่องที่ครูกำหนด

ตัวอย่าง การเขียนแสดงความคิดเห็นจากหนังสืออ่านนอกเวลา ①

เรื่อง แมงมุมเพื่อนรัก

เพื่อเป็นการฝึกเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านนอกเวลา ให้นักเรียนอ่านเรื่องแมงมุมเพื่อนรัก เมื่ออ่านจบแล้วให้ลองตั้งคำถามเป็นข้อ ๆ แล้วนำมาเรียบเรียงใหม่ ดังนี้

๑. ใครเขียนหนังสือเล่มนี้
๒. จัดพิมพ์ที่ไหน เมื่อไร มีกี่หน้า ขนาดรูปเล่ม
๓. รูปประกอบเป็นอย่างไร
๔. แบ่งเนื้อหาเป็นกี่บท ใช้เวลาอ่านมากน้อยเพียงใด
๕. ความยากง่ายของเนื้อเรื่อง เหมาะสมกับวัยผู้อ่านหรือไม่
๖. การใช้ภาษาเป็นอย่างไร
๗. ตัวละครเด่น ๆ มีใครบ้าง
๘. เรื่องนี้มีสาระอะไรบ้าง

เมื่อหาคำตอบในแต่ละข้อได้แล้ว นำมาเรียบเรียงใหม่ ได้ดังนี้

การเขียนแสดงความคิดเห็น

แมงมุมเพื่อนรักเป็นหนังสืออ่านสำหรับเยาวชน ชุดก่อนนิทรา อันดับที่ ๔/๒๑ เขียนโดย อี.บี.ไวท์ แปลโดย ผู้ใช้นามปากกาว่า มัลลิกา เล่มที่นำมาอ่านจัดพิมพ์โดย บริษัท โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๓ หนังสือเล่มนี้มีความยาว ๑๖๓ หน้า มีขนาดกะทัดรัด สามารถพกพาไปในที่ต่าง ๆ ได้ง่าย แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๒๒ บท สามารถอ่านให้จบได้ในเวลาไม่กี่ชั่วโมง น่าเสียดายที่ภาพประกอบมีน้อย แต่ก็มีครบทุกตอนและเป็นเพียงลายเส้นขาวดำ ถ้าเป็นภาพสีจะช่วยให้หนังสือเล่มนี้น่าอ่านยิ่งขึ้น เนื้อเรื่องเหมาะสำหรับเยาวชนที่เรียนอยู่ในระดับชั้น ม.ต้น แสดงความรักและเมตตาของเด็กหญิงคนหนึ่งที่มีต่อเจ้าหมูแสนรู้ รวมทั้งแสดงถึงความรักความผูกพันระหว่างสัตว์ที่เป็นเพื่อนกัน แสดงถึงความเอื้อเฟื้อ ไมตรีจิต และความห่วงใยอันบริสุทธิ์ ทำให้เห็นว่าสังคมโลกทั้งมนุษย์และสัตว์ ถ้ามีความเอื้ออาทรต่อกันจะช่วยจรรโลงสังคมให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น นอกจากความสนุกสนานน่าติดตามแล้วสิ่งที่ทำให้ผู้อ่านสนใจและศึกษาต่อคือธรรมชาติของสัตว์ชนิดอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ปรากฏในเรื่อง ทั้งหมดนี้ได้รับการถ่ายทอดผ่านลีลาสำนวนภาษาที่สั้น กระชับ เข้าใจง่าย น่าติดตาม เรื่องแมงมุมเพื่อนรักจึงเป็นหนังสือที่มีคุณค่าและเหมาะอย่างยิ่งสำหรับเป็นหนังสืออ่านนอกเวลาของนักเรียน

หนังสืออ่านนอกเวลา (เนื้อหาอาจมีการปรับปรุงเพิ่มเติม)

นักเรียนควรรู้

① **หนังสืออ่านนอกเวลา** เป็นหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ในหลักสูตรวิชาภาษาไทย เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและช่วยพัฒนาทักษะการอ่าน โดยหนังสืออ่านนอกเวลาส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องสั้น นวนิยาย ที่มีเนื้อหาน่าสนใจและได้รับแง่คิดดี ๆ เช่น เรื่องความสุขของกะทิ บ้านเล็กในป่าใหญ่ ส้มสีม่วง

ข้อสอบเน้น การคิด

นักเรียนคิดว่า เพราะเหตุใดการแสดงความคิดเห็นควรมีข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไขประกอบด้วย

(แนวตอบ การแสดงความคิดเห็นจำเป็นต้องมีข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไขประกอบด้วย เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหามองเห็นแนวทางในการแก้ไขที่ชัดเจนขึ้น และนำข้อเสนอแนะเหล่านี้ไปปรับปรุงต่อยอดจนได้แนวทางแก้ไขที่ดีที่สุด)

ตัวอย่าง **การเขียนแสดงความคิดเห็นจากบทความวิชาการ**

http://www.thairath.co.th/content/edu/257109

สาวคนไหนอยากถ่ายรูปให้สวยงามต้องหันใบหน้าไปหาทางซีกซ้าย

สาวคนไหน ถ้าหากอยากจะถ่ายรูปให้คนเห็นชื่นชอบ ควรจะหันใบหน้าซีกซ้ายให้ถ่าย เพราะตามธรรมชาติแล้ว เราจะแสดงอารมณ์ออกมาให้เห็นได้แจ่มชัดกว่า

นักวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยเวค ฟอเรส์ของสหรัฐฯ พบเคล็ดลับเรื่องนี้เมื่อพยายามหาสาเหตุที่บรรดาจิตรกรตะวันตกผู้มีชื่อเสียง มักชอบวาดภาพใบหน้าบุคคลแต่ซีกซ้ายเสมอ

นักวิจัยกล่าวว่า "เพราะพบว่า แก้มซ้ายจะแสดงอารมณ์ความรู้สึกได้เข้มข้นกว่า อันเป็นที่น่าพึงพอใจในแง่ความงดงาม ซึ่งตรงกับในแง่กายวิภาคใบหน้าซีกซ้ายขณะแสดงอารมณ์ความรู้สึกจะตกอยู่ในความควบคุมของสมองซีกขวา"

พวกเขายังพบว่า ใบหน้าทางซีกซ้ายจะมีเสน่ห์น่ารักยิ่งกว่าอีกซีกหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย

การเขียนแสดงความคิดเห็น

ดิฉันในฐานะผู้ที่ชื่นชอบการถ่ายรูป ไม่ว่าจะรับหน้าที่เป็นคนกดชัตเตอร์หรือจะเป็นนางแบบซะเอง วันนี้บังเอิญไปเจอบทความเกี่ยวกับเคล็ดลับเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อให้รูปที่ถ่ายออกมาดูสวยขึ้น ซึ่งความน่าสนใจของบทความนี้ มีหลายข้อ

ข้อแรก มีเอกภาพ สังเกตได้ตั้งแต่ชื่อบทความ ไปจนถึงเนื้อหาทั้งหมดจะมุ่งกล่าวถึงเคล็ดลับในการถ่ายรูปให้สวยงามเพียงประเด็นเดียว

ข้อสอง มีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากบทความนี้นำเสนอข้อเท็จจริงโดยอ้างถึง ผลการวิจัยของนักวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวค ฟอเรส์ มหาวิทยาลัยเอกชนในสหรัฐอเมริกา และยังเสริมด้วยข้อมูลอื่น เป็นต้นว่า "จิตรกรมักชอบวาดภาพใบหน้าบุคคลซีกซ้ายอยู่เสมอ" "แก้มซ้ายจะแสดงอารมณ์ความรู้สึกได้เข้มข้นกว่า"

ข้อสาม กระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย บทความนี้เรียกได้ว่าเป็นบทความวิชาการที่มีขนาดสั้น แต่อธิบายรายละเอียดได้ครบถ้วน แม้ใช้ภาษาทางการ แต่ก็สามารถเข้าใจได้ง่าย ไม่ซับซ้อน

บทความนี้เป็นตัวอย่างที่ดีในด้านการนำเสนอเนื้อหาที่คนยุคปัจจุบันสนใจ โดยใช้วิธีอธิบายสั้น ๆ เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการเสพข้อมูลแต่มีเวลาไม่มากนัก จะเห็นว่า สั้นแต่มีประโยชน์และตรงกลุ่มเป้าหมายเลยทีเดียว

ขั้นสอน

พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ

9. ครูให้เทคนิคการใช้ภาษาแสดงความคิดเห็น เช่น การใช้รูปภาพ ตารางสถิติ
10. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นจากข่าวที่สนใจหรือทำใบกิจกรรม เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็นจากข่าว

ระหว่างทาง

ใบกิจกรรม

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปหลักการและแนวทางการเขียนแสดงความคิดเห็นจากข่าว

ขั้นประเมิน

1. ครูตรวจใบกิจกรรม เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็นจากข่าว
2. ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. ครูสังเกตความสามารถในการสื่อสารและความสามารถในการคิด โดยใช้แบบสังเกตสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

แบบสังเกต

กิจกรรม สร้างเสริม

นักเรียนสำรวจว่าบนสื่อสังคมออนไลน์ บุคคลที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง แล้วมีการเขียนแสดงความคิดเห็นใดที่ไม่เหมาะสม หากเป็นนักเรียนจะเขียนแก้ไขความคิดเห็นนั้นอย่างไรให้ถูกต้องตามหลักการเขียนแสดงความคิดเห็น พร้อมยกตัวอย่างประกอบให้ชัดเจน สรุปผลการสำรวจเป็นใบความรู้อย่างสร้างสรรค์ส่งครูเป็นรายบุคคล

กิจกรรม ท้าทาย

นักเรียนศึกษาว่าการแสดงความคิดเห็นบนสื่อสังคมออนไลน์มีข้อควรคำนึงใดบ้างที่แตกต่างจากการเขียนแสดงความคิดเห็นบนสื่อสิ่งพิมพ์ และยกตัวอย่างสถานการณ์ที่หากไม่ระมัดระวังในการเขียนแสดงความคิดเห็นจะเกิดผลเสียตามมา สรุปผลการศึกษาเป็นใบความรู้อย่างสร้างสรรค์ส่งครูเป็นรายบุคคล

สื่อ Digital

PowerPoint

ศึกษาตัวอย่างการเขียนแสดงความคิดเห็นจากสื่อเพิ่มเติม จาก PowerPoint ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 ตอนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็นจากสื่อ https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPTHM10

กระบวนการความรู้ ความเข้าใจ

ขั้นนำ

ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการรับสารจากสื่อต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และความสำคัญของสื่อ

ขั้นสอน

การสังเกต ตระหนัก

1. ครูทบทวนความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นต่างๆ โดยให้ดูตัวอย่างจากสื่อที่หลากหลาย เช่น สื่อสังคมออนไลน์ สื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ใบโฆษณา
2. นักเรียนร่วมกันสังเกตและจัดลำดับช่องทางที่รับสารบ่อยและพบเห็นได้เสมอๆ พร้อมบอกความรู้สึกของนักเรียนที่จะเลือกรับ

วางแผนปฏิบัติ

3. ครูกำหนดบทความวิชาการ เพื่อแสดงความคิดเห็น และยกตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นที่มีลักษณะเดียวกัน โดยให้นักเรียนวิเคราะห์จากตัวอย่าง แล้วสรุปขั้นตอนวิธีปฏิบัติการแสดงความคิดเห็น

ลงมือปฏิบัติ

4. นักเรียนแบ่งกลุ่ม จัดลำดับการปฏิบัติการเขียนแสดงความคิดเห็นจากที่ครูกำหนด เช่น ศึกษารายละเอียด วิเคราะห์ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น

จากตัวอย่าง ทำให้เห็นข้อสังเกตเกี่ยวกับการเขียนแสดงความคิดเห็นได้หลายประการ ดังนี้

๑. เรื่องที่จะนำมาเขียน ต้องเป็นเรื่องทันสมัย ถูกกาลเทศะ คำนึงถึงสภาพแวดล้อม ความคิด ความเชื่อ ค่านิยมของกลุ่มสังคม ไม่ควรแสดงความคิดเห็นในเรื่องละเอียดอ่อน นอกจากนี้ ผู้เขียนควรพิจารณาว่า ผู้รับสารเป็นใคร เพื่อให้เลือกเรื่อง และเลือกใช้ระดับภาษาสื่อสารได้เหมาะสม

๒. ภาษาที่ใช้ในการเขียนแสดงความคิดเห็น เป็นได้ตั้งแต่ภาษาทางการ กึ่งทางการ ภาษาสนทนา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าผู้เขียนสื่อสารเรื่องใด กับใคร ผ่านสื่อประเภทใด เช่น ในตัวอย่างการเขียนแสดงความคิดเห็นจากข่าว ผู้เขียนสื่อสารกับบุคคลในสังคมออนไลน์ ผ่านบล็อกส่วนตัว จึงไม่เคร่งครัดในไวยากรณ์ ถ้อยคำที่ใช้จึงปรากฏทั้งภาษากึ่งทางการ ภาษาปาก

๓. ผู้เขียนควรแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่ตนมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์ อยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง รวมถึงแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้อ่านและสังคม สร้างพฤติกรรมหรือปลูกฝังค่านิยมที่ดี

การแสดงความคิดเห็นของบุคคลต่างๆ ขึ้นอยู่กับความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของบุคคลนั้น การเปิดใจให้กว้าง ใช้เหตุและผลมาสนับสนุนความคิดเห็นจะทำให้ข้อความน่าสนใจและน่าติดตาม ในฐานะของผู้อ่านข้อความต่างๆ ผ่านสื่อต้องใช้วิจารณญาณในการไตร่ตรองก่อนเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย โดยไม่ใช้อารมณ์และมีอคติต่อสิ่งที่ได้รับ แม้นักเรียนจะยังไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมากนัก การเริ่มจากการแสดงความคิดเห็นในหนังสืออ่านนอกเวลาหรือข่าวที่พบให้เกิดความชำนาญก่อน ก็เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยพัฒนาทักษะการเขียนให้ดีขึ้น

หนังสือเรียนเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการเสนอแนะหนังสือเรียนที่ใช้ในสถานศึกษา

สรุปสาระสำคัญ ตอนที่ ๒ หน่วยที่ ๓ การเขียนแสดงความคิดเห็นจากสื่อ

สื่อ Digital

คลิปอักษรเรียนสรุป

ทบทวนความรู้เกี่ยวกับการเขียนแสดงความคิดเห็น จากคลิปอักษรเรียนสรุป ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 ตอนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็นจากสื่อ https://www.aksorn.com/qrcode/TMAOLTHM10003

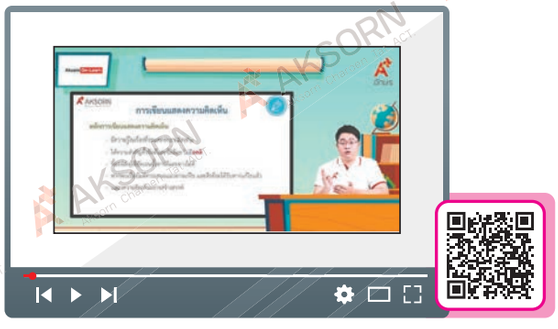

ข้อสอบเน้น การคิด

การแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์มีลักษณะอย่างไร

(แนวตอบ การแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์ เป็นการแสดงความคิดเห็นที่มีเหตุและผลมาสนับสนุนความคิดเห็นนั้นๆ โดยปราศจากอารมณ์และความรู้สึกอคติ เพื่อให้การแสดงความคิดเห็นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น)

คำถาม พัฒนาการคิด

๑. "ติเพื่อก่อ" เป็นหลักการแสดงความคิดเห็นที่ถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด
๒. หากนักเรียนต้องเขียนแสดงความคิดเห็นบทความที่เป็นผลงานของเพื่อน นักเรียนมีหลักการแสดงความคิดเห็นอย่างไร
๓. หากเพื่อนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพื่อโต้แย้ง นักเรียนจะแนะนำเพื่อนอย่างไร

กิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก

สมรรถนะสำคัญสำหรับผู้เรียน

ความสามารถด้าน
- ✓ การคิด
- ✓ การใช้ทักษะชีวิต
- ✓ การสื่อสาร
- ○ การแก้ปัญหา
- ○ การใช้เทคโนโลยี

๑. เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของเพลงหรือภาพยนตร์ที่นักเรียนชื่นชอบ โดยจำแนกเป็นข้อดีและข้อด้อย พร้อมระบุแนวทางการนำข้อมูล ความรู้ที่วิเคราะห์ สังเคราะห์ได้มาปรับใช้ในชีวิต
๒. สืบค้นข่าวสารหรือเหตุการณ์ประจำวันที่สนใจมาเขียนเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเอง เผยแพร่แลกเปลี่ยนให้เพื่อนอ่าน แล้วร่วมกันติชมเพื่อพัฒนาผลงาน
๓. แบ่งกลุ่ม สืบค้นบทความที่ให้ความรู้หรือประโยชน์ในด้านต่าง ๆ มาเขียนวิเคราะห์โดยใช้ภาษาของตนเอง แล้วทำสื่อเพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียนในรูปแบบที่สร้างสรรค์ จากนั้นให้เพื่อนกลุ่มอื่นร่วมแสดงความคิดเห็นต่อผลงาน

หนังสือเล่มนี้เป็นทรัพย์สินของสำนักงานวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ผลิตใช้

ขั้นสอน

พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ

5. นักเรียนเลือกเขียนแสดงความคิดเห็นจากบทความวิชาการที่สนใจ หรือทำใบกิจกรรม เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็นจากบทความวิชาการ

ใบกิจกรรม

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปหลักการและแนวทางการเขียนแสดงความคิดเห็นจากบทความวิชาการ

ขั้นประเมิน

1. ครูสังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
2. ครูตรวจใบกิจกรรม เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็นจากบทความวิชาการ
3. ครูประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. ครูประเมินการความสามารถในการสื่อสารและความสามารถในการคิด โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

แบบประเมิน

แนวตอบ คำถามพัฒนาการคิด

1. เป็นหลักการแสดงความคิดเห็นที่ถูกต้อง เพราะการแสดงความคิดเห็นที่ดีจะต้องเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ทำให้กลุ่มหรือสังคมดีขึ้น
2. ต้องอ่านบทความของเพื่อนให้เข้าใจว่า เพื่อนกำลังแสดงความคิดเห็นในประเด็นใด แล้วจึงแสดงความคิดเห็นในประเด็นเดียวกัน โดยปราศจากอคติ
3. แนะนำว่าการแสดงความคิดเห็นสามารถโต้แย้งได้ในรูปแบบการแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์ โดยเน้นการโต้แย้งด้วยการนำข้อมูลหรือหลักฐานที่น่าเชื่อถือมาประกอบเพื่อแสดงความน่าเชื่อถือ หลีกเลี่ยงการใช้คำไม่สุภาพและอารมณ์ที่รุนแรง พร้อมให้กำลังใจสนับสนุนเพื่อน และอธิบายให้เพื่อนเข้าใจว่าทุก ๆ การแสดงความคิดเห็นจะทำให้ตัวเราเปิดรับมุมมองต่าง ๆ ที่หลากหลาย และสามารถนำความคิดเห็นเหล่านี้ไปพัฒนาให้ดีขึ้นได้ด้วย

AKSORN Aksorn Charoen Tat ACT.

กระบวนการความรู้ ความเข้าใจ

ขั้นนำ

1. ครูตั้งคำถามกระตุ้นความสนใจ โดยการใช้ภาพในหน้าหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การฟัง การดู และการพูดในชีวิตประจำวัน เช่น
   - จากภาพดังกล่าว นักเรียนคิดว่าการรับสารและการส่งสาร ทำอย่างไรได้บ้าง
     (แนวตอบ รับสารโดยการดู การอ่าน ส่งสารโดยการพูด การเขียน และการแสดงท่าทาง)
   - ในชีวิตประจำวันการรับสารและการส่งสารมักใช้วิธีใด และสารที่ส่งมักเป็นรูปแบบใด
     (แนวตอบ การสื่อสารในชีวิตประจำวันการรับสารมักใช้จากการฟัง การดู เพราะเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารพัฒนาขึ้นและเทคโนโลยีทำให้การรับสารทำได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนการส่งสารมักใช้วิธีการพูด แสดงท่าทาง ซึ่งรูปแบบของการส่งสารมักเป็นข่าวความคิดเห็น สารคดี บันเทิงคดี การโฆษณา)
2. ครูประมวลคำตอบความเห็นจากการกระตุ้นความสนใจ เรื่อง การฟัง การดู และการพูดในชีวิตประจำวันมาทบทวนความรู้ ความเข้าใจ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

การฟัง การดู และการพูด ในชีวิตประจำวัน

การฟัง การดู และการพูด เป็นทักษะที่ใช้ควบคู่กันในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้พูดและผู้ฟังเกิดความเข้าใจตรงกันจำเป็นต้องมีหลักการและตัวอย่างให้ศึกษาและฝึกปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร นักเรียนควรรู้จักสังเกตพิจารณาเลือกฟังและดูในสิ่งที่เป็นประโยชน์ รวบรวมเป็นข้อมูลความรู้ สามารถเรียบเรียงเพื่อสื่อสารอย่างเหมาะสมและตรงตามเจตนาได้

ตัวชี้วัด

ท ๓.๑ ม.๑/๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖
- พูดสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังและดู
- เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่ฟังและดู
- พูดแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์เกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู
- ประเมินความน่าเชื่อถือของสื่อที่มีเนื้อหาโน้มน้าวใจ
- พูดรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้าจากการฟัง การดู และการสนทนา
- มารยาทในการฟัง การดู และการพูด

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- การพูดสรุปความ การพูดแสดงความรู้ ความคิดอย่างสร้างสรรค์จากเรื่องที่ฟังและดู
- การพูดประเมินความน่าเชื่อถือของสื่อที่มีเนื้อหาโน้มน้าวใจ
- การพูดรายงานการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชน และท้องถิ่นของตน
- มารยาทในการฟัง การดู และการพูด

หน้าที่ของคู่มือรู้ในระหว่างเรียนรู้ของการเรียนรู้ เนื้อหาอาจมีการปรับปรุงแก้ไข

สื่อ Digital

PowerPoint

ใช้คำถามนำเข้าสู่บทเรียน จาก PowerPoint ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 ตอนที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การฟัง การดู และการพูดในชีวิตประจำวัน https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPTHM10

เป้าหมาย การเรียนรู้

การเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้นี้มีเป้าหมายสำคัญ คือ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปฏิบัติและสามารถฝึกปฏิบัติการพูดประเภทต่างๆ ได้ เช่น การพูดสรุปใจความสำคัญ การพูดเล่าเรื่อง การพูดแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ การประเมินความน่าเชื่อถือของสาร การพูดรายงานเชิงวิชาการ ทั้งนี้ นักเรียนจะต้องใช้ทักษะหรือแนวทางในการฟังและดูสารต่างๆ ให้ครบกระบวนการก่อนการนำไปพูด เพื่อการเป็นทั้งผู้ฟังและผู้พูดที่ดี

การจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าว นักเรียนจะต้องเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของทักษะการฟัง การดู และการพูด โดยนำความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการฟังและการดูสื่อมาประยุกต์ใช้กับการพูดเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ โดยครูและนักเรียนอาจร่วมกันกำหนดกรอบเพื่อให้นักเรียนได้นำหลักปฏิบัติมาใช้ฝึกปฏิบัติจริง

๑ การพูดจับใจความสำคัญจากการฟังและดูสื่อ ①

ในชีวิตประจำวันมนุษย์รับสารผ่านการฟังและดูจากสื่อต่าง ๆ มากมาย ทั้งการเลือกรับสารด้วยตนเอง เช่น การชมภาพยนตร์ การ์ตูน การฟังเพลง หรือจากแหล่งอื่น ๆ เช่น สถานประกอบการ หรือจากสถานการณ์ในสังคมทั่วไป ผู้รับสารที่มีวิจารณญาณจะเลือกฟังและดูแต่สิ่งที่มีประโยชน์ ฟังอย่างตั้งใจและจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังและดูให้ได้ แล้วพิจารณาว่าได้ประโยชน์อะไรบ้างจากสิ่งที่ฟังและดู บางครั้งอาจนำความรู้ที่ได้จากการฟังและดูมาพูดต่อ หรือมาเล่าต่ออีกก็ได้

เพื่อการเป็นผู้ฟังและผู้พูดที่ดี จำเป็นต้องหมั่นฝึกฝนอยู่เสมอ ทักษะที่สำคัญ คือ การพูดจับใจความสำคัญจากการฟังและดูสื่อต่าง ๆ ซึ่งมีแนวทาง ดังนี้

๑) ฟังและดูสื่อให้ตลอด พยายามทำความเข้าใจและจับใจความสำคัญว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ใครทำอะไรกับใคร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร

๒) เรียบเรียงใจความสำคัญออกมาเป็นภาษาพูดที่เข้าใจง่าย จัดลำดับเหตุการณ์ตามเวลาหรือความน่าสนใจของเรื่อง

๓) บอกที่มาของเรื่องให้ชัดเจนว่ามาจากแหล่งใด เป็นผลงานของใคร ไม่อ้างตนว่าเป็นเจ้าของเรื่องเสียเอง

๔) ใช้ภาษาพูดให้เหมาะสมกับกาลเทศะและวัยของผู้ฟัง ควรคำนึงถึงความสนใจและความพร้อมของผู้ฟัง

๕) คุมน้ำเสียงและจังหวะการพูดให้สอดคล้องกลมกลืน และมีท่าทางประกอบเรื่องที่พูดบ้างตามสมควร

การสนทนาในชีวิตประจำวัน จำเป็นต้องอาศัยทักษะการจับใจความเพื่อนำข้อมูลมาสื่อสารโต้ตอบกันอย่างสมเหตุสมผล

๖) เปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้ซักถามข้อสงสัยเมื่อผู้พูดพูดจบ

๗) สังเกตผู้ฟังเพื่อประเมินความสนใจและปรับการพูดให้มีความเหมาะสม

๘) สร้างความน่าเชื่อถือ ② ในตนเอง เพราะช่วยให้ผู้ฟังเกิดความสนใจ มีใจจดจ่อ และมีความเชื่อมั่นว่าการฟังนั้นจะก่อให้เกิดความรู้และเป็นประโยชน์ได้

๙) สร้างทักษะในการสื่อสารให้มีความน่าสนใจ

หนังสือเล่มนี้เป็นสารสนเทศวิชาการ เนื้อหาของการเรียนรู้ที่ดี

ขั้นสอน

การสังเกต ตระหนัก

1. ครูยกตัวอย่างการฟัง และการดูจากสื่อออนไลน์ต่าง ๆ แล้วใช้คำถามเพื่อทบทวน เรื่องจุดประสงค์การฟัง การดู และการพูด เช่น
   - ถ้านักเรียนดูรายการเพลง ละคร รายการเกมโชว์ มีจุดประสงค์การฟังและการดูคืออะไร

   (แนวตอบ *เพื่อความเพลิดเพลิน*)
2. ครูอธิบายเชื่อมโยงการฟัง การดู กับการกำหนดจุดประสงค์สำคัญ พร้อมทบทวนการจับใจความสำคัญและการสรุปความการย่อความ
3. ครูยกตัวอย่างการถ่ายทอดสิ่งที่ได้ฟังหรือดูโดยการเล่าเรื่อง เช่น การเล่าเรื่องจากการฟังหรือดูละคร และให้นักเรียนสังเกตกระบวนการเล่าเรื่องที่น่าฟัง

เกร็ดแนะครู

ครูควรชี้แนะว่า การพูดสรุปใจความสำคัญของเรื่องสามารถทำได้หลายกรณี ขึ้นอยู่กับช่องทางการรับสารของผู้พูด เช่น การพูดสรุปใจความสำคัญของเรื่องจากการอ่าน การพูดสรุปใจความสำคัญของเรื่องจากการฟัง การพูดสรุปใจความสำคัญของเรื่องจากการฟังและการดู

ข้อสอบเน้น การคิด

นักเรียนคิดว่า บุคคลใดสามารถพูดได้อย่างสมบูรณ์ที่สุดระหว่างผู้พูดที่พูดแล้วบรรลุวัตถุประสงค์กับผู้พูดที่พูดแล้วผู้ฟังมีความสุข

(แนวตอบ การพูด คือ การถ่ายทอดความรู้ ความคิด หรือความต้องการของผู้พูดสื่อความหมายไปยังผู้ฟัง เพื่อให้เกิดการรับรู้และอาการตอบสนอง โดยใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง รวมทั้งอากัปกิริยาต่าง ๆ ประกอบกัน ดังนั้น ลักษณะของการพูดที่ดีและสมบูรณ์ คือ ผู้พูดที่พูดแล้วบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ส่วนการพูดที่พูดแล้วผู้ฟังมีความสุข แต่ถ้าไม่บรรลุวัตถุประสงค์ก็ยังถือเป็นการพูดที่ดีหรือสมบูรณ์ไม่ได้)

นักเรียนควรรู้

① **การฟังและดูสื่อ** มีแนวทาง 6 ประการ ก่อนนำไปพูดสรุปใจความสำคัญ ดังนี้

- เตรียมความพร้อมก่อนฟังและดู เพื่อให้สามารถเข้าใจเนื้อหาได้ครบถ้วน
- มีสมาธิขณะฟัง หากขาดสมาธิในการฟังอาจทำให้พลาดสาระสำคัญได้
- ตั้งคำถามขณะที่ฟัง เพื่อขยายความคิดของตนเอง
- จับประเด็นของเรื่องให้ได้
- จดบันทึก จะช่วยให้มีสมาธิจดจ่อและช่วยจับใจความสำคัญได้
- เรียบเรียงด้วยภาษาของตนเองพร้อมระบุแหล่งที่มา ก่อนนำมาพูดถ่ายทอดให้ผู้อื่นฟัง

② **สร้างความน่าเชื่อถือ** เป็นสิ่งที่ผู้พูดจะต้องสร้างขึ้นด้วยตนเอง เช่น การแต่งกาย บุคลิกภาพ ความเชื่อมั่นในตนเอง หากผู้พูดมีความมั่นใจในตนเอง เชื่อมั่นในข้อมูล ความเชื่อมั่นเหล่านั้นจะสะท้อนไปยังผู้ฟัง และมีแนวโน้มที่ผู้ฟังจะคิดเห็นคล้อยตามหรือเชื่อในสิ่งที่ผู้พูดส่งสาร

ขั้นสอน

การสังเกต ตระหนัก

4. ครูยกตัวอย่างการพูดหลากหลายรูปแบบ เช่น นักพูด พิธีกร นักเล่าข่าว หรือวิทยากร เพื่อให้นักเรียนสังเกตวิธีการพูดและจุดประสงค์ในการพูดที่แตกต่างกัน
5. ครูอธิบายวิธีการพูดและจุดประสงค์ในการพูด กล่าวคือ การพูดสื่อสารจากการฟัง การดู มีสิ่งสำคัญที่ต้องปฏิบัติ คือ ความครบถ้วนของเนื้อหา จุดเด่นของเรื่องที่ฟัง ควรดูที่มาของเรื่องและใจความสำคัญ บทสรุป และประโยชน์ที่ได้รับจากการฟัง การดู ส่วนการพูดเล่าเรื่องมีจุดประสงค์หลากหลาย เช่น เพื่อให้ความรู้ อบรม แนะนำ ขอร้อง ชักจูง สร้างจินตนาการ หรือแสดงความคิดเห็น ซึ่งการพูดในแต่ละครั้งผู้พูดต้องคำนึงถึงการใช้ภาษาให้เหมาะกับผู้ฟัง เหมาะกับเรื่องและวัตถุประสงค์ที่จะเล่า และการนำข้อมูลมาใช้ต้องมีแหล่งอ้างอิงที่ชัดเจน
6. ครูประเมินความรู้ ความเข้าใจ โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม พูดเล่าตามแบบตัวอย่างที่ครูกำหนดให้ แล้วร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่าง การพูดจับใจความสำคัญจากการอ่าน

ความเชื่อของไทย

พอเด็กคลอด หมอตำแยหรือแพทย์ผดุงครรภ์จะต้องส่งเด็กให้กับผู้ที่บิดามารดาของเด็กจัดเตรียมไว้ คือ ผู้ที่มีนิสัยและความประพฤติเป็นที่ถูกใจของบิดามารดา ซึ่งถือกันว่าเด็กนั้นจะมีนิสัยเหมือนกับผู้ที่มารับอุ้มครั้งแรก ต่อมาก็อาบน้ำ เมื่อนำเด็กลงอ่างน้ำต้องเอาเงินหรือทอง หรือแหวน สายสร้อย อย่างหนึ่งอย่างใดแล้วแต่สะดวกใส่ลงไปในอ่างน้ำ แล้วจึงอุ้มเด็กลงอาบน้ำ เป็นเคล็ดที่ดีเพราะเข้าใจกันว่า เมื่อเด็กเติบโตขึ้นจะบริบูรณ์ด้วยทรัพย์สินเงินทอง อาบน้ำ แต่งตัวแล้วก็วางบนเบาะซึ่งอยู่ในกระด้ง ถ้าเป็นเด็กหญิงก็ให้ใส่ด้ายเข็มลงไปด้วย จะได้เก่งในการเย็บปักถักร้อย ถ้าชายก็ใส่กระดาษ ดินสอ จะได้เป็นปราชญ์

คนไทยสมัยโบราณเชื่อว่า เมื่อทารกเกิดใหม่ๆ จะต้องมีแม่ซื้อมาซื้อทารกนั้นไป เป็นการซื้อกันท่าผี คือ ถ้าไม่มีแม่ซื้อก็กลัวผีจะแย่งเอาไปเลี้ยง นั่นหมายถึงเด็กทารกจะตายเมื่อคลอดใหม่ ๆ ประเพณีเมื่อทารกเกิด เขามักเอาใส่กระด้งร่อนแล้วร้องว่า สามวันลูกผี สี่วันลูกคน ลูกของใครมารับเอาไปเน้อ แล้วก็มีผู้หนึ่งตอบว่า ลูกข้าเอง แล้วก็เอาเบี้ย ๓๒ เบี้ย ออกมาซื้อ เป็นการลวงผีว่าเด็กนี้ไม่ดี แม่ของตัวที่คลอดออกมาไม่รัก จนต้องมีคนอื่นมาซื้อไปเลี้ยง เมื่อเป็นดังนี้ผีก็ไม่อยากได้ คือ ไม่เอาไปเลี้ยงที่เมืองผี เด็กนั้นจึงรอดอยู่ในโลกมนุษย์ได้

(ตำรับวรรณคดีไทย : เจือ สตะเวทิน)

สวัสดีค่ะ ท่านผู้ฟังที่เคารพ

หนังสือตำรับวรรณคดีไทยของศาสตราจารย์เจือ สตะเวทิน ได้กล่าวถึงความเชื่อของไทยที่น่าสนใจตั้งแต่แรกคลอดเลยนะคะว่า ให้คนที่มีความประพฤติดีมาคอยอุ้มเด็กเป็นครั้งแรก เด็กจะได้มีนิสัยดีตามคนนั้น ถ้าจะอาบน้ำก็ให้เอาเงินทองของมีค่าใส่ลงไปเป็นเคล็ดว่าโตขึ้นจะได้ร่ำรวยเงินทอง พออาบน้ำเสร็จถ้าเป็นเด็กผู้หญิงจะมีด้าย เข็ม วางไว้บนเบาะนอน เชื่อว่าโตขึ้นจะได้เก่งเย็บปักถักร้อย ส่วนเด็กผู้ชายก็จะจัดดินสอและกระดาษแทน เพื่อเป็นเคล็ดว่าโตขึ้นจะได้เป็นปราชญ์ นอกจากนี้ ยังมีพิธีที่ให้มีแม่ซื้อมาทำพิธีซื้อเด็กจากแม่ตัวจริงอีกด้วยค่ะ เพื่อเป็นการลวงผีว่าเด็กคนนี้ไม่ดี ขนาดแม่ยังไม่รัก ทำให้ผีไม่อยากได้ เด็กจะได้มีชีวิตรอดปลอดภัย

สื่อ Digital

PowerPoint

ทบทวนเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการพูดจับใจความสำคัญจากการฟังและการดู จาก PowerPoint ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 ตอนที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การฟังการดู และการพูดในชีวิตประจำวัน https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPTHM10

ข้อสอบเน้น การคิด

สถานการณ์ใดแสดงว่าบุคคลผู้นั้นปราศจากแนวทางการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

1. ตุลาจดบันทึกสาระสำคัญที่ได้จากการฟังเสวนา
2. แก้มใสหาข้อมูลเบื้องต้นก่อนฟังการเสวนา
3. ขณะที่ฟังเสวนาธันวาตั้งคำถามกับตนเองเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง
4. ขณะที่ฟังเสวนาออมสินหันไปสนทนากับสนธยาเกี่ยวกับประเด็นที่พึ่งผ่านไป

(วิเคราะห์คำตอบ แนวทางสำหรับการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ ผู้ฟังต้องเตรียมความพร้อมด้วยการหาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อจะได้เข้าใจเนื้อหาสาระของเรื่องได้ง่ายขึ้น พยายามตั้งคำถามในขณะที่ฟังเพื่อขยายความคิดของตนเอง บันทึกสาระสำคัญที่ได้จากการฟัง ไม่ควรหันไปสนทนากับเพื่อนเพราะอาจทำให้พลาดสาระสำคัญของเรื่องได้ ดังนั้น จึงตอบข้อ 4.)

ตัวอย่าง **การพูดจับใจความสำคัญจากการอ่าน**

เชิดต่อตัวระหว่างจางวางศรกับนายแช่ม

การประชันเริ่มขึ้นด้วยวงปี่พาทย์เครื่องห้าวงวังบูรพาที่มีจางวางศรเป็นคนระนาดเอก ส่วนวงหลวงของกรมมหรสพมีนายแช่มเป็นระนาดเอก เริ่มการบรรเลงด้วยเพลงโหมโรงแล้วตีเดี่ยวกันเพลงต่อเพลง จากเพลงพญาโศก เชิดนอก (สี่จับ) และเพลงเดี่ยวอื่น ๆ เรื่อยไป จนถึงเพลงกราวในผลปรากฏว่าทั้งสองวางฝีมือก้ำกึ่งคู่คี่กันมาตลอด ก็ยังไม่ปรากฏผลแพ้ชนะกันอย่างเด็ดขาด เนื่องด้วยคนระนาดเอกทั้งสองวงมีฝีมือเด่นกันไปคนละอย่าง จางวางศรนั้นตีไหวร่อนวิจิตรโลดโผน ① ส่วนนายแช่มนั้นก็ตีได้ทั้งไหวทั้งจ้าน่าเกรงขามนั่นเอง

ในที่สุดการประชันก็ต้องตัดสินกันที่เพลงเชิด เพราะเพลงเชิดนั้นเป็นการตีวัดความไหว (เร็ว) วัดน้ำเสียงของระนาดที่ออกมา รวมทั้งเป็นการวัดเรี่ยวแรงของคนตีระนาดเป็นประการสำคัญ การเชิดต่อตัวหมายถึงว่า เมื่อคนแรกตีระนาดจนจบทำนองวรรคสุดท้ายของตัวเชิดแล้ว คนที่สองจะต้องฉวยรับเข้าให้ทันตามจังหวะ และยังต้องเร่งความเร็วให้มากขึ้น จนถึงวรรคสุดท้ายของตัวเชิดคนแรกต้องเข้าไปฉวยรับให้ทัน แล้วก็เพิ่มความเร็วยิ่งขึ้นไปอีก

การตีเชิดต่อตัวดังนี้ ถือเป็นการพิสูจน์ความเร็ว ความแข็งแรงของร่างกาย พร้อมกับพิสูจน์สติสัมปชัญญะและสมาธิของผู้ตีไปด้วยในเวลาเดียวกัน การตีเชิดจะต้องตีลักษณะนี้ไปทีละตัว ทีละตัว ทีละตัว หากเสียงระนาดของใครอ่อนแรงหรือช้าลง หรือสะดุดหยุดลง ก็หมายถึงความพ่ายแพ้ที่เจ็บปวดที่สุด

ผลของการแพ้ชนะในการประชันต่อตัวเชิดนั้น ต้องดูที่อาการหลุด หรือ ตาย อาการหลุดก็คือ การรับเชิดตัวต่อไปไม่ทัน เพราะไม่สามารถตีไหวหรือเร็วเท่าคู่ต่อสู้ที่ส่งมาให้ได้

ส่วนอาการตายนั้นก็คือ การฉวยรับทัน แต่เมื่อตีด้วยความเร็วเท่าที่รับมาก็ไม่สามารถรักษาความเร็วระดับนี้ต่อไปได้ ต้องหยุดตี หรือไม่ก็เกิดอาการกล้ามเนื้อเกร็งจนมือตาย ไม่สามารถเคลื่อนไหวต่อไปอีกได้

ผลของการประชันคราวนั้น นายแช่มนักระนาดวงหลวงเกิดอาการมือตาย จริง ๆ คือ ยิ่งตียิ่งเกร็ง และเกิดอาการปวดจนชาต้องถอนจังหวะลงมาจนบรรเลงตัวเชิดเข้าสู่วรรคท้ายจนจบเพลงก่อน ขณะที่ใบหน้าของท่านชุ่มไปด้วยเหงื่อและสองมือยังกำไม้ระนาดแน่นอยู่ ในที่สุดลูกวงต้องเข้ามาช่วยกันแกะไม้ระนาดออกจากมือ

หนังสือเนื้อในระหว่างส่งตรวจพิจารณา เนื้อหาอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้

ขั้นสอน

วางแผนปฏิบัติ

7. นักเรียนวางแผนฝึกพูดจับใจความสำคัญและเล่าเรื่องถ่ายทอดจากการฟังและการดู โดยให้กำหนดเรื่องตามความสนใจ

ลงมือปฏิบัติ

ระหว่างทาง

8. นักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือศึกษา รวบรวมข้อมูลเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟัง หรือดู กำหนดวัตถุประสงค์ในการเล่าเรื่อง เรียบเรียงบทพูด โดยอาจดูจากตัวอย่างประกอบการฝึกซ้อม
9. สมาชิกในกลุ่มช่วยกันตรวจสอบ ประเมิน ปรับปรุง แก้ไข รวมถึงปรึกษาครู จากนั้นให้แต่ละกลุ่มออกมาพูดนำเสนอหน้าชั้นเรียน

เกร็ดแนะครู

ครูควรอธิบายเพิ่มเติมถึงลักษณะที่ดีของการพูดสรุปใจความว่า การจะพูดจับใจความสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้พูดต้องใช้ทักษะในการฟังหรือดูให้ครบกระบวนการก่อน เมื่อสามารถจับใจความสำคัญได้ครบถ้วนแล้ว ผู้พูดต้องใช้สำนวนภาษาของตนเองในการสื่อสารให้ชัดเจน ทั้งนี้ ควรคำนึงถึงองค์ประกอบท่าทางต่าง ๆ พร้อมทั้งการมีมารยาทขณะพูดอย่างเหมาะสม

ข้อสอบเน้น การคิด

จากสถานการณ์ต่อไปนี้ ข้อใดแสดงว่าผู้พูด "พูดเป็น"

1. การบ้านง่ายแค่นี้เอง ทำไมทำไม่ได้ล่ะ
2. กระเป๋าใบนี้จะสวยมาก ถ้าใบเล็กกว่านี้สักหน่อย
3. ฉันขอไม่ไปงานวันเกิดเธอนะ รู้สึกเสียเวลาอ่านหนังสือ
4. ผ้าไทยบางชนิดถ้าคุณซักรวมกับผ้าสีอ่อนคุณอาจจะเสียใจได้นะ

(วิเคราะห์คำตอบ การพูดที่ดีจะต้องไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นกับตัวผู้พูดและผู้ฟัง ซึ่งผู้พูดที่พูดเป็นควรหลีกเลี่ยงคำพูดที่จะก่อให้เกิดความไม่พอใจ หรือมีความหมายในเชิงตำหนิ คำตอบในข้อ 1. ข้อ 2. และข้อ 3. เป็นการพูดเชิงตำหนิ ซึ่งอาจสร้างความรู้สึกไม่พอใจให้แก่ผู้ฟังได้ ดังนั้น จึงตอบข้อ 4.)

นักเรียนควรรู้

① **ตีไหวร่อนวิจิตรโลดโผน** คำว่า ไหว เป็นคำศัพท์สังคีตหรือคำศัพท์เฉพาะที่ใช้พูดกันในวงการดนตรีไทย หมายถึง การบรรเลงให้เสียงดนตรีหลาย ๆ เสียงที่ติดต่อกันในระยะถี่และจังหวะเร็ว โดยคำว่า ร่อน วิจิตร โลดโผน เป็นการใช้คำขยายเพื่อขยายความการตีระนาดเร็วนั้นยังมีความวิจิตรและโลดโผนประกอบกัน ซึ่งถือว่าเป็นการเลือกใช้ภาษาในการเขียนเพื่อให้ผู้ฟังเกิดจินตภาพตาม และยังเป็นการบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ในการตีระนาดของแต่ละบุคคล จางวางศรนั้นตีไหวร่อนวิจิตรโลดโผน ส่วนนายแช่มนั้นก็ตีได้ทั้งไหวทั้งจ้าน่าเกรงขาม

ขั้นสอน

พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ

10. ครูแนะนำเพิ่มเติม เรื่อง เทคนิคการพูดเล่าเรื่อง โดยใช้อวัจนภาษาประกอบการพูด
11. ครูแนะนำ เรื่อง มารยาทการฟัง การดู การพูด โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ให้นักเรียนดูและวิเคราะห์ สรุปมารยาทที่ดีในการฟัง การดู การพูด โดยทำเป็นใบงานสร้างสรรค์รายบุคคล
12. นักเรียนเลือกเรื่องที่สนใจมาพูดจับใจความสำคัญ และออกมาพูดนำเสนอหน้าชั้นเรียน พร้อมทั้งเขียนบทพูดเป็นภาษาเขียน ส่งครูประกอบการพูด

ปลายทาง

ภาพที่ทุกคนเห็นและเป็นภาพที่ประทับใจที่สุดนั้นก็คือ จางวางศรได้คลานเข้าไปกราบขอขมานายแช่มนักระนาดรุ่นพี่จากวงหลวงที่ได้ล่วงล้ำก้ำเกินในเชิงดนตรี เพราะเป็นหน้าที่ที่ต้องทำถวายตามพระประสงค์ของเจ้านาย

มีเรื่องเล่ากันต่อมาว่า "นายแช่มนั้นเป็นฝ่ายแพ้ในเรื่องของความไหว (เร็ว) แก่จางวางศร แต่แม้จะตีระนาดจนมือตายแล้ว เสียงระนาดของท่านก็ยังเจิดจ้าสม่ำเสมอไม่มีเสียงเสียเลย" จึงเป็นอันกล่าวได้ว่า

"นายศรชนะไหว แต่นายแช่มชนะจ้า"

ก็เป็นอันกล่าวได้ว่าทั้งสองท่านนั้นต่างก็มีความสามารถสุดยอดไปคนละอย่าง และผลจากการประชันกันในคราวนั้น ทำให้เกิดจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญที่ให้นายแช่มมุ่งเอาดีในทางปี่ จนมีความสามารถเป็นเลิศอีกด้านหนึ่ง

ครูประสิทธิ์ ถาวร กล่าวไว้ว่า

"ท่านเหล่านี้เทวดาส่งมาเพื่อพัฒนาดนตรีไทย เราควรยกย่องเทิดทูนท่านมากกว่าที่จะเอาความสามารถของท่านมาเปรียบเทียบกัน"

(ตามรอยโหมโรง : ไพศาล อินทวงศ์)

สวัสดีค่ะ ท่านผู้ฟังที่เคารพ

เชิดต่อตัวระหว่างจางวางศรกับนายแช่มนี้ ผู้เขียนได้เล่าถึงการประชันระนาดกันระหว่างจางวางศรกับนายแช่ม ซึ่งขณะที่แข่งทั้งสองคนฝีมือสูสีคู่คี่กันตลอด ไม่รู้ผลแพ้ชนะ เนื่องจากมีความสามารถที่เด่นไปคนละทาง คือ จางวางศรตีระนาดได้ไหวและมีลีลาโลดโผน ส่วนนายแช่มตีได้หนักแน่นชัดเจนแม่นยำ จนในที่สุดก็มาตัดสินกันที่การประชันเพลงเชิดต่อตัวเพื่อวัดความเร็ว ผลปรากฏว่านายแช่มเกิดอาการมือตาย คือ กล้ามเนื้อเกร็งไม่สามารถแข่งต่อไปได้ ต้องรีบถอนจบเพลงก่อน จึงเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ไป แต่ฝีมือการตีระนาดของทั้งสองก็เป็นที่ประทับใจของผู้ชมอย่างยิ่ง

เกร็ดแนะครู

ครูควรเสริมสร้างองค์ความรู้ทางดนตรีไทยให้แก่นักเรียน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยที่โดดเด่น โดยนำภาพเกี่ยวกับระนาดเอกและระนาดทุ้มมาให้นักเรียนชม แล้วอธิบาย

รางของระนาดเอกและระนาดทุ้มจะมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ขอบรางของระนาดเอกจะขนานกันทั้งด้านล่างและด้านบน แต่ระนาดทุ้มขอบด้านล่างจะตรง ส่วนขอบด้านบนจะเว้า และประการสำคัญ คือ ระนาดเอกมีเท้าเดียว ส่วนระนาดทุ้มมี 4 เท้า

ระนาดทุ้ม

ระนาดเอก

บอกเล่าเก้าสิบ ระนาด

ระนาด เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีที่มีวิวัฒนาการมาจากกรับ โดยใช้ไม้กรับขนาดลดหลั่นกันลงไปเรียกว่า ลูกระนาด ใช้เชือกร้อยให้ติดกันเรียกว่า ผืนระนาด แล้วใช้ขี้ผึ้งกับตะกั่วมาผสมกันติดตรงหัวท้ายของลูกระนาดเพื่อถ่วงเสียงให้มีระดับเสียงแตกต่างกัน เวลาบรรเลงเอาผืนระนาดมาขึงแขวนไว้บนราง ลูกระนาดทำด้วยไม้ไผ่บงหรือไม้ไผ่ตง ต่อมาอาจทำด้วยไม้แก่น เช่น ไม้ชิงชัน ไม้มะหาด ระนาดมี ๒ ชนิด คือ ระนาดเอกและระนาดทุ้ม

หนังสือเล่มนี้อยู่ในระหว่างเก่งและหมายจากการเนื้อหาอาจมีการปรับปรุงแก้ไข

สื่อ Digital

PowerPoint

ฝึกทักษะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเรียบเรียงใจความเป็นภาษาพูด จาก Power Point ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 ตอนที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การฟัง การดู และการพูดในชีวิตประจำวัน https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPTHM10

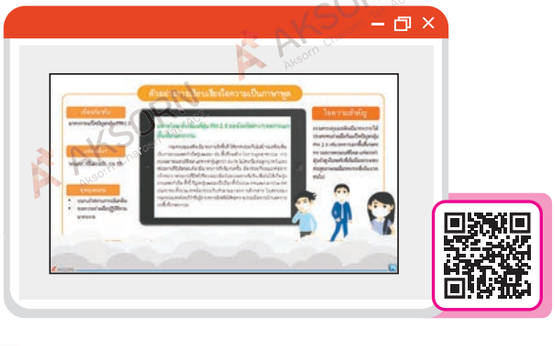

ข้อสอบเน้น การคิด

บุคคลใดต่อไปนี้ฟังและดูสารประเภทให้ความบันเทิง จรรโลงจิตใจ

1. ครามฟังและดูถ่ายทอดสดการแถลงนโยบายของรัฐบาล
2. ข้าวหอมฟังและดูรายการในยูทูบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและทำกิจกรรมเชิงอนุรักษ์
3. พร้อมฟังและดูถ่ายทอดสดสัมมนาบทความทางวิชาการผ่านช่องทางเฟซบุ๊ก
4. มินตราฟังและดูรายการเสวนา เรื่อง บทบาทเทคโนโลยี

(วิเคราะห์คำตอบ การประเมินสารที่ได้รับว่าเป็นสารประเภทใด ผู้รับสารต้องตั้งคำถามกับตนเองว่าสารเหล่านั้นได้ให้สิ่งใดแก่ตนเอง ซึ่งสารที่ให้ความรู้จะทำให้ผู้รับสารได้รู้ในสิ่งที่ไม่เคยรู้ หรือเพิ่มพูนความรู้ ส่วนสารที่ให้ความบันเทิงจะทำให้ผู้รับสารเกิดความสุขใจ ความเพลิดเพลินใจ ดังนั้น จึงตอบข้อ 2.)

ตัวอย่าง **การพูดจับใจความสำคัญจากการฟัง**

เพลงพระราชนิพนธ์ ส้มตำ

ต่อไปนี้จะเล่า ถึงอาหารอร่อย
คือส้มตำกินบ่อย รสชาติแซ่บดี
วิธีการก็ง่าย จะกล่าวได้ดังนี้
มันเป็นวิธี วิเศษเหลือหลาย
ไปซื้อมะละกอ ขนาดพอเหมาะเหมาะ
สับสับเฉาะเฉาะ ไม่ต้องมากมาย
ตำพริกกับกระเทียม ให้ยอดเยี่ยมกลิ่นอาย
มะนาวน้ำปลาน้ำตาลทราย น้ำตาลปี๊บถ้ามี
ปรุงรสให้เยี่ยมหนอ ใส่มะละกอลงไป
อ้อ อย่าลืมใส่ กุ้งแห้งป่นของดี
มะเขือเทศเร็วเข้า ถั่วฝักยาวเร็วรี่
เสร็จสรรพแล้วซี ยกออกจากครัว
กินกับข้าวเหนียว เที่ยวแจกให้ทั่ว
กลิ่นหอมยวนยั่ว น่าน้ำลายไหล
จดตำราจำ ส้มตำลาวเอาตำรามา
ใครหม่ำเกินอัตรา ระวังท้องจะพัง
ขอแถมอีกนิด แล้วจะติดใจใหญ่
ไก่ย่างด้วยเป็นไร อร่อยแน่จริงเอย

(เพลงพระราชนิพนธ์ ส้มตำ : สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี)

สวัสดีค่ะ ท่านผู้ฟังที่เคารพ

เพลงส้มตำนี้เป็นพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งเนื้อเพลงได้บอกเครื่องปรุงและวิธีทำส้มตำอย่างง่าย ๆ ไว้ คือ ใช้มะละกอตำคลุกเคล้ากับเครื่องประกอบต่าง ๆ ได้แก่ มะนาว น้ำปลา น้ำตาลทราย หรือน้ำตาลปี๊บ พร้อมทั้งใส่กุ้งแห้งป่น มะเขือเทศ และถั่วฝักยาว เมื่อเสร็จแล้วยกมารับประทานกับข้าวเหนียวและหากเพิ่มด้วยไก่ย่างจะทำให้รสชาติอร่อยยิ่งขึ้น

การฟังและดูสื่อต่าง ๆ เพื่อนำมาถ่ายทอดหรือเล่าต่อ เราควรตั้งใจฟัง พยายามจับใจความสำคัญให้ได้ พิจารณาว่าผู้ส่งสาร(1)มีแนวคิดอย่างไร จุดเด่นที่น่าประทับใจได้แก่อะไรบ้าง แล้วจึงนำมาเรียบเรียงเป็นภาษาของตนเองถ่ายทอดให้ผู้ฟังต่อไปโดยใช้ภาษาที่กระชับ สละสลวย

หนังสือเนื้อในระหว่างส่งตรวจพิจารณา เนื้อหาอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปหลักการพูดจับใจความสำคัญ และการเล่าเรื่องจากการฟังและการดูสื่อ รวมถึงมารยาทในที่ดีในการฟัง ดู และการพูด

ขั้นประเมิน

1. ครูสังเกตการสนทนาและตอบคำถาม
2. ครูสังเกตการทำงานรายบุคคล
3. ครูสังเกตความสามารถในการสื่อสารและความสามารถในการคิด โดยใช้แบบสังเกตสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

แบบสังเกต

ข้อสอบเน้น การคิด

บุคคลใดมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมต่อการพูดในที่สาธารณะ

1. แก้วใจใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ชัดเจน
2. ต้นกล้าพูดหยอกล้อเป็นกันเองกับผู้ฟัง
3. ของขวัญสบสายตาผู้ฟังอย่างสม่ำเสมอ
4. ปีใหม่พูดชัดถ้อยชัดคำและใช้เสียงดังพอเหมาะ

(วิเคราะห์คำตอบ การแสดงท่าทางเป็นกันเองแบบเต็มที่กับผู้ฟังเป็นมารยาทที่ไม่เหมาะสม เพราะในสถานการณ์นั้น ๆ อาจมีบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคม คุณวุฒิ วัยวุฒิ ที่แตกต่างกันร่วมอยู่ด้วย จึงควรแสดงมารยาทที่เป็นกลางหรือเป็นทางการ ดังนั้น จึงตอบข้อ 2.)

นักเรียนควรรู้

(1) **ผู้ส่งสาร** คือ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้เริ่มต้นส่งสารไปยังอีกบุคคลหนึ่งด้วยวิธีต่าง ๆ ซึ่งอาศัยทักษะที่สำคัญ 2 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการพูด และทักษะการเขียน โดยลักษณะของการเป็นผู้ส่งสารที่ดี เช่น ผู้ส่งสารควรมีความรู้ความเข้าใจในสาร พร้อมตั้งจุดประสงค์ก่อนการส่งสารว่าต้องการให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์ในเรื่องใด ผู้ส่งสารต้องมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ ผู้ส่งสารต้องสามารถประเมินความพร้อมและความสามารถผู้ฟังได้ และสามารถเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ หากผู้รับสารต้องการรับสารที่ผู้ส่งสารถ่ายทอดหรือเล่าต่อได้อย่างครบถ้วนและรวดเร็ว ผู้รับสารก็ควรต้องหมั่นฝึกฝนทักษะการจับใจความสำคัญที่เป็นทักษะเบื้องต้นของการรับสารต่าง ๆ เช่นเดียวกัน

กระบวนการความรู้ ความเข้าใจ

ขั้นนำ

1. ครูเปิดคลิปวิดีโอสถานการณ์การประชุมในหลากหลายรูปแบบ เช่น ฉากการประชุมกันในละครหรือในภาพยนตร์ การถกปัญหาที่เป็นเรื่องราวสนุก ๆ ในรายการวิทยุหรือโทรทัศน์ แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า
   - การพูดในคลิปวิดีโอต่าง ๆ มีลักษณะร่วมกันอย่างไร และตัวละครหรือพิธีกรในคลิปวิดีโอต้องมีทักษะการสื่อสารอย่างไรบ้าง

   (แนวตอบ พิจารณาตามคำตอบของนักเรียนโดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

เกร็ดแนะครู

ครูควรชี้แนะให้นักเรียนได้เข้าใจว่า การพูดเล่าเรื่องเป็นศิลปะการพูดที่มีความแตกต่างไปจากการพูดรายงาน การพูดอภิปราย หรือการพูดบรรยาย เพราะไม่ได้มุ่งที่จะนำเสนอเนื้อหาทางวิชาการ แต่มุ่งเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเพลิดเพลินเป็นสำคัญ

๒ การเล่าเรื่องจากการฟังและการดูสื่อ

การเล่าเรื่อง คือ การถ่ายทอดประสบการณ์ ทั้งความคิด จินตนาการ ความรู้สึก ความต้องการ และเจตนารมณ์ของผู้เล่า เพื่อให้ผู้ฟังรับรู้และเกิดการตอบสนอง มีสัมฤทธิผลตามจุดมุ่งหมายของผู้เล่า การเล่าเรื่องอาจใช้วิธีการพูดหรือวิธีการเขียนก็ได้

๒.๑ จุดมุ่งหมายของการเล่าเรื่อง

การเล่าเรื่องมีจุดมุ่งหมายสำคัญ ดังนี้

๑) เพื่อความเพลิดเพลิน เช่น การเล่านิทาน เล่าเรื่องขำขัน
๒) เพื่อให้ความรู้และอธิบายหลักเกณฑ์หรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ
๓) เพื่อการสั่งสอน อบรม ขอร้อง ขอความเห็นใจ
๔) เพื่อการเชิญชวนหรือชักชวนในเชิงการประชาสัมพันธ์
๕) เพื่อปลุกใจ ชักจูงใจ
๖) เพื่อให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านเกิดจินตนาการ
๗) เพื่อแสดงความคิดเห็นและเสียดสีสังคม

๒.๒ วิธีการพูดเล่าเรื่อง

การเล่าเรื่องเป็นการสื่อความคิดระหว่างผู้เล่าและผู้ฟัง ผู้เล่าที่ดีจึงควรเป็นผู้ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความคิดให้แก่ผู้ฟังได้ดี โดยใช้วิธีการที่เหมาะสม

๑) คุณสมบัติของผู้เล่าเรื่องที่ดี ผู้เล่าเรื่องที่ดีควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑.๑) มีบุคลิกภาพดี
๑.๒) มีความจำดี รอบรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เล่า
๑.๓) น้ำเสียงชัดเจน ออกเสียงได้ถูกต้องตามอักขรวิธี
๑.๔) มีอารมณ์ดีและรักษาอารมณ์ให้ปกติมั่นคง(1)ได้
๑.๕) มีมารยาทดี รู้จักกาลเทศะ
๑.๖) มีไหวพริบ ปฏิภาณ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้
๑.๗) มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถแสดงท่าทางประกอบการเล่าได้อย่างเหมาะสม
๑.๘) สามารถประเมินผู้ฟัง(2)ได้ และใช้จิตวิทยาในการเข้าถึงผู้ฟังกลุ่มต่าง ๆ

๒) ขั้นตอนการพูดเล่าเรื่อง มีดังนี้

๒.๑) การเลือกเรื่อง จะต้องเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับกลุ่มของผู้ฟัง เพราะความสนใจของผู้ฟังย่อมแตกต่างกันด้วยเพศ อายุ ประสบการณ์ อาชีพ รสนิยม และอื่น ๆ

หนังสือเล่มนี้อยู่ในระหว่างเพื่อระหว่างการเนื้อหาอาจมีการปรับปรุงแก้ไข

นักเรียนควรรู้

(1) **รักษาอารมณ์ให้ปกติมั่นคง** การพูดเล่าเรื่อง เป็นการพูดเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ ซึ่งย่อมจะต้องแฝงอคติ ความชอบหรือไม่ชอบส่วนตนไว้ การพูดเล่าเรื่องที่ดีผู้พูดควรรักษาอารมณ์ของตนเองให้มั่นคงในขณะที่เล่า เพราะการเล่าเรื่องในบางครั้งอาจมีผู้ฟังแสดงความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เล่าเรื่อง หากไม่รักษาอารมณ์ให้มั่นคง ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นก็อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งได้ในภายหลัง

(2) **ประเมินผู้ฟัง** จะทำให้ผู้พูดทราบถึงคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้ฟัง เช่น อายุ อาชีพ สถานภาพ ความสนใจ รวมถึงการประเมินว่าผู้ฟังจะมีความสามารถในการตีความสารมากน้อยเพียงใด และจะตอบสนองต่อการฟังขณะนั้นหรือไม่ เพื่อเป็นการวางแผนและวางกลยุทธ์ในการพูดไว้ล่วงหน้าและเตรียมปรับสารให้เหมาะสมกับผู้ฟัง เพราะผู้ฟังเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การพูดแต่ละครั้งประสบความสำเร็จ

ข้อสอบเน้น การคิด

นักเรียนคิดว่า การพูดเล่าเรื่องและการพูดสรุปใจความสำคัญแตกต่างกันอย่างไร

(แนวตอบ การพูดเล่าเรื่องเป็นการพูดเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ของผู้พูดที่ได้จากการอ่าน ฟัง และดู หรือท่องเที่ยว มุ่งให้ความเพลิดเพลิน อาจมีความคิดเห็นส่วนตัวสอดแทรกอยู่บ้าง แต่การพูดสรุปใจความสำคัญเป็นการพูดเพื่อให้ผู้ฟังทราบว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ใคร ทำอะไร กับใคร ที่ไหน อย่างไร ไม่มีถ้อยคำที่เป็นการแสดงความคิดเห็น)

๒.๒) การใช้น้ำเสียง ① ต้องเล่าให้ดังพอได้ยินกันทั่วถึง ใช้น้ำเสียงให้สอดคล้องกับอารมณ์ของตัวละครและมีจังหวะในการเล่า เมื่อใดควรเน้นเสียง เมื่อใดควรจะใช้เสียงธรรมดา หรือเมื่อใดควรหยุดเพื่อพักหายใจและดึงดูดความสนใจ

๒.๓) การใช้สีหน้าท่าทาง ผู้เล่าควรปรับเปลี่ยนสีหน้าท่าทางให้สอดคล้องกับอารมณ์ของตัวละครและบรรยากาศในเรื่อง กวาดสายตาให้ทั่วถึง ไม่ควรจับอยู่ที่จุดใดจุดหนึ่งนานเกินไป ใช้สายตาประกอบการเล่าเรื่องให้สอดคล้องกับอากัปกิริยาของตัวละคร

๒.๔) การสร้างอารมณ์ ผู้เล่าควรสร้างอารมณ์ให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง แต่พึงระวังอย่าใช้อารมณ์มากเกินไปจนเป็นการแสดงละคร ถ้าเล่าเรื่องตลกอย่าหัวเราะแสดงความขบขันเสียเอง

๒.๕) การใช้อุปกรณ์ เรื่องบางเรื่องจะต้องใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่า เช่น เสียงประกอบ ภาพประกอบ หุ่นจำลอง ผู้เล่าควรจะเตรียมไว้ให้พร้อมและใช้ให้ถูกตามขั้นตอนของเรื่อง

๒.๖) การวิเคราะห์ผู้ฟัง หลักทั่วไปในการวิเคราะห์ผู้ฟัง คือ คำนึงถึงเพศ วัย ระดับการศึกษา อาชีพ และรสนิยม การวิเคราะห์ผู้ฟังจะทำให้ผู้พูดเลือกเรื่องได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟัง

๒.๓ ประโยชน์ของการเล่าเรื่อง

การเล่าเรื่องมีประโยชน์ ดังนี้

๑) ช่วยให้ผู้ฟังมีความรู้ ประสบการณ์ เป็นการเปิดทางไปสู่ความก้าวหน้าในอนาคต

๒) สร้างความบันเทิง ผ่อนคลายความเครียดแก่ผู้ฟัง

๓) สร้างจินตนาการให้แก่ผู้ฟัง

๔) สร้างแนวความคิดใหม่ ช่วยให้ผู้ฟังสามารถนำความคิดมาผสมผสานกันเกิดเป็นการสร้างพฤติกรรมที่ดี โดยเฉพาะการฟังนิทานหรือเรื่องที่เล่าเป็นบทความต่าง ๆ

๕) ช่วยสร้างสรรค์บุคคลและสังคม สะท้อนความสำคัญ ความรุ่งเรือง และความเสื่อมโทรมของบุคคลหรือสังคมมนุษย์ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต แก้ไขปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น

๖) การเล่าเรื่องช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เล่า ช่วยให้มีความมั่นใจในตนเอง รู้จักการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รักการค้นคว้า ช่วยให้เป็นผู้ที่สามารถลำดับความคิดต่าง ๆ ของตนเองได้ดี

การจับใจความเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการศึกษาวิชาการด้านต่าง ๆ เพราะช่วยให้รู้จักคิด รู้จักวิเคราะห์ใจความสำคัญของสาร สามารถประมวลความคิดนั้น ๆ อย่างเป็นระบบเพื่อบันทึกหรือถ่ายทอดให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจได้

ชวนคิด ชวนคุย

การเล่าเรื่องลักษณะใดที่จะช่วยทำให้ผู้ฟังสนใจเรื่องที่เล่า

หนังสือเล่มนี้อยู่ในระหว่างส่งตรวจพิจารณาเนื้อหาทางวิชาการเรียบร้อยแล้ว

ขั้นสอน

การสังเกต ตระหนัก

1. ครูเปิดคลิปวิดีโอตัวอย่างการพูดเชิงวิชาการ เช่น การพูดอภิปราย การพูดในที่ประชุม โดยให้นักเรียนสังเกตวิธีการพูดและการใช้ภาษา
2. ครูชวนนักเรียนวิเคราะห์การพูดเชิงวิชาการ เช่น วิธีพูด การลำดับความ การนำเสนอข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น การใช้ภาษา แล้วให้นักเรียนจัดทำเป็นแผนผังความคิดสรุปข้อควรคำนึงในการพูดเชิงวิชาการเป็นรายบุคคล
3. ครูทบทวนความรู้ ความเข้าใจโดยมอบหมายให้พูดตามตัวอย่าง โดยครูกำหนดบทพูดให้ เช่น บทพูดรายงานการศึกษาค้นคว้า แล้วให้นักเรียนแต่ละคนพูดนำเสนอ และนักเรียนในขั้นเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

วางแผนปฏิบัติ

ระหว่างทาง

4. นักเรียนแบ่งกลุ่มวางแผนเพื่อฝึกพูดเชิงวิชาการ เช่น ค้นหาเรื่องในการฝึกพูดตามหัวข้อที่ครูกำหนดให้ เนื้อหาข้อมูลประกอบการพูด วางแผนลำดับการนำเสนอ กำหนดสื่อสนับสนุนการพูด
5. ครูให้คำปรึกษา จัดเตรียมข้อมูล และกำหนดเวลาฝึก

กิจกรรม สร้างเสริม

นักเรียนศึกษาว่าการฟังและดูเรื่องประเภทสารคดี เมื่อจะนำมาพูดถ่ายทอดให้ผู้อื่นรับทราบจะมีแนวทางอย่างไร โดยนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบใบความรู้สร้างสรรค์เป็นรายบุคคลส่งครู

กิจกรรม ท้าทาย

นักเรียนศึกษาว่าการฟังและดูเรื่องประเภทบันเทิงคดี เมื่อจะนำมาพูดถ่ายทอดให้ผู้อื่นรับทราบจะมีแนวทางอย่างไร โดยนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบใบความรู้สร้างสรรค์เป็นรายบุคคลส่งครู

นักเรียนควรรู้

① **การใช้น้ำเสียง** เป็นสิ่งที่สามารถเร้าอารมณ์ความรู้สึกของผู้ฟังให้มีต่อเรื่องหรือเนื้อหาสาระที่ผู้พูดกำลังพูดได้ ดังนั้น ผู้พูดที่ดีจึงต้องมีคุณภาพเสียงที่ดี ใช้เสียงที่ดังพอเหมาะ คือ ดังพอที่ผู้ฟังซึ่งนั่งอยู่แถวสุดท้ายจะได้ยิน การพูดที่ชัดเจนจะทำให้ผู้พูดมีความน่าเชื่อถือ ผู้พูดไม่ควรพูดช้าจนเกินไป เพราะอาจทำให้ผู้ฟังเกิดความรำคาญ แต่ก็ไม่ควรพูดเร็วเกินไปจนทำให้เกิดข้อผิดพลาด

แนวตอบ ชวนคิดชวนคุย

ต้องเป็นเรื่องเล่าที่มีความน่าสนใจหรือกำลังเป็นกระแสสังคมในปัจจุบัน และเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มผู้ฟัง โดยมีวิธีการเล่านำเสนอเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย นอกจากนี้ อาจมีการใช้น้ำเสียง ท่าทาง สีหน้าประกอบให้เหมาะสมกับเรื่องที่เล่าด้วย

ขั้นสอน

ลงมือปฏิบัติ

6. นักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือศึกษา รวบรวมข้อมูล เรียบเรียงบทพูด โดยอาจดูจากตัวอย่างประกอบ และฝึกซ้อม
7. สมาชิกในกลุ่มช่วยกันตรวจสอบประเมิน ปรับปรุง แก้ไข รวมถึงปรึกษาครู จากนั้นให้แต่ละกลุ่มออกมาพูดนำเสนอหน้าชั้นเรียน

พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ

8. ครูแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคนิคการพูดเชิงวิชาการ โดยใช้การอ้างอิงคำกล่าวผลการศึกษา ตาราง แผนภูมิ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์
9. นักเรียนแบ่งกลุ่มสร้างสถานการณ์จำลองการประชุมวิชาการ โดยกำหนดหัวข้อที่สนใจมา 1 เรื่อง แล้วให้สมาชิกแต่ละคนแสดงบทบาทสมมติเป็นผู้ร่วมประชุม จากนั้นให้สมาชิกแต่ละคนเขียนบทพูดของตนเองให้เป็นภาษาเขียนประกอบการพูดส่งครู

ปลายทาง

๓ การพูดเชิงวิชาการ[1]

การพูดเชิงวิชาการ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คือ การนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามที่ครูมอบหมาย โดยนักเรียนจะเขียนรายงานทางวิชาการตามรูปแบบที่กำหนด แล้วพูดนำเสนอสิ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้าหน้าชั้นเรียน เป็นการพูดรายงานเนื้อหาวิชาการ โดยการอธิบาย เล่าเรื่อง วิเคราะห์เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ครบทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน และเขียน

การพูดเชิงวิชาการ มีรูปแบบ ดังนี้

๑) การประชุม คือ การที่บุคคลหลายฝ่ายได้พบปะกันด้วยวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เพื่อพิจารณา ปรึกษา ขอคำแนะนำ ขอความคิดเห็น เพื่อดำเนินงาน หรือประสานงาน โดยมีระเบียบวาระการประชุม และมีบันทึกรายงานการประชุม

๒) การสัมมนา คือ การประชุมปรึกษาหารือกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียวในวงกว้าง การสัมมนาประกอบด้วย วิทยากร ผู้เข้าร่วมการสัมมนา ผู้สัมมนาที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้นำอภิปรายเฉพาะเรื่อง ซึ่งมักเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ด้านวิชาการหรือบริหารเพียงด้านเดียว

๓) การอภิปราย มักใช้ในเรื่องการแสดงความคิดเห็น เช่น เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม เพื่อลงมติว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดอย่างไร เพื่อสร้างทัศนคติแบบประชาธิปไตย

๔) การพูดรายงาน นิยมใช้ในห้องเรียน โดยผู้รายงานมีเอกสารรวมเล่มส่งครูผู้สอน และอาจมีเอกสารย่อยแจกผู้ฟังด้วย การพูดรายงานมักจะพูดตอนที่สำคัญ ๆ และเรื่องที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเรื่องที่รายงาน การพูดรายงาน ควรยึดหลัก ดังนี้

๔.๑) พูดข้อมูลที่ค้นคว้ามาจากการทำรายงานไปตามลำดับให้ต่อเนื่องกัน ถ้าเป็นเรื่องยาวต้องแบ่งเป็นหัวข้อ พูดแต่ละข้อให้สัมพันธ์กัน

๔.๒) ใช้ภาษาพูดที่กระชับ เข้าใจง่าย สุภาพ พูดด้วยเสียงที่ดังพอสมควร หนักแน่น แสดงความมั่นใจ อาจอ่านข้อความสำคัญบางตอน ถ้ามีเอกสารประกอบควรแนะนำให้ดูโดยบอกเลขหน้าและบรรทัดให้ผู้ฟังได้พบข้อความนั้น ๆ ก่อนจึงพูดต่อ

๔.๓) เสนอข้อมูลตรงประเด็นและยกหลักฐาน เหตุผลมาประกอบการพูดอย่างเพียงพอไม่มากหรือน้อยเกินไป

๔.๔) ไม่ใช้ภาษาต่างประเทศถ้ามีคำภาษาไทยใช้อยู่แล้วและเป็นที่รู้จัก นอกจากเป็นคำใหม่หรือเป็นศัพท์เฉพาะวงการ[2]นั้น ๆ

๔.๕) พูดคำควบกล้ำและเว้นวรรคตอนให้ถูกต้องชัดเจน มิฉะนั้นจะผิดความหมาย รวมทั้งออกเสียงวรรณยุกต์ให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย

หนังสือเล่มนี้อยู่ในระหว่างเฝ้าระวังมิจารณา เนื้อหาอาจมีการปรับปรุงแก้ไข

นักเรียนควรรู้

1 **การพูดเชิงวิชาการ** เป็นการพูดเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งต่อผู้ฟัง โดยมีหลักฐานอ้างอิงทางวิชาการที่สามารถพิสูจน์ได้ ข้อมูลที่นำมาพูดได้ผ่านการวิเคราะห์ วิจัยตามหลักวิชาการ ผู้พูดควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายเพื่อถ่ายทอดความรู้ มีความสามารถในการลำดับความคิด และฝึกฝนการพูดอย่างถูกวิธีเป็นประจำจนเกิดความชำนาญ

2 **ศัพท์เฉพาะวงการ** เป็นคำศัพท์ที่ใช้ในการสื่อสารกันเฉพาะกลุ่ม คนที่ประกอบอาชีพเดียวกัน หรือกลุ่มที่มีความสนใจร่วมกัน โดยมักเป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่ ศัพท์บางคำอาจมีความหมายโดยนัย หรืออาจเป็นคำยืมจากภาษาต่างประเทศ เช่น คำศัพท์เฉพาะวงการกีฬา เช่น ล้ำหน้า เป็นคำศัพท์ในวงการกีฬาฟุตบอล หมายถึง ผู้เล่นฝ่ายรุกอยู่ข้างหลังกองหลังตัวสุดท้าย เมื่อบอลถูกส่งออกจากเท้า ผู้เล่นฝ่ายรุกก็จะถือว่าอยู่ในตำแหน่งล้ำหน้า คำศัพท์ในวงการคอมพิวเตอร์ เช่น คุกกี้ (Cookie) เป็นไฟล์ข้อความขนาดเล็กที่ถูกบันทึกไว้ในคอมพิวเตอร์ และปรากฏขึ้นขณะผู้ใช้งานเข้าชมเว็บไซต์ต่าง ๆ

ข้อสอบเน้น การคิด

ข้อใดคือการแสดงออกทางภาษาที่ถูกต้องเมื่อพูดรายงานเชิงวิชาการ

1. ธีร์ใช้ถ้อยคำตามข้อมูลที่ค้นคว้ามา
2. พายใช้ถ้อยคำที่มีความลึกซึ้งกินใจ
3. สีน้ำใช้ถ้อยคำเพื่อเร้าอารมณ์ความรู้สึกของผู้ฟัง
4. นาวาใช้ถ้อยคำที่เป็นทางการ กระชับ เข้าใจง่าย

(วิเคราะห์คำตอบ การพูดรายงานเชิงวิชาการ เป็นการพูดเพื่อแสดงข้อมูลความรู้ที่ผ่านการวิเคราะห์ตามหลักวิชา ภาษาที่ใช้จึงควรเป็นภาษาในระดับทางการ สั้น กระชับ ชัดเจน ถูกหลักไวยากรณ์ และเข้าใจง่าย ดังนั้น จึงตอบข้อ 4.)

การพูดรายงาน ควรปฏิบัติ ดังนี้

ลำดับการพูดรายงาน

- แนะนำตนเอง
- บอกหัวข้อเรื่องที่รายงาน
- บอกชื่อสมาชิกในกลุ่ม
- บอกคุณและโทษของขยะ
- บอกวิธีทำขยะแปรรูป
- กล่าวชักชวนให้ผู้ฟังปฏิบัติตาม และหาวิธีการใหม่ ๆ ทำให้เกิดคุณค่า แล้วนำมาเผยแพร่ต่อไป
- กล่าวสรุปจบด้วยการกล่าวขอบคุณผู้ฟัง

"กระผมเด็กชายยอดดี มีสุข เป็นหัวหน้ากลุ่ม ๕
ทำหน้าที่เป็นตัวแทนกลุ่มมารายงาน
เรื่อง ขยะแปรรูป
ในกลุ่ม ๕ มีสมาชิก ๗ คน ได้แก่...
ขอสรุปรายงานเรื่องขยะแปรรูป
ในกลุ่มกระผมได้คิดแปรรูปขยะ...
หากเราทุกคนมีวิธีการแปรรูปขยะด้วยตนเอง
ก็จะเป็นวิถีทางหนึ่งที่ช่วยลดปัญหาโลกร้อน
ขอบคุณครับ"

เกร็ดภาษา พลังแห่งการพูด

การพูดเป็นการสื่อสารที่มีความสำคัญ อาจให้ประโยชน์หรือโทษได้ทั้งกับตัวผู้พูดเอง หรือกับผู้ฟัง ดังที่ปรากฏเนื้อหาที่เป็นข้อคิดในวรรณคดีต่าง ๆ เช่น

ความสำคัญของการพูด

ถึงบางพูดพูดดีเป็นศรีศักดิ์ มีคนรักรสถ้อยอร่อยจิต
แม้นพูดชั่วตัวตายทำลายมิตร จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพูดจา

(นิราศภูเขาทอง : สุนทรภู่)

คิดก่อนพูด

เป็นมนุษย์สุดนิยมเพียงลมปาก จะได้ยากโหยหิวเพราะชิวหา
แม้นพูดดีมีคนเขาเมตตา จะพูดจาจงพิเคราะห์ให้เหมาะความ

(สุภาษิตสอนหญิง : สุนทรภู่)

จากบทประพันธ์ข้างต้น จะเห็นได้ว่าคำพูดมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ และความรู้สึกของผู้ฟัง ดังนั้น ผู้พูดต้องคิดพิจารณาไตร่ตรองความคิดก่อนพูด เพื่อให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพและผู้รับสารเกิดความประทับใจ

หนังสือเล่มนี้เป็นสมบัติของสำนักงานคณะกรรมการการเรียนรู้แห่งชาติ

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการพูดเชิงวิชาการ

ขั้นประเมิน

1. ครูสังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
2. ครูประเมินการพูดเชิงวิชาการ
3. ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
4. ครูสังเกตความสามารถในการสื่อสารและความสามารถในการคิด โดยใช้แบบสังเกตสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

แบบสังเกต

ข้อสอบเน้น การคิด

นักเรียนคิดว่า สามารถใช้วิธีการหรือกระบวนการใดในการสืบค้นข้อมูลเพื่อนำมาทำรายงานเชิงวิชาการ

(แนวตอบ สามารถค้นคว้าได้จากข้อมูลปฐมภูมิ เช่น การสัมภาษณ์ การสอบถาม การสนทนา การเก็บข้อมูลภาคสนาม การฟัง การดู หรือข้อมูลทุติยภูมิ เช่น การอ่านงานหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ต้องการจะศึกษา หลังจากนั้นควรนำข้อมูลที่ได้เหล่านี้มาจัดหมวดหมู่ คัดกรอง รวบรวม เรียบเรียง และเลือกใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับหัวข้อของรายงาน)

สื่อ Digital

PowerPoint

ทบทวนเกี่ยวกับแนวทางการพูดเชิงวิชาการ จาก PowerPoint ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 ตอนที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การฟัง การดู และการพูดในชีวิตประจำวัน https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPTHM10

กระบวนการความรู้ ความเข้าใจ

ขั้นนำ

ครูกระตุ้นความสนใจ โดยให้นักเรียนอ่านออกเสียงบทกลอนและใช้คำถาม

"จะพูดจาปราศรัยกับใครนั้น
อย่าตะคั้นตะคอกให้เคืองหู
ไม่ควรพูดอื้ออึงขึ้นมึงกู
คนจะหลู่ล่วงลามไม่ขามใจ"

- นักเรียนคิดว่า บทกลอนข้างต้นมีความเกี่ยวข้องกับการพูดเชิงสร้างสรรค์อย่างไร
- หากนักเรียนพบคนที่มีพฤติกรรมการพูดจาเช่นนี้ นักเรียนจะทำอย่างไร

ขั้นสอน

การสังเกต ตระหนัก

1. ครูให้นักเรียนดูตัวอย่างการพูดเชิงสร้างสรรค์ เช่น พูดให้กำลังใจ พูดติชม แล้วให้นักเรียนร่วมกันสังเกตและวิเคราะห์แนวทางสำคัญในการพูดเชิงสร้างสรรค์ แล้วจัดทำเป็นแผนผังความคิด (Mind Mapping)
2. ครูทบทวนความรู้ ความเข้าใจมอบหมายให้พูดตามตัวอย่าง โดยครูกำหนดบทพูดให้ เช่น บทพูดเชิงสร้างสรรค์ พูดให้กำลังใจ ติชม แล้วร่วมกันแสดงความคิดเห็น

๔ การพูดเชิงสร้างสรรค์

การพูดแสดงความคิดเห็น ติ ชม วิจารณ์ เสนอแนะในทางที่สามารถจะนำไปปรับปรุงให้ดีขึ้น อาจเป็นการพูดให้กำลังใจ ให้ข้อคิดพิจารณาข้อเท็จจริง ถ้าสิ่งใดดีแล้วให้ทำได้เลย สิ่งใดควรปรับปรุงก็เสนอแนะให้ปรับปรุง และสิ่งใดไม่ดีควรแนะนำให้ตัดทิ้งไป ซึ่งการพูดในลักษณะนี้ต้องมีวิธีการพูดจูงใจให้คล้อยตาม อาจยกตัวอย่างให้เห็นจริงชัดเจนจนยอมรับและเชื่อถือในความคิดเห็นนั้น การพูดแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ต้องมีจุดประสงค์เพื่อให้มีการแก้ไขปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีงามเป็นหลัก

๑) การพูดแสดงความคิดเห็น เป็นการพูดที่แสดงความเชื่อ ความคิด หรือความรู้สึกต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีลักษณะต่าง ๆ เช่น

๑.๑) ความคิดเห็น① เฉพาะตัว เช่น ฉันชอบหน้าหนาวมากกว่าหน้าร้อน

๑.๒) การคาดคะเนไม่แน่นอน เช่น เด็กคนนี้ฉลาดพูดน่าจะเรียนเก่งนะ

๑.๓) แสดงการเปรียบเทียบ เช่น คนไม่รู้ค่าของที่มีอยู่เหมือนวานรได้แก้ว

๑.๔) แสดงการแนะนำหรือเสนอแนะ เช่น อาหารเช้าจะช่วยบำรุงร่างกายให้มีพลังสมองและพลังกายในการเรียน หรือการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) การพูดให้กำลังใจ เป็นการพูดที่มีพลัง ให้คติเตือนใจ สอนใจที่ควรนำมาเป็นแง่คิดในการสร้างสรรค์ให้ชีวิตดีขึ้น ให้อดทน ทำในสิ่งที่ถูกที่ควร ล้วนเป็นการพูดเชิงสร้างสรรค์ทั้งสิ้น เช่น

> ชีวิตคือการต่อสู้ ศัตรูคือยากำลัง ความหวังคือเข็มทิศ
> ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว
> คิดดี ทำดี พูดดี ชีวีเป็นสุข
> ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ กตัญญู คือผู้เจริญ

๓) การพูดติชม② หมายถึง การพูดติเพื่อก่อและชมเพื่อให้กำลังใจ ซึ่งควรพูดชมก่อนติ โดยให้เหตุผลประกอบและเสนอแนะด้วย เช่น

> "พี่ว่า...น้องใส่ชุดนี้สีสันสดใส สมกับวัย เข้ากับผิว
> แต่น่าเสียดายที่แบบมันสั้นไปหน่อย น่าจะลุกนั่งไม่ถนัด
> เวลานั่งลงจะตึงร่นทำให้อึดอัดไม่สะดวก
> ถ้าเปลี่ยนชุดให้ยาวกว่านี้เพื่อลุกนั่งสบาย ๆ ก็จะดีนะ"

นักเรียนควรรู้

① **ความคิดเห็น** คือ ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อเรื่องหนึ่ง ๆ ซึ่งความรู้สึกที่จะเกิดขึ้นโดยส่วนใหญ่มี 2 ประการ คือ ชอบและไม่ชอบ แต่การแสดงความคิดเห็นที่ดีและมีลักษณะสร้างสรรค์ ผู้แสดงความคิดเห็นจะต้องมีเหตุผล ข้อมูลประกอบและอธิบายได้ว่าชอบหรือไม่ชอบ เพราะอะไร โดยเหตุผลนั้นต้องมีน้ำหนักน่าเชื่อถือและไม่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของอารมณ์เพียงอย่างเดียว ซึ่งสิ่งที่ทำให้แต่ละคนมีความคิดเห็นแตกต่างกันมีสาเหตุหลายประการ เช่น ระดับความสามารถ สติปัญญา การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว ประสบการณ์ส่วนตน ศาสนา วัฒนธรรม ค่านิยม ประเพณี

② **ติชม** เป็นการพูดเพื่อแสดงความคิดเห็นประการหนึ่ง เป็นลักษณะการพูดที่เรียกว่า "ติเพื่อก่อ" การพูดในลักษณะนี้ ผู้พูดจะกล่าวถึงข้อบกพร่องต่าง ๆ แต่ในขณะเดียวกันก็ได้แนะนำหรือเสนอแนะแนวทางแก้ไขไว้ให้ด้วย เป็นการพูดด้วยความหวังดี มีเจตนาหวังจะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น นับเป็นการพูดในเชิงสร้างสรรค์

ข้อสอบเน้น การคิด

นักเรียนคิดว่า การพูดแสดงความคิดเห็นและการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของเรื่องที่ได้จากการฟังและดูมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

(แนวตอบ การพูดแสดงความคิดเห็น เป็นการพูดเพื่อถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดของผู้พูดที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ ด้วยการยกเหตุผลที่ชัดเจนมาประกอบ ซึ่งการพูดแสดงความคิดเห็นเป็นพื้นฐานของการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของเรื่องนั้น ๆ กล่าวคือ เมื่อมีการให้เหตุผลที่เพียงพอก็จะทำให้ผู้พูดสามารถวิเคราะห์ได้ว่า เรื่องดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือเพียงใด ดังนั้น การพูดแสดงความคิดเห็นกับการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือจึงมีความสัมพันธ์กัน)

๔) มารยาทการพูด มนุษย์ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามลำพัง ย่อมต้องมีเครื่องมือที่ใช้ติดต่อสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด หรือบอกความต้องการของตนแก่ผู้อื่น ซึ่งการพูดถือเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่มนุษย์เลือกใช้ การพูดที่ประสบผลสำเร็จไม่ได้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระเพียงประการเดียว แต่ยังรวมถึงมารยาทของผู้พูดอีกด้วย โดยมารยาทที่จะต้องปฏิบัติในการพูดออกเป็น ๒ รูปแบบ ดังนี้

๔.๑) การพูดระหว่างบุคคล เมื่อพบบุคคลที่รู้จักย่อมต้องทักทายกันเพื่อแสดงไมตรีที่ดีต่อกัน สื่อสารด้วยถ้อยคำสุภาพ ไม่หยาบคาย ไม่โอ้อวด ยกตนข่มท่าน หลีกเลี่ยงการถามเรื่องส่วนตัวหรือถามในเรื่องที่คู่สนทนาไม่สบายใจที่จะตอบ ไม่พูดเฉพาะเรื่องของตน แต่ควรฟังในขณะที่ผู้อื่นพูด ไม่พูดแทรกในขณะที่ผู้อื่นกำลังแสดงความคิดเห็น รู้จักกล่าวคำขอบคุณ ขอโทษให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เมื่อสนทนากับผู้ใหญ่ ควรให้เกียรติ ให้ความเคารพ สำรวมกิริยาอาการให้สุภาพเรียบร้อย พูดด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวล ไม่โต้เถียง หรือไม่พูดแทรกในขณะที่ผู้ใหญ่กำลังพูด

๔.๒) การพูดในที่สาธารณะ ผู้พูดต้องรักษามารยาทให้มากกว่าการพูดระหว่างบุคคล เพราะการพูดในที่สาธารณะย่อมมีผู้ฟังมากกว่า และมีความแตกต่างทั้งด้านอายุ การศึกษา คานิยม ผู้พูดสามารถนำมารยาทในการพูดระหว่างบุคคลมาปรับใช้ได้ แต่ควรปฏิบัติเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย ไปถึงสถานที่พูดก่อนเวลาเล็กน้อยเพื่อเตรียมความพร้อม ในขณะที่พูดต้องไม่พาดพิงเรื่องส่วนตัวของผู้อื่นในที่ประชุม พูดด้วยเสียงดัง ชัดเจน ให้ได้ยินทั่วถึงกัน ใช้น้ำเสียงที่สุภาพ ไม่พูดเกินเวลาที่กำหนด นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับผู้ฟังด้วยการกวาดสายตามองอย่างทั่วถึง ไม่จับจ้องไปที่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือจ้องมองอย่างไร้จุดหมาย รวมถึงไม่นำปมด้อย พฤติกรรมของผู้อื่นมาพูดล้อเลียนในที่ประชุม

การฟัง การดู และการพูดในชีวิตประจำวันต้องอาศัยการฝึกฝนและสั่งสมประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง ถือเป็นกระบวนการสะสมความรู้อย่างหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อได้ฟังและดูแล้วควรจะสามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้ผู้อื่นได้รับรู้ด้วย ดังนั้น ก่อนการพูดควรพิจารณาเนื้อหา ตลอดจนการใช้ภาษาอย่างประณีตและพิจารณาว่าจะก่อให้เกิดผลแก่ผู้ฟังอย่างไร

สรุปสาระสำคัญ ตอนที่ ๓ หน่วยที่ ๒
การฟัง การดู และการพูดในชีวิตประจำวัน

หนังสือเล่มนี้เป็นสื่อสร้างสรรค์ส่งเสริมการเรียนรู้ เนื้อหาอาจมีการเชื่อมโยงสู่สื่อดิจิทัล

ขั้นสอน

วางแผนปฏิบัติ

3. นักเรียนแบ่งกลุ่มวางแผนเพื่อฝึกพูดเชิงสร้างสรรค์ เช่น กำหนดวัตถุประสงค์ในการพูด เนื้อหาข้อมูลประกอบการพูด วางแผนลำดับการนำเสนอ
4. ครูให้คำปรึกษาและกำหนดเวลาฝึก

ลงมือปฏิบัติ

5. นักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือศึกษา รวบรวมข้อมูล และเรียบเรียงบทพูด โดยอาจดูจากตัวอย่างประกอบและฝึกซ้อม
6. สมาชิกในกลุ่มช่วยกันตรวจสอบ ประเมิน ปรับปรุง แก้ไข รวมถึงปรึกษาครู จากนั้นให้แต่ละกลุ่มออกมาพูดนำเสนอหน้าชั้นเรียน

พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ

7. ครูแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคนิคการพูดเชิงสร้างสรรค์ โดยแนะนำการใช้เสียงและใช้อวัจนภาษาประกอบการพูด
8. นักเรียนจับคู่ถ่ายคลิปวิดีโอ โดยสลับกันสัมภาษณ์และพูดตอบคำถามเชิงสร้างสรรค์ในเรื่องที่สนใจร่วมกัน 1 เรื่อง พร้อมร่างบทพูดเป็นภาษาเขียนประกอบคลิปวิดีโอส่งครู

ระหว่างทาง

กิจกรรม สร้างเสริม

นักเรียนสร้างสถานการณ์ 1 สถานการณ์ ที่ต้องใช้การพูดเชิงสร้างสรรค์ โดยเขียนร่างสถานการณ์ที่เกิดขึ้นลงในกระดาษ พร้อมอัดคลิปวิดีโอการพูดเชิงสร้างสรรค์ส่งครู

กิจกรรม ท้าทาย

นักเรียนวิเคราะห์โฆษณาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ความงาม แล้วพูดแสดงความคิดเห็นโดยระบุวิธีหรือแนวทางการประเมินความน่าเชื่อถือของโฆษณา พร้อมอัดคลิปวิดีโอการพูดแสดงความคิดเห็นส่งครู

สื่อ Digital

PowerPoint

ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการอ่านในชีวิตประจำวัน จาก คลิปอักษรเรียนสรุป ภาษาไทย หลักภาษาฯ ม.1 ตอนที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การฟัง การดู และการพูดในชีวิตประจำวัน https://www.aksorn.com/qrcode TMAOLTHM10005

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการพูดในเชิงสร้างสรรค์

ขั้นประเมิน

1. ครูสังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
2. ครูประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. ครูประเมินความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

แบบประเมิน

คำถาม

พัฒนาการคิด

๑. สื่อใดที่จัดว่ามีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียนมากที่สุด จงอธิบาย พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

๒. ลักษณะเด่นของภาษาที่ใช้ในการพูดเชิงวิชาการที่แตกต่างจากการพูดประเภทอื่นคืออะไร จงอธิบาย

๓. การพูดแสดงความคิดเห็นอย่างไม่สร้างสรรค์ ก่อให้เกิดผลเสียต่อใคร และอย่างไรบ้าง

กิจกรรม

การเรียนรู้เชิงรุก

สมรรถนะสำคัญสำหรับผู้เรียน

ความสามารถด้าน
- ✓ การคิด
- ✓ การใช้ทักษะชีวิต
- ✓ การสื่อสาร
- ○ การแก้ปัญหา
- ○ การใช้เทคโนโลยี

๑. แบ่งกลุ่ม เลือกฟังและดูสื่อจากรายการทางโทรทัศน์ วิทยุ หรือสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ตามความสนใจ เพื่อจับใจความสำคัญ แล้วนำมาเล่าด้วยภาษาของตนเอง แลกเปลี่ยนข้อมูลกับเพื่อน พร้อมสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการฟัง

๒. สมมติว่านักเรียนเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์สินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่ง ให้นักเรียนพูดนำเสนอความเป็นมาและการดำเนินงานของผลิตภัณฑ์ชนิดนั้นต่อที่ประชุม จากนั้นร่วมกันแสดงความคิดเห็นติชมอย่างสร้างสรรค์

๓. แบ่งกลุ่ม ค้นหาบทร้อยกรองในวรรณคดีเรื่องต่าง ๆ ที่นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพูด มาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน จากนั้นให้นำข้อมูลมาจัดป้ายนิเทศประจำชั้นเรียนในหัวข้อ “พลังแห่งการพูด”

หนังสือนี้เป็นสื่อที่ประชาชนได้ร่วมกันสร้างขึ้นด้วยความตั้งใจ เพื่อการศึกษาของประเทศไทย

แนวตอบ คำถามพัฒนาการคิด

1. *สื่อที่มีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตประจำวันของมนุษย์มากที่สุด คือ สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ (Social Media) เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (YouTube) กูเกิล (Google) อินสตาแกรม (Instagram) เพราะสื่อเหล่านี้สามารถเข้าถึงกลุ่มบุคคลได้ง่าย และเป็นส่วนหนึ่งในการใช้ติดต่อสื่อสารกันอย่างไร้พรมแดน จึงเกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับชีวิตประจำวันมนุษย์มากที่สุด*
2. *การพูดเชิงวิชาการ เป็นการพูดเพื่อถ่ายทอดข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมา ดังนั้น ภาษาที่ใช้ในการพูดเชิงวิชาการจึงไม่ปรากฏคำที่แสดงความคิดเห็น เช่น ฉันคิดว่า... ข้อมูลนี้น่าจะ...*
3. *การพูดแสดงความคิดเห็นอย่างไม่สร้างสรรค์ก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้ฟังหรือเจ้าของผลงาน เช่น อาจทำให้หมดกำลังใจ ผิดหวัง หรือรู้สึกไม่มั่นใจในตนเองและผลงาน ดังนั้น ในการแสดงความคิดเห็นใด ๆ ควรแสดงความคิดเห็นด้วยความจริงใจ สิ่งที่ดีก็ควรชื่นชม หากจำเป็นต้องแก้ไขก็ควรแนะนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น และคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นเสมอ*